

အနေအထား အနေအထား အနေအထား
Journal of
CONSTITUTIONAL AFFAIRS

No. 19, August 2004

ISSN 1513-9182

တင်ဆက်ရေးရေး

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ခွဲထွက်ခွင့်နှင့် ကိုယ်စိုင်ပြုခွင့်

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်ပြုပြုရေး

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်ပြုပြုရေး

ဥက္ကဇားရေး စာတမ်း

- ◆ ရှေ့တော်သွေးစာချွန်ထွေး

အနေအထား အနေအထား

- ◆ ဖွဲ့စည်းပုံအနေအထား အနေအထား အနေအထား ပြည်သူလုပ်ငန်း
- ◆ လူထုအစိတ် လူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အနေအထား အနေအထား အနေအထား
- ◆ ဥက္ကဇားရေး သတင်းအတိအထားများ
- ◆ ဥက္ကဇားရေး အကောက်ရှင်အစိုင်ရေး

အနေအထာန ဒေသ ဂျာနယ် ရုံး
J o u r n a l o f
CONSTITUTIONAL AFFAIRS

အ မ ှ စ ် စ ိ ု (၁၃) ၂၀၁၄ ခ ု န ီ ၁ မ ှ စ ် ၁

ပြည်ထောင်စု အများအား ၁၀

၂၉ ၀၄ ၂၀၁၃ နေ့များကောင်စီ

P.O. Box 29 Huamark Post Office, Bangkok 10243, Thailand

E-mail <blcsan@ksc.th.com> Website : www.blc-burma.org

အခြားပေးပို့ဆောင်ရေးနှင့် အမှတ်စဉ် (၁၉) ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

ဘတိတာ

ဖက်ဒရယ်ရေးရာ

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ခွဲထွက်ခွဲနှင့် စိုယ်ပိုင်ပြောင်းခွဲ

၁

အမျိုးသားပြန်လည်သုတေသနမြတ်ရေး

- ◆ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားပြန်လည်သုတေသနမြတ်ရေး

၂၁

ဥပဒေရေးရာ ပတ္တသူ

- ◆ ရှုံးတော်သွင်းစာချိန်ဗျာ

၃၁

အခြားပေးပို့ဆောင်ရေးရာ

- ◆ ခွဲစည်းပုံအပြောင်းလွှာရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထုဝါဝင်ပတ်သက်မှု
- ◆ လူထုအစိတ် လူအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားပေးပို့ဆောင်ရေးနှင့် အနောက်အတွက်
- ◆ ဥပဒေရေးရာ သတင်းအတိုအထွေးများ
- ◆ ဥပဒေ ပြည်သူလူထုနှင့် အကောက်အထိုးများ

၁၅

၃၈

၆၁

၃၅

ထုတ်ဝေဖြန့်ချို့ – မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေ့များကောင်စီ
မူဝိုင် – မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေ့များကောင်စီနှင့် စာမျက်နှာများ
မျက်နှာပုံးဒီဇိုင်း – ဘမောင်ငွေ
ကွန်ပြုတာစာစီ – ဧပြီနှင့်ဝါဒနှင့် ဆလိုင်း ငွေနှုန်းများ

ပညာပေးရေးအတွက် ထပ်ဆင့် ကူးဟူဖြန့်ချို့မှုများကို အားပေးသည်။

ဝင်ဒရိယရေးရာ

မြန်မာနိုင်ငံဘုံးနြိုင်းငရေးတွင် ခွဲဖွော်ခွင့်နှင့်ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ဟူသော အယူအဆမှ မြစ်ဖျား

သီ. ၁၈. ဆင်း

ခွဲထွော်ခွင့်ဟူသော ဝါဘာရသည် ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ဟူသော အယူအဆမှ မြစ်ဖျား ခံသည်။ သမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှလွှဲ၍ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ကို အခြားပုံစံများမှလဲ တွေ့မြင်နိုင်ပေါ်သည်။ အောက်စို့ကိုအသိစာန်တွင် မည်သည့်ပုံစံ အစိုးရများကို ဖွဲ့စည်းမလဲ၊ သို့မဟုတ် အခြားဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်နေမလား၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နေမလား ဆိုသည်ကို သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ သို့မဟုတ် ပြည်သူများက ဆုံးဖြတ်ရမည့် အခွင့်အရေးဖြစ် ကြောင်းဖြင့် ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ကို အခါးပါးဖွဲ့စံဆိုထားသည်။ ဤအခါးပါးဖွဲ့စံဆိုချက်၏ အုတိယအရိုင်းမှာ နားလည်လွှာယ်သည်။ နိုင်ငံတန်ငံး သို့မဟုတ် ပြည်သူများသည် နိုင်ငံတန်ငံး လွှာယ်မြို့ဖို့ပြုပါ၍ လွှာယ်လပ်ခွဲ့နိုးယော်။ သို့သော တခါတရုံ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့် အတွက် လှပ်ရှားနေသော နိုင်ငံသည် တကယ်ဘဲ နိုင်ငံ တနိုင်ငံအဆင့်တွင် ရှိသလားဆိုတာ ကို ဆုံးဖြတ်ရန်ခက်ခဲပေါ်သည်။ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကဗျာဝင် အိန္ဒိယနိုင်ငံကိစ္စရိုက်ကို ကြည့်ကြုံ။

အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ပြတ်သွေ့တို့သိမ်းပိုက်သောအချိန်ကာလတွင် အိန္ဒိယသည် မရှိ သက်ဦးဆိုင် ဘရင်လက်အောက်တွင် အစိတ်စိတ်အမွှာမှာ ကွဲပြားနေပေါ်သည်။ မရှိ မင်းဆက်များ သည်ပင်လျဉ်း နိုင်ငံခြားသားများဖြစ်ကြပြီး သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် စစည်းအုပ်ချုပ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ အချိန်တိုင်းလည်း ပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ခဲ့သည်။ မရှိမင်းဆက် အောက်တွင် ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်အတွက် လှပ်ရှားခဲ့သည်များ ရှိ မရှိရှိသည့် မေခွန်းမေးလာ ကြသည်။

ထိုအချိန်က ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ဆိုသည်မှာ မင်းညီမင်းသားများက ငါးတို့ ယခင်ပိုင် ဆိုင်သော အာဏာများအတွက် ကြိုးပမ်းသည့် လက္ခဏာဆောင်သည်။ ထိုပုံစံ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်မှာ အုပ်ချုပ်သူတူး၏ လက်အောက်မှ အခြားအုပ်ချုပ်သူတူး၏ လက်အောက်ခံ ဘတအဖြစ် ကျေစောက်သွားခြင်းများသာဖြစ်ပြီး ပြည်သူလူထု၏ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့် ဖွဲ့ဖြိုးတိုး တက်မှာအတွက် အကျိုးသက်ရာက်မှုမရှိပေါ်။ သို့သော်လည်း ငါးတို့ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်အ နေနှင့် တွေ့မြင်ရပေါ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ပြတ်သွေ့ကိုလိန့် အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် တစ်

တစည်းတည်းနှင့် နိုင်ငံတာနိုင်ငံအာဖြစ် ပေါ်လာသောအခါ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းမှု အခွင့်အရေးအ တွက် လျှပ်ရှုံးမှုသည် စစ်မှန်သည့် အမိုးပို့ယ်ဆောင်သည့် လက်ရှိကိုယ်ပိုင်ပြောန်းစွဲ အယူ အဆအသွေးကို ပြောင်းလာခဲ့သည်။ ထိုအယူအဆသည် အီနိုယ်ပြည်သူများက နိုင်ငံခြား သားအုပ်ချုပ်မှုကို အဆုံးသတ်စေပြီး ငါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အဆုံးရပုံစံကို ငါးတို့ ဆုံးဖြတ်နိုင် ကြသည်ဟူသော နိုင်ငံတကားစံနှင့် ကိုယ်ညီသည်။

တိုင်းပြည် ဟူသော အယူအဆ။

ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်အမိုးပို့ယ်၏ ပထမပိုင်းပါ နိုင်ငံ “Nation” ၏အယူအဆမှာ ရှုပ်ထွေး ခက်ခဲနိုင်ပေါ်သည်။ အောက်စို့မြို့ အာဘိုာန်က ထိုပေါ်ဟာရကို တိကျသော နယ်မြေအတွင်း အစိုးရတဲ့ဖွဲ့အောက်တွင် နေထိုင်ကြပြီး ဘာသာစကား၊ နောက်ခံသမိုင်း တူညီကြသော အစုအဖွဲ့ကြီး ဟုအာမိုးပို့ယ် ဖွဲ့စီးသည်။ ကိုယ်ပိုင်ခေတ်ကာလ အီနိုယ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံနှစ် နိုင်ငံအယူအဆကို ကျင့်သုံးသည်။ ထိုအယူအဆမှာ ဟိန္ဒာဘာသာနှင့် အစွဲလာမ်ဘာသာ ရေးပေါ်တွင် လုံးဝအခြေခံသည်။ လူမျိုးစုရေးရာနှင့်မသက်ခိုင်ပေါ် မွတ်စလင်ခေါင်းဆောင် များက အစွဲလာမ်လူအဖွဲ့စည်းတိုး ထူထောင်ခွဲခြားရှုပ်ကြောင်း တောင်းဆိုသည်။ ပြုတိသျေလက် အောက်တွင် အီနိုယ်နိုင်ငံအား နှစ်ပိုင်းပိုင်းခြားခဲ့သည်။ အစွဲလာမ် ဘာသာဝင်အများစုံ အေ ထိုင်သော အပိုင်းကို ပါကွွာတာန် ပြည်ထောင်စုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွဲ တောင်းဆိုမှုအောက်တွင် ပါကွွာတာန်တည်းဟူသော နိုင်ငံသစ် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ နောင် ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုကြောလာသောအခါတွင် မွတ်စလင် အများစုနေထိုင်သော (အရှေ့ဘက်လား ပြည်နယ်) သည် အချုပ်အခြားအာဏာပိုင် ဘင်္ဂလာဒြေးရှိနိုင်အာဖြစ် ပါကွွာတာန်မှာစွဲထွက်သွားသည်။ ဤသည်မှာ ဘုရားရန်မှု အောင်မြှင့်စွဲ တဖက်သတ်ခွဲထွေးထွေကိုသွားသော တရာတည်း သော ဥပမာတရ်သာဖြစ်သည်။ (သို့ပုံပိုင်းရေးလည်း ဤပေါ်ပေါက်မှုကို တဖက်သတ်ခွဲ ထွက်သွားသည်ဟု ဆိုရန်ခေါ်ခဲ့သည်။) သို့သော် နိုင်ငံကိုဘာသာရေးပေါ်တွင် အခြေခံလျက် လွှာမှားစွာ ထူထောင်ထားခဲ့သည်။ သို့သော် ဘင်္ဂလာဒြေးအောင် ကိုစွဲထွေးလုပ် လူမျိုးစုရေးမှာ ကိန်းဝပ် နေသော အရာသာဖြစ်သော်လည်း ဘာသာစကားသည် နိုင်ငံသစ်ပေါ်ပေါက်ရေး၏ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်လာသည်။ Nation ဟူ သောပေါ်ဟာရအား မကြာခဏ အမိုးပို့ယ်လွှာ မှား သုံးစွဲတတ်ကြသည်။ Nation ကို အမိုးပို့ယ်သတ်မှတ်ရန် နိုင်ငံရေးသီပုံပော်သာရှင်များက ငါးတို့ကိုယ်ပိုင် ပုံသေနည်းထုတ်ထားသော်လည်း ဤအောင်းပါးတွင် တင်ပြသည့်ကိစ္စများ အတွက် ထိုအမိုးပို့ယ်မှာ အရေးမြတ်ကြုံလုပ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရေးသားလူမျိုးစုများသည် နိုင်ငံတန်ငံးအဖြစ် တောင်းဆိုခြင်းမပြုကြပါ။ အထက်တွင် ပေးထားသော ယောကုယ့် အမိုးပို့ယ်မှာ လုံလောက်ပါသည်။ ပြည်သူများဟူသည်ကို အကန့်အသတ်ဖြင့် အေးနေးခြင်းသည် စိတ်ဝင်စားသွားယူဖြစ်စေပါသည်။

ပြည်သူများဟူသော အယူအဆ

ပြည်သူများဟူသည် ပေါ်ဟာရကို အမိုးပို့ယ်သတ်မှတ်လိုလျှင် အောက်စို့မြို့ အာဘိုာန်

က အထောက်အကျဖြစ်စေသည်။ ထိုအဘိဓာန်တွင် ပြည်သူများနှင့်ပတ်သက်၍ အခိုာယ် များစွာပေးထားသည်။ (က) နိုင်ငံတိနိုင်ငံကို ပို့ဆိုင်သော လူမျိုး၊ မျိုးနှယ်စု လူ၊ အာဖွဲ့အစည်း အားလုံး၊ (ခ) တိုကျသောနေရာတွင် နေထိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် တိုကျနေ နိုင်ငံသားဖြစ်သူ များ၊ (ဂ) နိုင်ငံတိနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ အတူးသားဖြင့် မဲမေးဆွဲနို့သူများ။ ဤနေရာတွင် ပြည်သူ ဟုဆိုရာတွင် ကိုယ်ပိုပြောန်းခွင့် အခွင့်အရေးရှိသလာဟု မေးစရာရှိလာပါသည်။ သူတို့ လိုချင်သော ပုံစံအစိုးရွှေစွဲစည်းခွင့် အမှုပိုပိုရှိပေသည်။ တုတ္ထရာသော အစုအစွဲက အခြား အာရုံးမှတူသော သို့မဟုတ် လက်ရှိဖွဲ့ထားပြီးသော အစိုးရပုံစံနှင့်မတူသော ငါးတို့လိုချင် သည့် အစိုးရပုံစံကို ဖွဲ့စည်းခွင့်ကို တောင်းဆိုပါက အကြပ်အတည်းဖြစ်လာပေမည်။ နယ်မြေ တုတ္ထအတွင်း၌ နေထိုင်ကြသော လူအာရုံးခွင့်များသည် ငါးတို့အတွက် သီးခြားအစိုးရွှေစွဲစည်း ရန် အခွင့်အရေးမရှိပေ။ အသေတစုလုံးနှင့် သက်ခိုင်သော အစိုးရွှေစွဲစည်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် ငါးတို့လည်း ပါဝင်စေရမည်ဖြစ်ပြီး လူအများစု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် အစိုးရွှေစွဲစည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ငါးတို့၏ သဘောထားကွဲပွဲခွင့် အခွင့်အရေးကို ပြုခြင်းပါ။ အများစုစွဲဖြင့် ဖွဲ့စည်းသားသောအစိုးရ ပြုပြန့်စည်းရေးကို ဖြေားပေးရန် အခွင့်အရေး ကို ပြုခြင်းပါ။ သို့သော်လည်း လူနည်းစုအပ်စုများသည် ငါးတို့ အခိုက နေထိုင်ရာ အသေများတွင် ကိုယ်ပိုအစိုးရွှေစွဲစည်းခွင့် မရှိခြော်သော ဥပဒေဖြင့် ပြောန်းထားသည်။ ဤသည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူဦးရေများသော လူမျိုးအုပ်စု၏ တရားဝင် ထိန်းချုပ်မှုအောက် တွင် နယ်မြေခွဲဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးယုနစ် သက်တက်ကို ပြခိုရန် လူမျိုး - နိုင် (Nation -state) ဟူသော ပါဟာရရှိ သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ တရားဝင်ထိန်းချုပ်မှုရှိ အလေးထားခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရသော်လည်း ကောင်း၊ လူမျိုးနိုင်ငံနှင့် ငါးတို့၏ နယ်မြေများကို အမျိုးသားများ သို့မဟုတ် လူမျိုးစုများက ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆ၍ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကျိုးအက် အားဖြင့် လူမျိုးနိုင်ငံများသည် လူများစုအစု၏ သို့မဟုတ် လွှမ်းမိုးထားသူ လူစု၏အမည်ကို မှည့်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရှာမကိုသည် ရာမန်များ၏ နိုင်ငံ၊ တုရှိသော တူ့စ် များ၏နိုင်ငံ စသည်ဖြင့် ခေါ်လေ့ရှိ သည်။ အကယ်၍ ထိုသို့မဟုတ်ပါမှ ရန်လိုမှုများ တို့ပွားလျက် အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာများ ဖြစ်နေပေမည်။ ထိုခိုးမှုလည်း စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ဖွံ့ဖြိုးမှု ရှိမည်မဟုတ်ဘဲ မတည်ပြုမှုနှင့် ပြည်တွင်းစစ်များဖြင့်သာ ပြုပြောန်းမည်သာ။ ဤတွင် လူများစု၏ တဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ချက် များကို လူနည်းစုများက လိုက်နာရမည်ဟုမဆိုလိပ်။ လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများ ငါးတို့၏ နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှုမှုနှင့် အခြားအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ထားနိုင်သော အခွင့်အရေးရှိ သည်။ ကိုယ်ပိုပြောန်းခွင့်သည် အစိုးရွှေစွဲစည်းမှုကို ဆုံးဖြတ်သော အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ပင်ကိုအားဖြင့် အခွင့်အရေးများ ပင်သားအခွင့်အရေးဖြင့်ပြီး ထိုအခွင့်အရေးများကို စောင့်ရှုရောင်သော အဖွဲ့အစည်း များရှိရပေမည်။ သို့သော်လည်း လူများစုကိုလည်း ခွဲခြား ဆက်ဆံသည် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုအစိုးရှို့ ပြုခြင်းသည်ဟုသော စဉ်းစားချက်ဖြင့် ပစ်ပယ် ၍မရပေ။ အတူတက္ခ ယုံ့တွဲနေထိုင်ရန်ဖြစ်စေနိုင်သော အစိုးအစဉ်တရပ်ကို ပေါ်ပေါက်စေ မည်ဖြစ်သည်။ ထိုအစိုးအစဉ်မှာ ဖက်ဒရပ် အခြေခံဥပဒေတရပ်ဖြင့် ဖက်ဒရပ် အစိုးမှုသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်

ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေကား အဘယ်နည်း။ လူနည်းစုများကို လိမ့်ညာရန် ကရိယာ တန်ဆာပလာပေလော့။ သို့မဟုတ် လူများစုက ခွဲခြားဆက်ဆံမှ သို့မဟုတ် အမြတ်စေ ဖိန့်ပို့မှုကြောင့် လူနည်းစုများသန္တရှိသည့်အခါ ခွဲထွက်ခွင့်ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးမည်လော့။ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဗုံးမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအတွက် ခွဲထွက်ခွင့်အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အရေး မပါရှိပါက အစီပွာယ်ရှုမည်မဟုတ်ဟု ဆိုကြသည်။ ဤအဆိုကို အလေးအနက်စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် ဝေါဘာရှုစုဖြစ်သော ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် စစ်ည်းခြင်း (Secession and Federation) ၏ အယူအဆကို ထိပ်ပိုက်ပေးဆောင်ခြင်းသည် မှန်ကန်မှုမရှိပါ။ မည်သည့် ဖက်ဒရယ်အခြေခံဥပဒေမှ ခွဲထွက်ခွင့်ပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိပေး။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဖက်ဒရေးရှင်းသည် ခွဲထွက်ကို ခွွဲမြှုပ်ပြုပေး။ သီးခြားတည်ရှိကြသော ပြည်နယ်ယူနစ်များကို ပိုမိုတို့သေားဆန္တအလျောက် စွန့်လွှာတို့ပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ရှုပ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဖက်ဒရေးရှင်းတည်းဟူသော မူဘောင်အတွင်း၌ ခွဲထွက်ခွင့်ကိုစဉ်းစားရှု မဖြစ်နိုင်ပေး။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဂုဏ်ဝါယာကို ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ အမြင်အားဖြင့် ကျွန်းစနစ်ပြသာရှုပြုဖြစ်သော်လည်း အမှန်စစ်စစ် ခွဲထွက်ရေးပြသာရှုပြုဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် တရာ့တည်းဖြစ်ပြီး ခွဲခြားပစ်၍မရနိုင်သော ပြည်ထောင်စုဖြစ်ကြောင်း သမီးတာ အီးပါရာဟင်လင်ကွန်းက ပြတ်သားစွာပြောခဲ့သည်။ လင်ကွန်းက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို ဖြော်၍မရနိုင်သောအရာဟု မြင်သည်။ ခွဲထွက်ခွင့်မပါရှိပါက ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းမှုမှာ အစီပွာယ်မြှုပြစ်သည်ဟုဆိုခြင်းမှာ မှားယဉ်းပါသည်။ ဖက်ဒရေးရှင်းဟူသော သတ်မှတ်ချက်တောင်အတွင်း၌ ခွဲထွက်ခြင်းသည် တရားဝင်မှုမရှိပါ။

ကိုလိုနိုင်နက်နယ်မြေများအတွင်းမှ တဖက်သတ် ခွဲထွက်ခြင်း

အချို့အသေများတွင် လွတ်လပ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်အပ်ချုပ်ခွင့်ရ နိုင်ငံအနေနှင့် အုပ်ချုပ်ရန် ခွဲထွက်ရေး ဤပိုမ်းကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ပို့ညှဉ်စာချုပ်အာန်း (၁၁) နှင့် (၁၂) တွင် ကိုလိုနိုင်မြေသမျိုးအတားကို တိတိကျကျ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဥပမာ မူလမိမင်နိုင်ငံ နယ်နိမ့်တုပု ပထဝိဝင်အရ တိတိကျကျ ဖို့ခို့နေသောနယ်မြေများအာန်း (၁၁)နှင့် (၁၂)မှ အပိုဒ်များသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ဟူသောစာကြောင်းကို မသုံးထားပေး။ သို့သော်လည်း ဖို့ခို့နေရသော နယ်မြေများရှိပြည်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်မှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂမှ ဖို့ခို့မိမ့်မှုရှိခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ သက်ဆိတ်ရာနယ်မြေများသည် ကုလသမဂ္ဂမှ ဖို့ခို့မိမ့်မှုရှိခဲ့သော နယ်များဟူ၍ အတန်းအတား (၂၂) ခု အတွင်းကျရောက်နေသည်။

ကုလသမဂ္ဂအစောင့်အရောက်ခံနယ်မြေများတွင် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး၏ စာချုပ်အပိုဒ် (၂)ပါ ပြဋ္ဌာန်းရှုက်အတိုင်း နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး၏ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်တွင် ကျရောက်သောနယ်မြေများပါဝင်သည်။ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေများမှာ ပထမ ကမ္မာစစ်ပြီးနောက် အော်တို့မှတ်အင်ပါယာ (တူရရှိ) နှင့် ဂျာမဏီနယ်မြေများမှာဖြစ်သည်။ အဆိုပါနယ်မြေများသည် ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကို စစ်အော်ပြည်သော နိုင်ငံများအား အပ်နှင့်ခဲ့သည်။ အဆိုပါနယ်မြေများသည် စာချုပ်အပိုဒ် (၇၇)အရ သီးခြားသဘောတူညီချက်ဖြင့် အပြည့်ပြည်ဆိုင်ရာ အစောင့်အရောက်ခံ အစီအစဉ်အောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။ အချို့သော နောက်ထပ် နယ်မြေများကို သဘောတူညီချက်အာရ အစောင့်အရောက်ခံအစီအစဉ်အောက်တွင် ထည့်သွင်းရန် ဤအပိုဒ်က မျှော်မျိုး သော်လည်း ဆိုမှုလို အိမ်တာလိယ ဆိုမှုလိနယ်မြေ) သာလျင် အစောင့်အရောက်ခံအောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမရှိသော နယ်မြေများမှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်၏ အခန်း (၁၁)နှင့် သက်ဆိုင်ပေသည်။ အပိုဒ် (၇၃)အရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အပြည့်အဝမရှိသော နယ်မြေများပါဝင်သည်။ အခြေခံအားဖြင့် အဆိုပါနယ်မြေများကို စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် တာဝန်ရှိသောနယ်မြေများဖြစ်သည့် ဈေစကြေးလျှောက်လိုက် ပြင်သစ်၊ ပြိတိန်၊ နယ်သာလန်၊ နယူးဖို့လန်၊ အမေရိကန်တို့၏ စာရင်းပြုစုသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော ဘဇ္ဇာ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်ပြည်လာသော စပိန်နှင့် ပေါ်တူကိုတို့က ငင်းတို့၏ ကိုလိုနိနယ်မြေများကို ထိအစီအစဉ်အတွင်း ထည့်သွင်းရန်ပြင်ဆန်းသည့်အား ပြဿနာ ပေါ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဤသည်ကို တုပြန်သည့်အနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂအောင် ထွေညီလာခံက ကိုယ်ပိုင်အိုးမရှိသည်။ နယ်မြေများအတွက် စံသတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ စပိန် နှင့် ပေါ်တူကို ကိုလိုနိနယ်မြေများမှုပဲ၍၍ တောင်ပိုင်း ရှိခိုးရှိနှင့် ပြင်သစ်ပိုင်နယ်မြေ အချို့တို့ အဆိုပါအဆင့်အတန်းတွင် ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။

ကိုယ်ပိုင်အိုးမရှိသောနယ်မြေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြည့်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏ ဆက်တွဲ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာမှုမှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပေါ်ပြထားသကဲ့သို့ ငင်းတို့အားလုံးအသုံးပြုခိုင်သော ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်မှု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ စောင့်ရောက်ရေး အယူအဆကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝမရှိသော အေသာများအားလုံးသို့ ကျပ်ပြန့်စေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကိုလိုနိနယ်အိုးရ လက်အောက်ရှိနှုန်ယ်မြေများ အကျိုးဝင်စေခဲ့သည်။ ဤကိုစွဲနှင့်လုပ်၍၍ အရေးကြီးသည်မှာ လွှတ်လပ်ရေး မရသေးသော ပြည့်သူများ နယ်မြေများနှင့် အကျိုးဝင်သည်။ ကိုလိုနိနယ်အောက်ခံနယ်မြေများနှင့် ပြည့်သူများကို လွှတ်လပ်ရေးပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ကြေညာချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး မရှိသေးသောနယ်မြေများ အသုံးပြုခိုင်သည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်မှုသည် အလိုအလျောက် သတ်ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အရေးနှင့်မသက်ခိုင်ပေး လွှတ်လပ်ရေးရွဲကြသော နိုင်ငံအများစုံမှာ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ပြုးချမ်းစွာဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အိုးရ သို့မဟုတ် လွှတ်လပ်ရေးရှုရှုံးကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိနယ်မြေ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသောအိုးရှင် သဘောတူညီချက်အရ ဥပဒေနှင့်အညီ အေသာက်ချိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် အိုးရတို့ အစီအမံများနှင့်အညီ ဖြစ်ပေါ်

လာကြရသည်။ ထိအစီအမံများသည် အာကာလွှာပြောင်းရေး နည်းနာများနှင့် စပ်ဆင့်ပေါ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြော့နှင့်ကို ဆန့်ကျင်နေသော ကိုယ်နှိမ်အစိုးရများထံမှ ခွဲထွက်ခြင်းမှလွှာ၍ ကုလသမဂ္ဂသည် ကိုယ်ပိုင်အစိုးရများသော နယ်မြေများ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းကို မထောက်ခံပေါ်။ အားပေးလုပ်ဆောင်မှုလည်း မရှိပေါ်။

ကိုယ်နှိမ်မြေအချို့မှာ ယခင်ကိုယ်နှိမ်ဟောင်းအစီအစဉ်ဖြင့် တရားဝင်အဖွဲ့ ဖွဲ့ရန် ရွှေ့ချယ်ခဲ့သည်။ ဤရွှေ့ချယ်မှုအရ လွှာတ်လပ်ရေးရှိမြို့မြေကြာမိ သီးခြားအဆင့်အတန်း တစ်တာ ရာရှိခဲ့သည်။ ငါးတို့မှာ ငါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးအခါး ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ် မလာ ခဲ့ပေါ်။ ဥပမာ Puerto Rico (United State) and the Cook Island (New Zealand)။ ပထဝီအရ လွှာတ်လပ်စွာရှိနေသော ပစီစိတ်ကျွန်းစုရှိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မဟာယျူးဟာ အစောင့်အရောက်ခန်းမြေများ (မက်ကရိန်းရှား၊ မာရှယ်ကျွန်းနှင့် ပူးလူး) သည်လည်း မကြော သေးမြိုက် အလားတူအစီအမံများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အချို့သော ကိုယ်နှိမ်မြေမြေဟောင်း များသည် ယူးပေါင်းလိုက်ကြသည်။ ဘာမူဒေးကဲ့သို့ အချို့သော နယ်မြေများရှိ ပြည်သူများ အမိစိုက်င်အဖြစ် ဆက်နေထွေ့ရန် မဲပေးကြသည်။ ထိနှုန်းမြေများသည် ကုလသမဂ္ဂ ပုံစံသာ၌ စာတမ်း အခန်း (၁၁) အရ ထိအတိုင်း ဆက်လက်နေခဲ့သည်။

ကိုယ်နှိမ်မြေမဟုတ်သော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက်မှု

ကိုယ်နှိမ်မြေ အဝန်းအထိုင်တွင်မဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၏ ဆန္ဒကို ဆန့်ကျင် ချွဲထွက်ပြီး သီးခြားရပ်တည်နေသောနိုင်ငံအား ကုလသမဂ္ဂမှ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ခွဲ့ပြုရန် ဝန် လေးသည်။ မိခင်နိုင်ငံက နယ်မြေခွဲထွက်ရန် သဘောတူဗြို့ လွှာတ်လပ်သည့်နိုင်ငံဖြစ်လာ သည့်အခါန့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်မှုကို သဘောတူသည့် အခြေအနေပျိုးတွင်သာ လွှာတ်လပ်ရေးကို အလေးထားပေသည်။ သဘောတူညီချက်ဖြင့် လွှာတ်လပ်ရေးရှိပါက ကုလ သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် အလျင်အမြန်ရှိပို့ပေမည်။ တဖက်သတ်ခွဲထွက်လာခြင်း မျိုးကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံတော် ထောက်ခံမှုနှင့် အသိအမှတ်ပြုမှု မရရှိခဲ့ကြပေါ်။

၁၉၄၅ ခုနှစ် ကတည်းက ကိုယ်နှိမ်မဟုတ်သော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက် ရန်ကြိုးပမ်းနှာ ဖြိုးပေါ်ခြောက်မှုအမြောက်အမြား ရှိခဲ့ကြသည်။ နိုင်ရှိုးရီးယားမှ အိုင်ယာဖရာ၊ ကွန်းနို့မှ ကတန်းဝါ အိုင်ယာမှ ကက်ရှိမီးနှင့် အရေ့ပန်ရှိပ်၊ တူရရှိမှ စိုက်ပရပ်၊ ရရှားဖက်ဒရေးရှိမီးနှင့် အိုင်ရှိပ်/တူရရှိမှ ခါဒစ်စတန် စသည်များဖြစ်သည်။ အဆိုပါ တဖက် သတ်ခွဲထွက်မှုကိစ္စများတွင် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအစိုးရများသည် ငါးတို့၏ အတိုက်အခံများ က ခွဲထွက်ရေး ဆောင်ရွက်နေကြောင်းကို ခွဲကိုင်ထားသည် ဘုလက္ခဏာကို တွေ့ရှိသည်။ ထိကဲ့သို့ ခွဲထွက်ရေးကြိုးပမ်းခြင်းမျိုးသည် နိုင်ငံတော်အသိအမှတ်ပြုမှုကို မရရှိနိုင်ပေါ်။ အခြား သော လုသားချင်းစာနာထောက်ထားရမည့် အခြေအနေများက နိုင်ငံတော် စိုးရိမ်မှုနှင့် နိုင်ငံတော်ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို ဖြစ်စော်းတော့ ခွဲထွက်ခွဲ့ကိုမှ အားမပေးသည်မှာ အမှန် ပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ အိုင်ရှိမြောက်စိုးရှိ ကတ်များ၏ အခြေအနေသည် နိုင်ငံတော်မှ စိုးရိမ်သည်ကိစ္စဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂပုံစံသာ၌ အပိုဒ် (၇)အရ လုံခြုံရေးကောင်စီမှု အကူအညီ

စတင်ပေးခဲ့ပြီး တနိုင်ငံချင်းအနေဖြင့်လည်း အရပ်ဘက် ဆိုင်ရာ၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာနည်းများဖြင့် ကြေားဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကတ်လူမျိုးများအား အီရတ်၏ ပို့နိုင်ညွင်းပင်းမှု ဆက်လက်ရှိနေသော်လည်း ထိုအပြင် အီရတ်၏ စစ်အခြားသောမှတ်အများကို ကုလသမဂ္ဂ မှ တင်းကြပ်စွာ တုံ့ပြန်နေသော်လည်း ဤအကျအညီပေးဆောင်ရွက်မှုသည် အီရတ်နယ် မြေဆိုင်ရာ တည်တဲ့ဆိုင်မြှုမှ အခြေခံပေါ်တွင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းသိသာ ပေသည်။

နိုင်ငံအများအပြားတွင် တဖက်သတ်ခွဲထွက်ရေး ဦးခြောက်မှုများနှင့် မတည်းပြု သော အလားအလားများကြောင့် ထိုနိုင်ငံအစိုးရများသည် နယ်မြေဆိုင်ရာ တည်တဲ့ဆိုင်မြှုမှု မူကို အထုတ်တစိုက် ပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။ ဖက်ဒရယ်အခြေခံပေးတွင် ခွဲထွက်ခွင့် အခွင့်အ ရေးပြုခွာန်းချက် ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်စေသည့် အလားအလား ပင်ဖြစ်သည်။ ဆိုပါ ပြုခွာန်းချက်သည် ခွဲထွက်ခွင့်တွေးဆချက်နှင့် ခွဲထွက်ရေးလက္ခဏာကို ရှုင်သန်စေသည်။ အေသာက္ခာတွင် နယ်မြေဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုမှ သို့မဟုတ် အကျိုးစီးပွားရေး များ ခွဲဝေမှုအခိုင်အမာရှိနေစေကာမှ ကျိန်အခြားသော လူ့အနွေးအစည်းနှင့် ပင့်ပွဲဖြစ်စေ ကာမှ ခွဲထွက်ရေးမှာ အောင်မြင်လေ့မရှုပေ။ ခွဲထွက်ရေး စင်းစားချက်ကို မည်သည့်နေရာ တွင်မဆို တရားဝင်အဖြစ် မပြုခြင်သလောက်ပင်။ နိုင်ငံတာကာ လက်ဆွဲကျင့်သုံးမှုအရ အေသာက္ခာတွင် အေသာက္ခာတွင် လူများစုံပေးစီးရာတွင် လူတဲ့မျိုးတွင်း သို့မဟုတ် လူမျိုးများစုံပေးစီးရာတွင် အသိအမှတ်မပြုပေ။ လူမျိုးစုံဟုဆိုရာတွင် လူတဲ့မျိုးတွင်း သို့မဟုတ် လူမျိုးများစုံပေးစီးရာတွင် အသိအမှတ်မပြုပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ တနိုင်ငံအတွင်း လူမျိုးများ၊ အပ်စုများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြုခွာန်းခွင့်ဆိုသည်မှာ အဆိုပါဆိုင်၏ နယ် မြေဆိုင်ရာ စုစုပေါင်းမှုအခြေခံပေါ်တွင် ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးစနစ်၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ခြား ကိုလိုနိုင်နယ်မြေများအတွက်မှ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းမှာ ခွားချက်ဖြစ် သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြုခွာန်းခွင့်သည် ကိုလိုနိုင်အစိုးရများက ထိုကိုယ်ပိုင်ပြုခွာန်းခွင့်ကို ပိတ်ဆိုထားခဲ့လျှင် ကုလ သမဂ္ဂမှ တဖက်သတ်ခွဲထွက်ခွင့်ကို ထောက်ခဲ့ပေသည်။ ထောက်ခဲ့ပေသော်လည်း သမဂ္ဂမှာ ခွဲထွက်ခွင့်များ ခွဲထွက်ခဲ့ခြင်း သည် အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပေ။ ၁၉၄၀ ခုနှစ်တွင် ငန်တဲ့ မတရားကျူး၊ ကျော်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရ ခြင်းမှ ၁၉၅၀ ခုနှစ် ပြန်လည် ခွဲထွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အုပ်စုတရားသည် နိုင်ငံတာရုံး ခွဲထွက်ရေး ဖြစ်နိုင်ခြုံရသည်။ (ရှိအပ်လျှင် လွတ်လပ်ရေး စစ်ဆေးနဲ့) ငန်တဲ့နယ်မြေကို လုံးဝထိန်းချုပ်ထားခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရှိနိုင်ခြုံရသည်။ ပိုမ်းအမေရိက္ခာနှင့်ကိုလိုနိုင်များက ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤပုံးခွဲထွက်ခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာကြောနိုင်ပြီး အောင်မြင်မှုရိုင်သလို မအောင်မြင်ဘဲလည်း ရှိနိုင် သည်။ ဤပုံးခွဲထွက်ခြင်းကို ဖို့ပို့မှုမှုကောင်းလွှာတွေးအတွက် မွေးရာပါအခွင့်အရေးဟု လည်းကောင်း သို့မဟုတ် သွားဖောက်သည့် လုပ်ရပ်ဟုလည်းကောင်း အသုံးအနှစ်း သုံးကြသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ သို့သော် မည်သို့ပင်ဖော်ပြစ်ကာမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၌ ပြုခွာန်းထား သော အခွင့်အရေးတွင် တဖက်သတ် ခွဲထွက်မှု မပါဝင်ပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၌ နိုင်ငံ

များ၏ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြေရေးကို ဦးစားပေးပေသည်။

နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြေရေး အစိပိုယ်တူ ဝေါဘာရ - မခွဲခြမ်းနိုင်ခြင်း

ဤပုံစံသည် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေလိုလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၂၆၂၂ (၁၉၇၀ ခုနှစ် ချို့ကြည်စွာဆက်ဆံရေးကြေညာချက် (The friendly Relations Declaration of 1970) ပါ ကာကွယ်စောင့်ရောက်ရေး - (safeguard) ဟုခေါ်သော အပိုဒ်ကို ရောင်ပြန်ဟတ် ပေသည်။ ဤအပိုဒ်အောင်အသိပြည်သူတရပို့လုံးကို ကိုယ်စားပြုသော အစိုးရားရာတ် ငင်းပြည်သူ အားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ လီမျှအခြောက်ပေါ်တွင် ကိုယ်စိုင်ပြောနဲ့မျှများကို လိုက်နာရသည်။ ထိုအပြင် ငင်း၏နယ်မြေ တည်တံ့ခိုင်မြေရေးကို ကာကွယ် စောင့်ရောက်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံရှိပြည်သူများသည် ငင်းတို့၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် အညီအမျှပါဝင်ခြင်းမှတာဆင့် ကိုယ်စိုင်ပြု ဌာန်းခွင့်ကို ကျင့်သုံးကြရသည်။

ကဗျာပေါ်ရှိ တပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့် ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့်များစွာတို့၏ အခြေခံဥပဒေ တွင် နိုင်ငံတော်တည်တံ့ရေးကို အာမခံသော ပြောန်းချက်ပါဝင်ပေသည်။ အကယ်၍ ကွာနိုင်တို့သည် ဖော်ဒရယ်နိုင်အား ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိစေရ (indivisible) ဟုကြညာလိုက်ပါက အခြေခံဥပဒေအရရော၊ တရားဥပဒေအရပါ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ကြညာရကြောင်း အသေအချာ နားလည်ရပေမည်။ ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိဟုသောမူကို ကနေဒါ၏ အခြေခံဥပဒေ (၁၈၆၇) တွင် ထည့်သွင်ပြောန်းခဲ့သည်။ ထိုမူကို ၁၉၉၈ ခုနှစ်၌ ခွဲထွက်ခွင့် လူထုဆန်ခံယူပွဲ ဖြင့် ထင်မြောက်ကောက်ခံရာတွင် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားကြောင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေ ခဲ့သည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိသွေ့ ယနေ့လည်း ခွဲခြမ်းခွင့်မရှိကြောင်း ကနေဒါ လူထု က သဘောတုကြသည်။

ကနေဒါ၏ အခြေခံဥပဒေသည် နမော်နမဲ့ ရေးဆွဲထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ ကနေဒါပြည် ထောင်စုကို ပုံဖော်ဖွဲ့စည်းစဉ်းစဉ်း အီမိန်းချင်း အေမရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ် လျက်ရှိသည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် သမွတ အီရာဟင်လင်ကွန်းက အေမရိကန်တိုင်းပြည်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် ငင်းတွင်တာဝန်ရှိသည်ဟု အေမရိကန်အခြေခံဥပဒေကို အစိုးရှိယ် ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ တောင်ပိုင်းပြည်အချို့တို့က ပြည်ထောင်စုမှုပွဲထွက်ရန် ဤဗျားပမ်းခဲ့သည်။ သို့ သော် ထိုဗြိုံးပမ်းမှုမှာ ရေရှည်မံခဲ့ပေ။ အေမရိကန်ပြည်သူများက ငင်းတို့၏ အချုပ်အခြာ အာကာကိုမစွဲနဲ့လွှတ်ကြောင်း ကွာနိုင်တို့အားသ်ကြားပေးခဲ့ပြီ။ ထိုအပြင် သမွတ လုပ်ကွန်း က ငင်း၏ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ကိုကျွုန်းခဲ့သည်။ အေမရိကန်သမိုင်း အတိကွက် တကွက်သည် ကနေဒါ၏ အာရုံတွင် စွဲကျိုန်းခဲ့သည်။ ခွဲခြမ်းမှုမပြနိုင်ခြင်းဟူသော ဝေါဘာရ သည် အချုပ်အခြာ အာကာပိုင် နိုင်ငံများက ပိုင်ဆိုင်သော အမှတ်လကွဏာတရုပ်သည့် နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြေ၏ အစိုးရှိယ်တူ ဝေါဘာရတရပ်သာဖြစ်သည်။ ကနေဒါသည် အချုပ် အော်အာကာပိုင်နိုင်ငံဖြစ်၍ ငင်းတွင် နိုင်ငံတော်က ငင်း၏ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြေကို အသိ အမှတ်ပြုခွင့်ရှိသည်။ ကနေဒါ၏ အချုပ်အခြာ အာကာပိုင် အဆင့်အတန်းကို တည်တံ့စေ ရန် မည်သည့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ဖြမ်းခြားကြုံမျှမှုမဆို ကနေဒါနယ်မြေကိုကာကွယ်ရန် ကနေဒါ အစိုးရတွင် မရောင်လွှာသော တာဝန်ရှိသည်။

နယ်မြေဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြှုမှုအခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတကာလူ အဖွဲ့အစည်းများမှ အသိအမှတ်ပြုသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များရှိသည်။ နိုင်ငံများအကြေား ချို့ကြော်စွာ ဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့နှင့်ဆိုင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၏များဆိုင်ရာ ကြေညာချက်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ ပို့ညာ၏စိုင်ပြုခြင်း ပြုလုပ်နည်းစွာ ချို့ယူဆိုင်ရွက်ရေးတို့ ပို့ညာ၏အကြော်စွာ ခြုံရွက်နှင့် ကိုယ့်ဆိုင်ရွက်နေကြသော နယ်မြေများ၏ တဖက်သတ်ခွဲထွက်မှုကို ဆောင်ရွက်နေကြသော နယ်မြေများကို နှင့်ပါက ရှင်းပါသည်။ နယ်မြေတည်တံ့ခိုင်မြှုမှုများမှာ ရှင်းလင်းသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်ကတည်းက တဖက်သတ်ခွဲထွက်သော မည်သည့်နိုင်ငံများကိုမှု မှုလနိုင်ငံအဖွဲ့ရ၏ ဆန့်ကျင်လျက် ကုလသမဂ္ဂတွင် လက်ခံခြင်းမပြုပေ။

မြန်မာပြည်တို့တွင်မှ ခွဲထွက်ခွဲခွဲပြုသာမှာ ပို့မို့ ရှုပ်ထွေးသည်။ ခွဲထွက်ခွဲခွဲကို အချုပ် အခြာအကာလုပ် နိုင်ငံအဖြစ် စတင်ထူထောင်သော ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခခြံးပြောဒော်တွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ အခခြံးပြောဒော် စတင် အကာလုပ်တည်သောကာလုပ် လူမျိုးစု (၃)စု အား လွတ်လပ်ရေးပြီး (၁၀) နှစ်ကြောသောအခါ ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ခွဲခွဲ ပေးထားသည်။ နိုင်ငံ တကားစံနှင့်အညီ ဘာကြောင့် မဖြေရှင်းသလုဆိုသည်ကဲခဲ့၍ ဤသည်များမှာ သထိုးအမွှု အနှစ်များဖြစ်သည်မှာ ရှင်းလှပါသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပင်ငါးညီလာခံမှ လူမျိုးစုများ ခွဲထွက်ခွဲခွဲ ကို အနိမ့်အုံးပေးထားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် လူမျိုးစု (၃)စုသာ ပင်ငါးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေး ထိုးသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခခြံးပြောဒော်ကို ရေးဆွဲသောအခါ လူမျိုးစုပြည်နယ် (၃)စုကို ခွဲထွက်ခွဲခွဲ သတ်မှတ် ပေးခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်နယ် (၅)ခု ထိုးစုပြည်နယ် (၇)ခု ပြည်နယ် (၇) ပြည်နယ် ရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော် အခခြံးပြောဒော်တွင် ပေးထားသော ခွဲထွက်ခွဲခွဲ အခွင့်အရေးမှာ အလိုအလျောက်ရှိသော အခွင့်အရေးမဟုတ်ပေ။ အခခြံးပြောဒော်ဆိုင်ရာ တရား ဥပဒေအရဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခွဲခွဲတည်းဟူသော စိတ်အားတက်ကြုံမှုကို ဆပ်ကိုင်လျက် နှစ် ပေါင်း (၄၀)ကျော် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ ဆင်လာခဲ့သော်လည်း တိုးရင်းသားလူမျိုးစုများက ယွှအချိန်အထိ တဖက်သတ် အချုပ်အခြာအကာလုပ် နိုင်ငံအဖြစ် မလုပ်ဆောင်နိုင်သေးပေါ်။ ရန်ကုန်အဖွဲ့ရုံး အကာလုပ်စက်သည် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်နယ်မြော်မှုပါ ဆပ်ကိုင်လျက် ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော် အမှာလူမျိုးအများစုဝါဝင်သော ပမာ့တပ်မတော်က အများအားဖြင့် ကျော် အသေးဆုံးတွင် နေရာယူထားသည်။ ကာာလအတန်ကြော့ လက်နက်ကိုင်လူပ်ရှားခဲ့ကြဖြီး နောက် လူမျိုးစု လက်နက်ကိုင် (၁၆) ဖွဲ့ထို့သည် ပမာ့တပ်မတော်နှင့် အပစ်အခတ်ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပဟိုအကာလုပ်များက တနိုင်ငံလုံးကို တရားဝင်ထိန်းချုပ်မှု ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ခွဲထွက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အလုံးစုံအခြာဖော်ရှုမှု မရောမရာဖြစ်သွားပြီး အရေးနိမ့်ခဲ့သည်။

လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲကာ ရုံးနိမ့်သွားပြီ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်ပြောနှင့် လူပ်ရှားမှုတွင် လက်နက်ကိုင်နည်းလမ်းသည် ကံနမ်ခဲ့ပြုဟူ၍ မဆိုလိုပေ။ ငြင်းချက်ထုတ်လိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်လူပ်ရှားမှုသည် နောက်ဆုံးနည်းကြီးပမ်းမှုဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် လူပ်ရှားမှုကို ငြိမ်ချမ်းစွာဆွဲနေးရေးမှုများဖြင့် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ကြရမည်။ ဥပမာ အပမြောက်အမြေားရှိပေသည်။ တောင်အာဖရိကတွင် အသားအရောင်ခဲ့ခြားမှု ဆန့်ကျင်ရေးလူပ်ရှားမှုသည်

နှစ်ပေါင်းများစွာ လက်နက်ကိုင်လှပ်ရှားခဲ့ကြပြီးနောက် ရက်သတ္တုပတ်အတွင်း ပြီမ်းချမ်းစွာ ဆွေးနွေးရေးဆီသို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ပါလက်စတိုင်းနှင့်အစွေးများလည်း ထိန်းတုပ်ပိုင် တူပင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးမှာက အစီအစဉ်၏ ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိသည်။ မြန်မာပြည်၌သည်ပင် လျှင် ပြီတိသျက်လိုနိုင်အစီးရတို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာစဉ်တွင် ဂျပန်ကျူးကျော်သူများကို တိုက်ထဲတို့ခဲ့သော ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လက်နက်ကိုင် လူပုံရှားမှုသည် ပြီတိသျက်တို့ကို လက်နက်ကိုင် မတိုက်ရိုက်ခဲ့ပေါ့ လွှတ်လပ်ရေးတိုက်ပဲနေရာတွင် ပြီတိသျက်နှင့် ညီနှင့်ဆွေး ရွေးရေးကဏ္ဍာသစ်တရပ် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးမှုသည် မြန်မာပြည်လွှတ်လပ်ရေးပေးရေးဖွင့် အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။ တန်သုတေသန်းအားဖွင့် မြန်မာပြည်သည် ပြီတိသျက်အင်ပါယာမှ ခဲ့ထွက်လိုက်သည်။ ခဲ့ထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကျဉ်းအကြပ်ဖြစ်နေသည်များကို ရှောင်လွှဲရန်အ လိုကြာ စိတ်ခံစားချက်များနှင့်လွှာများသော အခါတရားများကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်မှာ ထင်ရှား ပေသည်။

ခွဲထွက်ခွင့်ပါသော ဖက်ဒရေးရွင်း၊ ဥပဒေရေးရာ ယဉ်ထွေအများ

အချို့လူများက ၁၉၄၇ ခ အခြေခံဥပဒေတွင် ခွဲထွက်ခွင့်ပါထား၍ ယွှာခြေခံဥပဒေ တွင်လည်း အလားတူပြောန်းချက်များ ပါသင့်သည်ဟု ခံယုံကြသည်။ သို့သော မည်သည့် အပြီး၍ ယူဆချက်ဖြင့်မဆို ခွဲထွက်ခွင့်ရရှိရေးကို အထောက်အကျပြုမည်လော သို့မဟုတ် မည်သည့် ဆင်ခြေဖြင့်မဆို ဤသည်က အဟန့်အတားဖြစ်စေမည်လော။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က အနေအထားမှာ အချို့နှင့်နေရာအရ ထူးခြားမှုရှိနေပြီး လက်ရှိကာလ အခြေအနေ အထားတာရပ်လုံးနှင့်ခံလျော်ရှုံးမှုတုံးလုံးလင်းလုပ်ဆောင်နေရသော အချို့ဖြစ်သည်။ ကိုပို့ဆို ဆင့်လည်း ခွဲထွက်ရေးလုပ်ရှားမှုတုံးလုံးသည် နယ်မြေပြိုကွဲရေး လက်တကမ်းတွင် ရှိနေခဲ့သည်။ မြန်မာ့လွှတ်လပ်ရေး စီသုကာကြီး ဦးအောင်ဆန်းက ဤအန္တရာယ်ကို ကြိုတ်မြောင် ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြီတိသျက်တို့ အာကာလွှဲမပေးနိုင်သေးဟုသည် ဆင်ခြေကို ဖျက်ရန် စည်လုံးညီ ညွတ်မှုပြနိုင်သော အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲတော်ပြဲခဲ့သည်။ အပေးအယူအနေဖွင့် ဖက်ဒရေးမ ကျသော အခြေခံသဘောများကို အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြုခဲ့သည်။ ဤဖက်ဒရေး ရယ်မကျသော အခြေခံသဘောများမှာ ချက်ခြင်းခွဲထွက်မှုမဖြစ်စေသည့် ထိန်းသို့မှတ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤထိန်းသို့မှုသည် ပထမဆယ်စုနှစ်အတွင်း အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှတ် ဆောက်နိုင်ရန် ပုံဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခွင့်ပြောန်းချက်မှာ တိမ်ပြုခဲ့လေသည်။ ဤသည်ကား လူများစုနှင့် လူနည်းစုတိုးရင်းသားများအကြား မျှတေသာ အပေးအယူ ပြုလုပ်မှ ဖြစ်သည်။

ယွှာခါသမယဉ်းလူနည်းစုတိုးရင်းသားများသည် ငါးတို့ပြည်နယ်အတွက် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး အများခုံးနှင့်တွေ့ ခွဲထွက်ရေးကို တောင်းဆိုမည်ဆိုပါက မျှတေသာ မည်မဟုတ်ချော်။ သူတော်းကို တိုက်မှုန့် ကိုယ်ပိုင်း ရယ်ပိုင်း ခွဲ့စားခြင်းနှင့်တူပေးမည်။ လူမျိုးစု ခေါ်းဆောင်များသည် တိုင်းရင်းသားလူများစုမှာ ခုံးနှင့် ခုံးနှင့်စွာ အတူနေထိုင်ကြမည်လောဆုံးသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရပေးမည်။ ထိုသို့နေထိုင်မည်ဆိုပါက ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စအပါ အပေးအယူအ

တွက် ဆွေးနွေးကြော်လည်သာ။

ခဲ့ထွက်ခွင့်သည် တရားဝင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ရျေးဆစ်ရေး ကိရိယာ အဖြစ်လည်း အသုံးမပြုနိုင်ပါ။ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုဖွံ့ဖြေးဆွဲရှိ လွတ်လပ်သည့် တိုင်း ပြည်များအာမြေပြင့် ဆွေးနွေးရန် တိုးတားခြင်းသည် ဥပဒေရေးရာ ယဉ်တိအမှားဖြစ်သည်။ စိတ် ရင်းစောက်နာဖြင့် ရေနွဲသည်ဖြစ်စေကာမူ လူမျိုးစုဝါးဆောင်များ ရေးဆွဲနေသော ပြည် နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တရားဝင်မှုရှိုးမည် မဟုတ်ပေ။ အနာဂတ် ပြည် ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ဘောင်အဝန်းအဝိုင်းအတွင်းမှ လူမျိုးစုဝါးဆောင်များ လိုချင် သည့် ပြည်နယ်အာဏာရပ်များအတွက် နားလည်မှတ်ရပ်ရှိရန် လိုအပ်ပေသေးသည်။ ဤ သည်မှာ လျှို့ဝှက်များ ချက်တစ်စုတရာ့မထားဘဲ အာဏာခွဲဝေပေး အသေးစိတ်အစီ အစဉ်တရပ်ရှိမှ ဖက်ဒရယ်အာဏာ၏ အဓိက ကိစ္စရပ်များကို တင်ပြမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ အခြေခံဥပဒေနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

မြန်မာပြည်၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးသည် အခြေခံဥပဒေ ၌ ရေရှိပြန်ဟပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေသည် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ရမည်။ ကျင့်ဝတ် အရခိုင်မာရမည် အသိပညာနှင့် ညီညွတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကွန်းနှင့်တို့၏ ပင်ကိုယ်လက္ခဏာ ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ သတ်မှတ်ပြောန်းရန် သမိုင်းက ကွန်းတို့အား လက်ဆင့် ကမ်းချွဲပြီးဖြစ်သည်။ ကွန်းတို့ သမိုင်းမှုသာခိုန်းစာယူရမည်။ သမိုင်းကို ရှေ့ပွင့်ကွင်း၌ရှုမှုပါ။ ဖက် ဒရယ်စနစ်တွင် ပြန်လည်ညီးမှုမည် နည်းလမ်းများကို အကြမ်းဖျင်းဆောင်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အာဏာပိုင်များအကြား အာဏာခွဲဝေပေးရန် အကြမ်းဖျင်းအားပြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ဤနည်းအားပြင့် အာဏာပိုင်တိုင်းသည် တိကျ သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ် တွင် အာဏာပိုင်တိုင်းသည် ငါး၏ တာဝန်ယူထားသော နယ်ပယ်အတွင်း အချုပ်အခြား ကာပိုင်သည်။ အာယ်ကြောင့်ဆိုသော ငါးကျင့်သုံးသော အာဏာများသည် အခြားအာ ကာပိုင်များ လွှာအပ်ပေးသည့်အာဏာများအတွက် တိကျသောအာဏာခိုန်းခွင့်လျှော့သည် အိန္ဒိကြာ မြင့်မှုပေါ်တွင် ပြောင်းလဲလေ့ရှိသည်။ ထူးခြားသောစနစ်အတွင်း၌လည်း ပြောင်းလဲလေ့ရှိ သည်။ ဥပမာ အမေရိက်ပြည်ထောင်စုတွင် မူလက ဖက်ဒရယ်အစိုးရရှိ မအပ်နိုင်းထား သော အာဏာများသည် အခြေခံဥပဒေပြီးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ရရှိလာ ခဲ့သည်။ (ဖက်ဒရယ် ဝင်ငွေခွန်စည်းကြပ်ရေးအာဏာကဲ့သို့)။ ဖက်ဒရယ်နှင့် ပြည်နယ် အာဏာပိုင်များ၏ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်မှုများကို တရားရုံးမှ အမိပ္ပါယ်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းဖြောင်းလည်း ပြည် နယ်နှင့်ဟိုအာဏာ ခိုန်းခွင့်လျှော့ကို အပြောင်းအလဲဖြစ်စေသည်။ (ဥပမာ - ၁၉၆၀ နှစ်များ တွင် ကွန်းကရာဇ်အမတ်နေရာ ပြန်လည်ခွဲဝေမှုနှင့် ရာဇ်ဝတ်မှုကျင့်ထုံးကိစ္စ ဆောင်ရွက်ချက် များ)။

စနစ်များက မတူညီသော်လည်း တနိုင်ငံတည်းဖြစ်ရန်ကား အရေးကြီးပေသည်။ ဤ သို့ဖြစ်ပြီးဆိုလျှင် အပ်ချုပ်ရေးမှုများကို ပုံဖော်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ အဆိပ်မှုများသည် မျှတ

စွာ ဆောင်ရွက်မည့် ယစွဲ ရားများနှင့် ခိုင်မာသည့်မှုစည်းမျဉ်းများအပေါ်တွင် အခြေခံပါက ခွဲခြားဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် လွှားမျိုးမှုကို စိုးမိမ်ကြောင့်ကျေစရာ မလိုအပ်တော့သော် ဒီမိုကရေ စီအသိတရား ပွားများမှုနှင့်အတူ ထိုယန် ရားများသည် မှန်ကန်သော ပြုပြင်မှုများကို လုပ် ဆောင်သွားနိုင်စေပေလိမ့်မည်။

မြန်မာပြည်အနေနှင့်မှ အမိုးအဖွဲ့တွင် ကိုယ်စားပြုမှုသည် လူဦးရေအနည်းအများကို မကြည့်ဘဲ တိုင်းရုံးသားလူမျိုးစုများ၏ ညီမျှမှုပေါ်တွင် အခြေခံရမည်ဟူသော တောင်းဆုံး ချက် ရွှေ့တန်းတင်လျက်ရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဒီမိုကရေစိန့် ညီမျှမှုအခြေခံမှုများကို ယုတေ လျော့သွားစေမည့်သဘောဖြစ်သည်။ လူတာကိုယ် မဲတဲ့ဟူသော ဒီမိုကရေစိအခြေခံမှုကို ကမာက်ကမဖြစ်သွားစေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော အများစု၏ ဒီမိုကရေစိကို အနစ် နာခံ၍ အနည်းစုဒီမိုကရေစိရေး မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အနည်းစုရော အများစုပါ တော်း၏အခွင့်အရေးကို တော်းကလေးစားရပေမည်။ ထို့အပြင် ဒီမိုကရေစိအပါအဝင် အကာ အကွယ်ပေးသည့် ယစွဲ ရားဖန်တီးရန် လိုအပ်ပေးသည်။ ဆောင်ရွက်လိုသော ဆန္ဒရှိက ဤ သည်မှာ မဖြစ်နိုင်သောအရာ မဟုတ်ပါ။ မြန်မာပြည်၏ ထူးခြားချက်ကိုဖြည့်ဆည်းရန် ဖက်ဒရ် ရပ်စနစ်ပုံစံသိတဲ့မျိုး လိုအပ်ပေးသည်။ အခြေခံပေးပြု ဖွံ့ဖြိုးစွဲများ အပေါ် အရှင်နိုင်ငံ အားလုံးသည်။

ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာ လွှမ်းပြော (Globalization)၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးရေး၊ မြန်ခန်းလွှန်းမှုများသည် နိုင်ငံအတော်များများကို အပြောင်းအလဲဖြစ် စေခဲ့သည်။ သတင်းရယူယလုပ်မှုသည် ယနေ့ကမ္မာတွင် အရေးပါဆုံး အခြေခံအချက် တပ် ဖြစ်လာဖော်ပေးသည်။ စက်မှုမထွန်းကားသော နိုင်ငံအန်းအစိုင်းသည်ပင် သတင်းယူမှုအန်း အစိုင်းအဖြစ် တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲနေသည်။ နိုင်ငံခိုင်ရာ နယ်စည်းများသည်ပင် အပို့ယုမ်းဖွံ့ဖြိုးဖြစ်လာဖော်ပြီ။ သို့ သော်ငြားလည်း ယဉ်ကျေးမှုမတူသော လူမျိုးစုများနှင့် ဘာသာရေးအပ်စုများသည် ငါးတို့ပိုင်ဆိုင်သော နိုင်ငံအဝန်းအစိုင်းကြီးအား ကွဲပြားသော နယ်ပယ်များအဖြစ် ခွဲခြမ်းရန် အခိုင်အာမာလုပ်ဆောင်နေမှုများလည်း တိုးပွားလာဖော်သည်။ ဤသည်ကို ပြည်သွား၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ဆောင်ရွက်မှုနယ်ပယ်အားလုံးတွင် တရားဥပဒေစိုးရေး (Rule of Law) ကို အသေးစိတ် အောက်ချဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ တစ်စုံတရားသော ဤအယူအဆသိသည် မြန်မာ၏ လူမျိုးစုများအားလုံးအား များ ယံကြည်မလွှားခြင်းနှင့် အာယာတရှိနေခြင်းတို့မှ ကင်းဝေးစေမည့် လမ်းစေဖြစ်နိုင်သည်။ ယံကြည်မကား ယံကြည်မပုပ်ဖြစ်၏။ ဂေါ်းဆောင်အားလုံးတို့သည် ကမ္မာအခြားရေးရှိ လူနည်းစုလုပ်ရားမှုတို့၏အကြောင်းနှင့် ဒီမိုကရေစိကို အလေးပေးသော ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းကို နားလည်သိရှိကြသည်။ ငါးတို့သည် ဒီမိုကရေစိလွှမ်းမျိုးရေးလုပ်နေးစဉ် အရှင်ဖြောင်းတင်ရန် လိုအပ်ချက်များကိုလည်း သိရှိကြပေသည်။

ခွဲထွက်ခြင်း နိုင်ခြေမရှိ အခြေအနေတရာ်

ယနေ့ အလေးအလာမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ခွဲထွက်ရေးအတွက် လုပ်ရားမှ

သည် မျိုးဆက်သုံးဆက်များထိ မရေ့မရာပ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက်အလားအလာမရှိ တော့သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ နိုင်ခြေမရှိ အခြေအနေဖြစ်သည်။ ခွဲထွက် ရေးကိစ္စ အခြေအတင်ပြောနေရှိသည် မျိုးဆက်လေးဆက်တွင်သို့ ငင်လာနေပြီးဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်လှပ်ရှားမှုနှင့် လက်နက်ကိုင်လှပ်ရှားမှုအား နိမ်နှင့်ခြင်းတို့သည် လူမျိုးစာချင်း ချင်း အဝန်းဆုံးတွေးမှုပ်လုပ်ရှားဖြစ်ပေါ်လာနေသည်။ တင်းမာမှု ပို့ပွဲပြီးမှုများ တိုးချိဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော အခြေအတင်အငြင်းအွားမှုကို ရပ် တန်းရန်လိုအပ်ပေပြီ။ အတိတိကကိစ္စရှိများကို အသေအချာသုံးသပ်၍ အမြင်များကို ပြန်စိ စစ်သံ့ပြီး ဤကိစ္စရှိများကား စစ်မြင်းမှုများအပေါ်တွင် စတင်ကြရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သစ်ဖြစ်သည်။ ငါးလုပ်ငန်းတို့မှာ ဥပဒေ စကားအရခိုလျင် အခြေခံပေါ်ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ အခြေခံပေါ်ရေးသည်သာ သိမ်းသိမ်းမွေ့မွေ့ တိုးတက်မှုနှင့် ပရမ်းပတာဖြစ်မှုတို့အကြား စစ်မှုန် သော အုတ်တံတိုင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော အခြေခံပေါ်ရေးသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစာချင်း၏ ကိုယ်ပိုင်ပြောန်းခွင့်ကို အာမခံနိုင်ပါမည်လော်။ အကယ်၍ အာမ မခံနိုင်ခဲ့လျင် ဘာဖြစ်မည် နော်။

ရွှေးချယ်စရာမှာ လက်နက်ကိုင်လှပ်ရှားမှုဖြစ်သည်။ လူမျိုးစာချင်းအနေဖြင့် ဆယ်စုနှစ် များစွာ လက်နက်ကိုင်ဆက်လက်လှပ်ရှားနိုင်သည်။ သို့သော တို့သို့လှပ်ရှားမှုများမှာ (အိန္ဒိယနှင့် ပါက္ခာတာန်ကဲသို့) အဆုံးမသတ်နိုင်သော တိုက်ပွဲသာဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ ရှုံးပြည်သည် နိုင်ငံတူအာနေနှင့် ပေါ်ပေါက်လာပြီဆိုပါစို့။ အိမိန္ဒာချင်း ဗမာနိုင်ငံနှင့်မြို့တွဲ တည် ရှိလာမည်သာဖြစ်သည်။ သွေးစွဲကိုသံပို့မှုပြင့် ခွဲထွက်ပြီးနောက်ပိုင်း၌ သဟအာတာဖြစ်စွာ နေထိုင်နိုင်ရန်မှာ ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ပို့ပွဲပြု၍ ကျယ်ပြောလာမည်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ နှင့်ပါက္ခာတာန်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ စစ်ဆိုသို့ပင် ဦးတည်သွားနိုင်သည်။

ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ခွဲထွက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပြန်လည်သုတေသနပြတ်ရေးသည် အကောင်း ဆုံး ရွှေးချယ်စရာနည်းလမ်းပြစ်သည်။ ပြန်လည်သုတေသနပြတ်ရေးမှာ စစ်မှုန်မရှိရမည်။ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အသိင်းအခိုင်းက လက်ခံထားသော မှုများပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။ အသွင် ကူးပြောင်းရေးသည် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ယူဆသည်ထားပြီးတော့ ပြန်လည်သုတေသနပြတ်ရေး သည်သာ တရာ့တည်းသော ရွှေးစရာလမ်းပြစ်သည်။ ဤသည်မှာ တရားဥပဒေစိုးစီးရေး၏ မပြင်သာသော စွမ်းရည်နှင့်အတူ နိုင်ငံ၏အခြေခံသော ပြောင်းလဲမှု အကျိုးရလတ်ပေါင်ဖြစ်ပေ မည်။ မြန်မာနိုင်ငံသံစွဲ ပေါ်ထွန်းလာမည်။ သို့သော ဤတိုးတက်မှုများသည် ကိုယ်ပိုင်ပြောန်း ခွင့်နှင့် နယ်ပြောဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြှုပူတို့နှင့် ပတ်သက်သော လုပ်ဆောင်ချက်များမှ မူ စည်း မျဉ်းများကို ထိခိုက်မည်မဟုတ်ပေ။ လွှတ်လပ်သော နိုင်ငံများအတွင်းမှ တဖက်သတ်ခွဲထွက် ခွင့်ရှိသည်ဟုသောအမြင်ကို ကုလသမဂ္ဂနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေက မထောက်ခံပေ။ သို့သော သည်း တဖက်တွင်မူ စစ်အာကာကာရှုံးအောက်မှ လွှာတ်ပြောက်ရမည်။ အလုပ်ဖြည့်မည်။ အနိုးရကို လွှတ်လွှတ်လပ်လပ် ဖန်တီးရာည်ဟူသည်တို့လည်း ရှိသေးသည်။ အနိုးရထုကို၍ အရေးကြီးသည်မှာကား တိုင်းပြည်၏အခြားကြော်ဝမှ နိုင်ငံသားများ၏ ထက်မြှုကဲမှ လုံးလ ရှိမှုနှင့် စိတ်ရည်မှုတို့ဖြစ်သည်။

Endnotes

(**ဤဆောင်းပါသည်** Legal Issue on Burma Journal မှ B.K. Sen ရေးသားသော Se-cession and Self Determination အား ဘာသာပြန်ဆို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။)

* The author is an Executive Committee Member of the Burma Lawyers' Council.

1. Khin Maung Win, "Federalism and Burma". Legal Issues on Burma Journal.
2. However, the International Court of Justice held that there was no automatic transfer of mandated territories to the trusteeship system. See: "Status of South West Africa Advisory Opinion". The Hague: International Court of Justice Reports 1950s, p. 128.
3. On Portuguese territories, see Paragraph 1 of the United Nations General Assembly Resolution No. 1542 (XV) of 15 December 1960. Paragraph 5 of this deals with Spanish territories. On Southern Rhodesia, see General Assembly Resolution No. 1747 (XVI) of 28 June 1962. On New Caledonia, see General Assembly Resolution No. 41/41A of 2 December 1986.
4. Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples; United Nations General Assembly Resolution No. 1541 (XV) of 14 December 1960.
5. On United Nations admission practice, see: R. Higgins, "The Development of International Law Through the Political Organs of the United Nations". Oxford: Oxford University Press, 1963, pp. 11-57; and also, J. Crawford, "The Creation of States in International Law". Oxford: Clarendon Press, 1979, pp. 132-137.
6. See: Security Council Resolutions No. 686 of 2 March 1991; No. 687 of 3 April 1991; No. 688 of 5 April 1991; and No. 949 of 15 October 1994. Each of these Resolutions explicitly affirms Iraq's territorial integrity.
7. Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Cooperation Among States in Accordance with the Charter of the United Nations; United Nations General Assembly Resolution No. 2625 (XXV) of 24 October 1970. Paragraph 7, "The Principle of Equal Rights and Self-Determination of Peoples".
8. Bangladesh, although it applied for UN admission in 1972 (S/10759), was not admitted until 1974, subsequent to its recognition by Pakistan.
9. "The Constitution of the Union of Burma" 24 September 1947, effective 4 January 1948. According to Chapter 10, Article 204, "The President shall (...) order a plebiscite to be taken for the purpose of ascertaining the will of the people of the State concerned". And Article 206 stipulated that, "(...) All matters relating to the exercise of the right of secession shall be regulated by law" – which means, regulated by parliament. This changes unilateral into bilateral secession.
10. David Robertson, "Dictionary of Politics". London: Penguin, 1993, pp. 184-185.

အခြေခံဥပဒေရေး

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးနှင့်လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှု

စီးပါးစီးအောင်

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် လူထုပါဝင်ပတ်သက်ရေးသည် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အရေးပါသော အချင်းအရာတရုပ်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အခြေခံဥပဒေသည် လူထု၏ နေ့စဉ်ဘဝကို ထင်ဟပ်စေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှု မရှိဘဲ သို့မဟုတ် လူထုပါဝင်မှုနည်းပါးစွာဖြင့် ရေးဆွဲသော အခြေခံဥပဒေသည် ရရှည်မတည်တဲ့ မရှိနိုင်သော့ ဒီမိုက်ရေးရွှေ့ဖြစ်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှုများတိုင်း အခြေခံဥပဒေ ရရှည်တည်တဲ့ ရှိနိုင်မြဲမည်ဟု တထောစ်ချမှတ်ပြောနိုင်သောလည်း လူထုပါဝင် ပတ်သက်မှုများခြင်းအား ဖြင့် လူထုဆန္ဒ၊ လူထုသဘောထားများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုစည်းကာ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြောန်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ ဒီမိုက်ရေးရွှေ့ဖြစ်ထွန်းမှုကို ဖော်ဆောင်စေနိုင်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

လူ့ဘဝအနှစ်သာရ

လူ့ဘဝဟူသည် သိရှိကြားမြင် သွားလာလုပ်ရှား ပြောဆိုရေးသား အခွင့်အရေးများ ရှိပါမှ ဘဝကြေအနှစ်သာရနှင့် ပြည့်စုံမည်။ တိုးတက်မည်၊ ဘဝအစိပ္ပါယ်ရှိမည်။ ဤအခွင့်အရေး အခွင့်အလမ်းတို့ ရိုင်ငံသားတိုင်းရှိရေးရန် သက်ဆိုင်ရာနှင့် အခြေခံဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးကြရသည်။ အခြေခံဥပဒေဖြင့်အကာအကွယ်ပေးထားမှသာ လူ့ဘဝတွင် စိုးရိမိကြာ့စုံကြမှ ကင်းဝေးပေမည်။

လူတိုးတယောက်သည် အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းခံရပါက ငြင်းနှင့်တက္ကမီသားစုံဘဝတစ်လုံးသည်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နှစ်နာရုံမက ရှုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရလည်း များစွာထိခိုက်ပေသည်။ အမိမိထောင်းစီးတယောက် နှစ်ရှည်လူများ ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံထားရပါက ငြင်းကြိမ်းသားစုံ နေ့စဉ်စွားရေးဘဝထိခိုက်ရုံမက သားသမီးများ၏ အနာဂတ်အရေး၊ ထိခိုက်နှစ်သွားပေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သောမိသားစုံ ဘဝပျက်သွားကြသည် များပင်ရှိတတ်ပေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်၍ ထိုသို့ အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းပို့ မရှိစေရန် အခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြောန်းအကာအကွယ်ပေးကြရသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်က အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန်လာကြသော ညီလာခံကိုယ်စားလှယ်များကို အာဏာပိုင်များမှ လမ်းတွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ငါးတို့၏လုံးခြုံရေးအတွက် ဟိုတယ်တစ္ဆောင် ထားထားပေးကြောင်း စစ်အစိုးရမှုနှင့်သော်လည်း ထိန်းသိမ်းခံကိုယ်စားလှယ်များ၏ မိသားစုများသည်ပင် ထိအထိန်းသိမ်းခံပုဂ္ဂိုလ်အား မဟုတ်သွားနေရာတွင် ထိန်းသိမ်းထားကြောင်းမှ သိနိုဂုပ္ပါယော လျှို့ဝှက်အတွက်ဟုတိ ကာ ထိန်းသိမ်းထားသည်မှာ လပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်သွားခဲ့ပေသည်။ မကြောသေးကို ဒီပုဂ္ဂင်းအရေးအခင်းတွင် အဖွဲ့ချုပ်အဖွဲ့ဝင်များအား ရိုက်နှက်သတ်ဖြတ် လုယက်သူများကို လစ်လျှော့ရှုံးကြ အဖွဲ့ချုပ်အဖွဲ့ဝင်များကို အာဏာပိုင်များမှ တဖက်သတ်ဆန်စွာ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဤကဲ့သို့သော မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရမှုမျိုး ထန့်စွဲယ်နှင့် ရှိနေပေသည်။ ထိုအပြင် တို့ပြည်ကို အခွန်ငွေအမြောက်အများပေးနေသော ရောင်ခြည်း ဘီယာကုမ္ပဏီအား စစ်အစိုးရမှ တဖက်သတ်သိမ်းယူခဲ့သော ကိစ္စသည်လည်း လူထုစ် စီပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွဲ့ခွင့်ကို အာမခံရမှုမရှိသည့် ထင်ရှားသော သာကေတရပ်ဖြစ်သည်။ ဤမျှမေက ပြည်သူများအနေဖြင့် ပြောယာများအသိမ်းခံရခြင်း၊ အတင်းအကြပ် လုပ်အားပေးဆင်ခေါ်ခြင်းဆိုသည်များလည်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ရှိနေပေသည်။

လက်ရှိ စစ်အာဏာရှင်လက်အောက်တွင် ပြည်သူများအနေဖြင့် အချိန်မရေး ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရနိုင်သည့် အနဲ့ရာယ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ အချိန်မရေးသိမ်းယူခံရနိုင်သည်ဟုသော အနဲ့ရာယ်အတွက် အခြေတ်း စီမံခိမ်ပြောင့်ကျနေဖြစ်သည်။ သာကေများစွာလည်းရှိခဲ့သည်။ ရှိနေဆဲလည်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် အာဏာပိုင်များ၏ မှတ်မကန် ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ဥပဒေခဲ့ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ စစ်အစိုးရမ်းအားနည်းချက်များကို ဆန့်ကျင် မပြောမိစေရန် အထူးသတ်ထားနေကြရသည်။ (ကုန်သွယ်ရေး ဒုတိယ ဝန်ကြီးဌာနမှူးချုပ် ဖော်ထွေးအား အရေးယူခဲ့မှုမှာ ထင်ရှားသောသာကေဖြစ်သည်။) ပြည်သူများအနေဖြင့် လွတ်လပ်မှုကင်းလျက် ပျော်စွဲမှုကင်းလျက် စိုးနိုင်ပြောင့်ကျမှုများဖြင့် ဘာဝခရီးဆက်နေကြရသည်။

ဤအဖြစ်အပျက်များကား ပြည်သူတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝကို အကာအကွယ်ပေးမည့် အခြေခံဥပဒေ မရှိသောကြောင့်သာဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ်

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် တနည်းအားဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်အခြေခံဥပဒေကျင့်သုံးနေသောကာလတွင် အထက်ပါကဲ့သို့သော မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းမရှိစေရန် အခြေခံဥပဒေဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေပွဲမ ၂၅ တွင် စာချွမ်းတော်များ လျှောက်ထားရပုံခွင့်ကို ပြောန်းထားပေသည်။ ရှုံးတော်သွေးစာချွမ်းတော်အမိန့်မှာ တစ်ဗုံတယောက်သောသူရှိခိုင်လုံသောအကြောင်းပြုချက်မရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားရှိမှုမျိုးတွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူက အာဏ်တွေ့ရှုံးတော်သို့ပို့စေကာ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သူက အာဏ်ပြောင့် ဖော်ခဲ့

ချုပ်နှောင်ရကြောင်းကို ရုံးတော်သို့တပ်ပြန် ထုတ်ဆင့်သည့် အမိန့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်မညီကြောင်း ဥုံးရှိရှုပ် ချက်ချင်းလွတ်စေရန် တရားရုံးတော်က အမိန့်ပေးသည်။

တဖန် ၁၉၂၇ ခု အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၆ တွင် တရားဥပဒေအရမဟုတ်လျှင် မည်သည့် နိုင်သားပျော်သို့ ဖိမ်ပေါ်လုပ်လပ်ခွင့်ကို ရပ်သိမ်းခြင်းမပေါ်ရ ဖိမ်နေအမိမာတွင်းသို့ အဝင်ခံရ ခြင်း ပွဲည်းအသိမ်းခံရခြင်းမရှိစေရဟန် ပြောန်းပါရှိသည်။ ဤပြောန်းချက်သည် တစ်ဦးတစ်ယောက်အနေဖြင့် ဥပဒေမသို့ဖောက်သမျှကာလပတ်လုံး စိုးရိမ်ကြောင့်ကျစရာ မလိုက်ရကြောင်း အာမဆုံးသွေးပြီးဖြစ်သည်။ မည်သည့် အာဏာပိုင်အား မဆုံး ဖိမ်နေအမိမာတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းအား တားမြစ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးရှိသည်။ ပိမ်းပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းအား မတရားသိမ်းယူနှုန်းပေါ်က တားမြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အခြေခံဥပဒေရှိတိုင်း ဤကဲ့သို့ အကာအကွယ်ပေးမှုမျိုးရပြီဟန်ကား တထုချုပြု ဆိုရှုမရပေါ် အခြေခံဥပဒေ အာမျိုးအားပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပေါ်သေးသည်။ အခြေခံဥပဒေ သည် လူများစု၏ သဘောဆန္ဒပါဝင်မှုဖြင့် ရေးဆွဲထားသော အခြေခံဥပဒေ ဖြစ်သလော သို့တည်းမဟုတ် လူတစ်ဦး သဘောဆန္ဒအာ လူတစ်ဦးကျိုးကို ကာကွယ်ရန် ရေးဆွဲထားသော အခြေခံဥပဒေဖြစ်သလောဆိုသည်ကို ကြည့်ရန်လည်းလိုသည်။

ပါတီတရုန်း ထိုပါတီမှ ပါတီဝင်ကိုယ်စားလှယ်အများစုံ လွှမ်းမို့မှုဖြင့်သာ ရေးဆွဲခဲ့သော ၁၉၇၄ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေတွင် မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းကို ကာကွယ်သော ပြောန်းချက်မျိုး တန်သိုးအားဖြင့် စာခွဲနှင့်လူအမိန့် လျော်ကုန်ထားခွင့်မျိုး မပါဝင်ပေါ်။ ထိုကြောင့် စာခွဲနှင့်တော်အမိန့်များလျော်ကုန်ထားရှု မိမိနှစ်နာမူအတွက် ကုစားမှုရယူနိုင်သော အခွင့်အလမ်းများ ထိုအခြေခံဥပဒေအာ အကာအကွယ်ပေးခြင်းမျိုး မရှိခဲ့ပေါ်။ သို့သော် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့လွတ်တော်က ဥပဒေအမှတ် (၂) ဖြင့် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရော်ကုန်သည့် ဥပဒေကို ပြောန်းခဲ့ရဘူး အခွင့်အရေးကာကွယ်မှု ဆုံးဖြတ်ပိုင် ခွင့်ကို တရားရုံးချုပ်အား အပ်နှင့်ခြင်းမပြုဘဲ နိုင်ငံတော် ကောင်စီအား ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ပေး အပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၅ အခြေခံဥပဒေ ပုဂ္ဂိုလ်မ ၁၆၂ တွင် နိုင်ငံတော် အချပ်အခြားအာဏာနှင့် နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေးကို ထိပါးမည့်အန္တာတွေ ရာယ်မှ ကြိုတ်တော်ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံသားများ၏ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ရပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများကို ထိုအပ်သလုံးကို သတ်သည့် ဥပဒေပြုနိုင်ကြောင်း ပြောန်းထားသည်။ ထိုပြောန်းချက်များနှင့်အာညီ ၁၉၇၅ နိုင်ငံတော်အား နောက် ယုက်ယူက်ဆီးလိုသူများ၏ အေးအန္နရာယ်မှ ကာကွယ်သော ဥပဒေကို ပြောန်းခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေအရလုပ်ည်း ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ကို တရားရုံးအား ပေးထားဘဲ အုပ်ချုပ်သူအာဏာပိုင်များ ကိုသာ ပေးထားသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်သည် တရားရုံးများတွင်သာ ရှိသို့သည်။ နိုင်ငံရေးအာဏာပိုင်များအား မအပ်နှင့်သင့်သည်ကို ပြည်သူများမသိကြသည့်မဟုတ် သိကြသည်။ သို့သော် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် လွှတ်လပ်စွာ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့် မရခြင်းက ထိုအခြေအနေမျိုးကို ရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ ထို ၁၉၇၅ ဥပဒေအာ မြန်မာ့ဆိုလုပ်လုပ် အမိုးအား အတိုက်အခံပြုလုပ်အပြော်အများမှာ တရားရုံးတို့တို့၏ ခြုံရည် အတိုင်းအသိမ်း ခံခြားကြရသည်။ မတရားဖမ်းဆီးထိုးသိမ်းခံရခြင်းသည် လူတစိုး၏ နေ့စဉ် ဘဝတွင် အဆိုးရွားခုံးသော နစ်နာမူကိုဖြစ်စေသည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေသည်

ပြည်သူများ၏၏ဘဝကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းထက် မဆလပါတီနှင့် ပါတီဝင်တို့၏ အဘဏာ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုသာ ကာကွယ်သော်ပေးဖြစ်သည်။

အကယ်၍ အခြေခံပေးသည် လူထု၏အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အခြေခံပေးဖြစ်ပါက လူထုဘဝသည် အခြေခံပေး၏ အကာအကွယ်အောက်တွင် ဦးမျိုးသာယာသည့်ဘဝကို ဖော်ဆောင်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပြီး အခြေခံပေးက လူတရု၏ အာဏာတည်မြှော်ရေးသက်သက်အတွက်သာ ဦးတည်ထားပါက လူထု၏ဘဝသည် ဦးရိမိ ကြောင့်ကျူးများဖြင့် ဘဝနိဂုံးချုပ်ကြရသည်သာဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် အခြေခံပေးသည် လူထု၏အခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အခြေခံပေးမျိုးဖြစ်ရန် အခြေခံပေး ရေးဆွဲရေးလုပ် ငန်းစဉ်တွင် လူထုပါဝင်ပတ်သက်ခွင့် အလွန်တရာအရေးကြီးပေးသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ် အခြေခံပေး ရေးဆွဲရေးတွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွှေးကောက်ပွဲ ကျင်းပြီးနောက် ပြည်သူတို့ ရွှေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် အခြေခံပေးကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ အခြေခံပေးရေးဆွဲသည်လာခံ (တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင်) ဝါင်းရင်းသားအောင်ဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီခေါ်းဆောင်များက အခြေခံပေးအတွက် ထွေးသွေးမပြု ကိစ္စရပ်များ၊ ဦးအကျော်လည် အပြင်းအထန် ရွေးနွေးကြပြီးမှ အခြေခံပေးကို ရေးဆွဲကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်အခြေခံပေးကို ရေးဆွဲရေးတွင် မဆလပါတီ၍ လက်ရွှေးစင်ကိုယ် စားလှယ်များ၏ လွှမ်းမိုးမှဖြင့် အခြေခံပေးကိုရေးဆွဲခဲ့သည်။ အခြေခံပေးမျှကြမ်းကို ပြည်သူများထံ သုံးကြိမ်များပြုရှင်းလင်းပြီး ပြည်သူတို့၏ အကြောက်များကို ရယူစုစောင်းခဲ့သည်ဟုဆိုသော်လည်း ရပ်ပြုမှုသာဖြစ်သည်။

နားအပ စစ်အစိုးရသည် အမျိုးသားညီလာခံကို ရန်ကုန်မြို့တော်နှင့် ဝေးလံသော ပြောင် နှစ်ပင်စန်း၏၌ မေလ ၁၈ ရက်နေ့က ပြန်လည်ကျင့်ပေးခဲ့သည်။ နားအပ၏အမျိုးသား ညီလာခံသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ရုပ်နားခဲ့သောညီလာခံ၏အဆက်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုညီလာခံသည် စတင်ကတည်းက ပြည်သူများ၏ ပါဝင်ပါတ်သက်မှုကို အဟန်အတားပြထားသည်။ တန်းအားဖြင့် ပြည်သူကိုယ်စားလှယ်များအစား လက်ရွှေးစင်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ထိုအပြင် ဒီမိုက်ရောစိအခြေခံမှုများနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်ပေသည်။ ညီလာခံတွင် လွှတ်လပ်ပွဲင်းစွာ ရွေးနွေးခွင့်မရကြ။ ယခု ဆက်လက်ကျင့်ပနေသော ညီလာခံမှာလည်း ကိုယ်စားလှယ်ရီးရေ ၁၀၈ ရီးအထိ တိုးချွဲ၏နှဲ့ခဲ့သော်လည်း ရွှေးချယ်ခံထားရသော ပြည်သူကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။ ပြည်သူများက လက်မခံသော အခြေခံမှ ၁၀၄ ကို ပြည်သူများလက်ခြေးသယော် တို့မှုကို အတင်းစွဲကိုင်ထားသည်။ ညီလာခံကို ရက်ပေါင်း၅၀ ခန့်ကျင်းခဲ့ပြီး နူးလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့က ခေါ်ချုပ်နားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ညီလာခံ ရွေးနွေးမှုများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းထုတ်ပြန်ချက် တွဲစုတရာမှ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပေ။ သတင်းအမှောင်ချုတားသည်။ အမျိုးသားညီလာခံ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းရုံးသေးမှာ ယခင်အတိုင်းဖြစ်ကြောင်း၊ လွှတ်လပ်စွာ ရွေးနွေးပြောဆိုခွင့်မရှိပြုကြောင်းလည်း ပြောဆိုသံကြား ကြေရသည်။ ပြည်သူ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို အဟန်အတားပြုလျှက် ရေးဆွဲနေသော နားအပ အစိုးရ၏ အခြေခံပေးအရခိုလျှင် တိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြားအာဏာသည် စစ်တပ် မှုဆင်းသက်ရမည့်၊ ပြည်သူဘဝတရပ်လုံးကို စစ်တပ်မှုဖန်တီးမည့် အခြေခံပေးမျိုးသို့ ဦးတည်ထားပေသည်။

စစ်အစိုးရမှ ရေးဆွဲနေသော အခြေခံဥပဒေရေးမှာ တောင်အာဖရိကနိုင် အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပုံ (၁၉၉၃ နှင့် ၁၉၉၆) ထိုင်းနိုင် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲပုံ (၁၉၉၇) တို့နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်အား ဖြင့် မိုးနှင့်ပြုအလား ကွာခြားသည်။ ထိုင်းနိုင်နှင့် တောင်အာဖရိကနိုင် အခြေခံဥပဒေရေး ဆွဲရာတွင် ပြည်သူ့ပါဝင်ပတ်သက်မှု ရာနှင့်ပြည့်နီးပါရီသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ နှင့်လင်းမှု၏ သည်၊ ဆွေးဆွေးမှု ရေးဆွဲမှုအဆင့်တိုင်း ရိုပြင်သံကြား၊ ရေးဆွဲပုံ သတင်းစာများဖြင့် ကျယ် ကျယ်ပြန်ပြန် ပြည်သူများကို အသိပေးသည်။ အကြံဥပါးကြားပါဝင်ပတ် သက်မှုဖြင့် ပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးမည့် အခြေခံဥပဒေကို ဖန်တီးရေးဆွဲ ကြခိုင်းဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေအား စိတ်ဝင်စားမှု

ပြည်သူအများစု ပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲမှုသာလျှင်၊ ထိုင်းပြည်၏ အချုပ်အခြားအကာသည် ပြည်သူများထံမှ ဆင်းသက်စေရမည်ဟုသောအချက်ကို ပိုပိုကြိုးပြုနိုင်မည့် ပြည်သူဘဝကို စစ်မှန်စွာ အကာအကွယ်ပေးမည့် အခြေခံဥပဒေ မျိုး ပေါ်ပေါက်နိုင်ပေသည်။

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့်စပ်လျှင်း၍၊ ပြည်သူများ၏ စိတ်ဝင် စားမှုရှိခို့ကလည်း လိုအပ်ပေသည်။ မကြာသေးမြိုက နယ်စပ်နှိုးတွေ့မှ ပြည်သူအချို့အား ပေးကြည့်ရာ၊ ဆင်တူသောအဖြေများကိုသာ ဖြေလေသည်။ အဖြေကား၊ “ကျမတို့တွေက အခြေခံဥပဒေတို့ ဘာတို့ဆိုတာလ သိပ်နားလည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်မှာက ပြောခွင့် အာခွင့်အရေး ဘာမှုရှိတာလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ပြောမိရင်လည်း ပေါ်နေတယ်ဆိုပြီး အဖမ်းခံရမှာ လည်းကြောက်တယ်။ ဒီတော့ ဒီကိုစွဲတွေ့ရှိ နိုင်းရေးသောမှာအခါးအောင်တွေ့ကာဘဲ လုပ်တာ ကောင်းတယ်”ဟူ၍ ဖြစ်၏။

လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးမှာ နိုင်တေကာအသိုင်းအရိုင်း နှင့် မြန်မာ့နိုင်ရေး အသိုင်းအရိုင်းများက အထူးအာရုံကိုဖော်နေသော ကာလဖြစ်သည်။ သို့ သော် မြန်မာ့လူထုအသိုင်းအရိုင်း အများစုကမှ အခြေခံဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားပုံမပေါ်ဟနို၍ ရရှိပေသည်။ ထိုထို စိတ်မဝင်စားကြခိုင်းမှာ အခြေခံဥပဒေ အသိနည်ပါးခြင်းက အကြောင်းတရာ်ကြပ်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အခြေခံဥပဒေရှိက လေးနှစ်တွေ့မြေ ရွေးကောက်ပွုရှိမည်၊ ပါတီစံနှစ်ကို ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်၍ မိမိကြိုက်သည့်ပါတီကို မဲပေးနိုင်သည်ဟု၍ ယေဘုယျအား ဖြင့် သိထားကြသောလည်း၊ မြန်မာနိုင်တွင် အခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ် အာမခံချက် များ မရယူနိုင်၊ မခံစားရနိုင်သည်မှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာအဲဖြေသောကြောင့် အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ကျင့်သုံးနိုင်မှုကို နက်နက်နဲ့နာမသိ၍ စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ သည်။ အခြားအချက်တရာ်မှာ လက်ရှိကာလ စီးပွားရေးအကြောင်းတတော်းအပေါ် လုံပန်းနေရမှု ကလည်း အခြေခံဥပဒေအား စိတ်မဝင်စားခြင်း၏ အကြောင်းတရာ်ဖြစ်သည်။ အဆိုရှားခုံး သော အကြောင်းတရာ်မှာ စိုအစိုးရ၏ ပိတ်ပိုးဟန် တားမှုဖြစ်သည်။ နှာပါ စိုအစိုးရ၏ ဥပဒေအားလုံး ၅/၉၉ သည် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသူများအား ထောင်ဒက် (၅) နှစ်မှ အနှစ် (၂၀) ကျံးစေနိုင်သော ဥပဒေဖြစ်သည်။ ထိုဥပဒေသည် အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သော

စဉ်းစားချက်၊ တွေးခေါ်ပူဆချက်နှင့် အမြင်ဖလှယ်ချက်များ မပြနိုင်အောင်ဟန့်တားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ လက်ရှိကာတွေ့ လုတ္ထီးချင်းအနေဖြင့် စစ်အစိုးရ၏ အချိုးသားညီလာခံပြန် လည်ကျင်းပရေးနှင့် ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက် (၇) ချက်ကို ပေါ်နကန့်ကွက်ပါက ဖော်ဆီးအရေးပူခံရပျက်စီးပေသည်။ ဥပမာ ကျောင်းသား (၆) ဦးအား နအာဖ အချိုးသားညီလာ ခံလမ်းညွှန်ချက် (၇) ချက်အား ဆန့်ကျင်သည့်ကြေညာချက်များ ဖြန့်ထေသည့်ဟူသော စွပ်စွဲ ချက်ဖြင့် ထောင်ဒေါ် (၇)နှစ်မှ (၁၇)နှစ် သီးသီးကို ဖေဖော်ပါရိလ (၂၂) ရက်နေ့က အင်စိန် ထောင်တွင်း တရားရုံးက ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် စစ်အစိုးရသည် ပြည်သူများ အခြေခံ ဥပဒေဆိုရာ အခွင့်အရေးများအား မနားလည်ပါရှိအောင် အဆိုရွားဆုံးသော ကန်သတ် မူများပြု လုပ်ထားသည့်အတွက် ပြည်သူလူထားအနေဖြင့် အခြေခံဥပဒေအပေါ်စိတ်ဝင်စားမူ နည်းပါးခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ အထူးသဖြင့် အောက်ပါပြည်သူများအား အခြေခံ ဥပဒေအသိရှိအောင် စိုင်းဝန်းဖော်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ပေသည်။ သို့မှသာ ပြည်သူလူထု က အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးတွင် စိတ်ဝင်စားမူရှိလာပေမည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တိုးခြင်းအနေဖြင့် လည်းကောင်း နိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့်လည်းကောင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များနေဖြင့်လည်းကောင်း အခြေခံဥပဒေဆိုရာသင်တန်းများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ဟောပြောပွဲ များ၊ စသည့်နည်းနာများဖြင့် အောက်ပါပြည်လူထု အထူးသဖြင့် ကျေးလက်လူထုကို အခြေခံဥပေ အေရေးရာများ သဘောပေါက်နားလည်အောင် ဆောင်ရွက် ပညာပေးသွားသင့်ပေသည်။

ထို့မှတ်ဆင့် လူထုပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြင့် လူတာစာအကျိုးအတွက် ဦးတည်ရေးဆွဲထား သည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးကို ပြည်သူလူထု၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို အကန့်အသတ် ပြထားသည့် အခြေခံဥပဒေမျိုးကို အင်တိကိုအားတိုက် တားဆီးသွားနိုင်မည်သာဖြစ်သည်။ ပြည်သူတာရပ်လုံး လိုလားသော အခြေခံဥပဒေမျိုးကို ဖန်တီးသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဤစာစောင်တွင်ပါဝင်သော ဆောင်းပါးများသည် စာရေးသူ၏
အာဘော်များသာဖြစ်ပြီး၊ ဘာသာပြန်ဆောင်းပါးနှင့် ပတ်သက်၍
ဘာသာပြန်မှ အမှားအယွင်းရှုပါက ဘာသာပြန်သူ၏
အားနည်းချက်သာဖြစ်သည်။
ဤစာစောင်နှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်အကြံပြုလိုပါက
အောက်ပါ အီးမေးလ် လိုပ်စာသို့၊ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

ဦးဝင်းမောင်
blcindia@vsnl.com

အမျိုးသားပြန်လည်သုံးမြတ်ရေး

ပြန်မာနိုင်ငြှင်သူမျိုးသားပြန်လည်သုံးမြတ်ရေး

ဒေါက်ဘာ စွမ်းမြို့ စောင်းဘွား

လူမျိုးရေးပို့ပက္ခနှင့် အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ အဆင်မပြေသော ဆက်ဆံရေး

မည်သူတွေ မည်သို့ပင်ဆိုနေကြတော်မူ မြန်မာနိုင်ငြှင်ရှိ လူမျိုးရေးပို့ပက္ခဟု ပြောနေကြသောပို့ပက္ခသည် အမှန်တကယ်တွင် လူမျိုးရေးမဟုတ်သကဲသို့ မြောက်အမောက်ကို ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရင်ဆိုင်နေရသောပြသနာမျိုးလည်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ပြသနာလည်း နိုင်ငံရေးတွင်အခြေခံသည့် ပြသနာဖြစ်ကြောင်း ထပ်လောင်းတင်ပြုပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပိုလ်ချုပ်နေဝါဒ်းတည်ထောင်းသော စစ်အုပ်စုကြိစိုးသည့် ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရပြိုကျ သွားပြီးနောက် လူမျိုးရေးပို့ပက္ခကိစ္စသည် လေ့လာသူများကိုရော့ နိုင်ငံရေးလူပုံရှားသူများကို အာရုံစိုက်စေခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်လစ်အာရုံးသားနိုင်ငံများ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံစစ်ပွဲများ ပေါ်ပါက်ခဲ့၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ ပို့ပက္ခများအား အာရုံစိုက်မှု ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့သည်။

နိဒါန်း

အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ ဆက်ဆံရေးပြသနာ

ယခင်က လေ့လာသူအများစုသည် မြန်မာနိုင်ငြှင်ရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ တော်လှန်ရေးလုပ်ရှားများအား မကျေမန်ဖြစ်နေသော မျိုးနှယ်စုံတို့က ခေတ်မြှို့၍ စစ်ညွှန်းထားသော နိုင်ငံတော်အား ပုန်ကန်ထဲကြော်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု နားလည်ခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ် များအတွင်း အမျိုးသားနိုင်ငံသစ်များ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ကြသောအခါ နိုင်ငံရေးသိပ္ပာယူရှုပ်များသည် ခေတ်နောက်ကျနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအား ခေတ်မြှို့အောင်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော ခေါင်းဆောင်သစ်များကို ခီးကျျှီးထောပနာပြုခဲ့ကြသည်။ အစိုးရကို တော်လှန်ဆန့်ကျင့်သောသူများ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံများအား ခေတ်မြှို့နိုင်ငံဖြစ်အောင်ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေကြသည့် ခေါင်းဆောင်များအား အဟန့်အတားဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ကြသူများအဖြစ် မျက်မှာ်ကြော်ခဲ့ကြပေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ ပို့ပက္ခအား

ဖြေရှင်း၍ရသော ပဋိပက္ခကြီး၏ အစိတ်အပိုင်းတွေအဖြစ် မဖြင့်ခဲ့ကြပေး ဤကိစ္စရပ်သည် ဘုရား၂၉၅၉နှစ်နောက်ပိုင်းကာလများတွင် စစ်အုပ်စု ချုပ်ကိုင်လွှာမျိုးတေားသော အစိုးရနှင့် ရှုထု အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော အဆင်မပြုသော ဆက်ဆံရေးပြဿနာဖြစ်သည်။ ယခုအခါ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အစိုးရနှင့်ရှုထုအကြားရှိ ဆက်ဆံရေးပြဿနာအား အသိအမှတ်ပြုလာကြပြီဖြစ် သော်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အစိတ်အပိုင်းတွေအဖြစ်ပါဝင်နေသော တိုင်းရင်းသားလူ မျိုးစုများနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအကြား ပြဿနာကိုမူ မည်သည့်အခါကျေ ပြည့်ပြည့်စုဝေ လက် ခံစွဲးစားစွဲးမြင်းမြို့ခြေချာ။ ထိုအမှန်တရားသည် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံပြဿနာအား ရှုံးရှုံးလင်း လင်းနားလည်လိုသူများအတွက် အရေးပါသောအချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဋိပက္ခ သည် နက်ရှိုင်းသည်။ ပြဿနာ၏အဖြေအား ရှားနိုင်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခအစစ်အမှန်အား ဆန်းစစ်ရန်လိုအပ်သည်။ နယ်နိမိတ်ပဋိပက္ခလား၊ သဘာဝသယံဇာတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော ပဋိပက္ခလား၊ လူမျိုးရေးလားဟူသည်ကို ဆန်းစစ်ရမည်။ ယခင်က အပေါ်ယံအမြင်ဖြင့် လက်ခံစားသော နားလည်မှုမျိုးဖြင့် ပဋိပက္ခ၏ အဖြေကိုရှုံး၍ မရရှိနပါ။

တော်လှန်ရေးခေါ်နှီးနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအစိတ်အပိုင်းများကို အဟန်အတား ပြုသူများဟုယူဆလျှင် အထူးသဖြင့် ထိုအစိတ်အပိုင်းများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်၍ ထိုအစိတ်အပိုင်းများသည် အစိုးရနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေး အဆင်မပြုမှုပြဿနာအတွင်း အမိန့်ချက်ပါဝင်နေသည်အိုသည်ကို သတိချပ်သင့်ပေါ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အမျိုးသားစည်းလုံးသို့သော်လူ့လိုအပ်သည့်မှု လိုအပ်သည့်မှု အပြင်းပွားဖွံ့ဖြိုးရာမရှိပါ။ ပြဿနာကား အမျိုးသားစည်းလုံးမှု၏အခိုပ္ပာယ်ဖွံ့ဖြိုးရာကိုနှင့် မည်သို့ပေါင်းစည်းကြမလဲဟုသော ပြဿနာဖြစ်သည်။ စည်းလုံးသည်အိုရာတွင် ဒေါင်လိုက်ပုံစံလည်းရှိ၍ အလျေားလိုက်ပုံစံလည်းရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်နှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြား စည်းလုံးခြင်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ မတည်သီဆော အစိတ်အပိုင်းများအကြား စည်းလုံးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အတား လစ်လျှောက် အမျိုးသားရေးစည်းလုံးမှု တိုးပိမ်းခြင်းသည် စည်းလုံးသို့သော်လူ့မှု ရရေးထက် စည်းလုံးမှုပြီကွဲရေးသား ဖြစ်စေနိုင်ပေါ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ဆန့်ကျင်တော်လှန်မှုအား လုံးမှု ကိုလိုနိုင်ခေတ်နောက်ပိုင်း ခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရများက ရှုံးခဲ့ကြသည်။ ထိုအတူ ယခင်ကိုလိုနိုင်ခေါ်နောက်များသည်လည်း ဤအနေ့ကျင်တော်လှန်မှု သည် နိုင်ငံရေးပြပိုင်ပြုပိုင်းလုံးမှုအား ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှုံးခဲ့ကြသည်။ အာဏာရ အစိုးရများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများတော်လှန်ရေးအား တိုင်းတပါးလက်ပါးစေများ၊ နယ်ချွေးနောက်လိုက်များအဖြစ် ရုပ်လုံးဖော်ခဲ့သည်။ စစ်အေးကာလက ပြိုင်းဆောင်အာဏာရ အစိုးရများအား မတည်မပြုမြို့မြို့ဖြစ်စေရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအား ပုန်ကန်ထွေရန် မြောက်ပင့်ပေးခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရားမှုများက အခြေအနေကို ပို့မြို့ရှိပို့ထွေးသွားစေခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ပဋိပက္ခနှင့် အခိုပ္ပာယ်ဖွံ့ဖြိုးရာ

ပုန်ကန်ထွေရန်ရေးအား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အသိသီးတို့သည် အဆင်မပြုသော အစိုးရနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဆက်ဆံရေး ပုံစံအတွင်း အစိတ်အပိုင်းတွေအဖြစ် အသိ အမှတ်

ပြုလာကြပါဖြစ်သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ပဋိပက္ခ၏ အခြေခံသော့ သဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍မှ နားလည်မှုရှုပ်ထွေးနေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပဋိပက္ခ အား မျက်မှုံးကိုဖောက်စေတဲ့ ရှုံးမြှင့်ပုံမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ လူမှုများနှင့် အခြားလူနှင့်စုံများကဲ သို့ ဒီမိုက်ရေစိအခွင့်အရေး ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သည့် အခွင့်အရေး (သို့မဟုတ်) အခွင့်အရေးတော်းစာရင်းရေး စသည်တို့အတွက် တိုက်ပွဲပိုင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှုံးမြှင့်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗုံးမှုများနှင့်များနှင့် ခေါင်းဆောင်အချို့ သည်ပင်လျှင် လူနှင့်စုံအခွင့်အရေး၊ တန်းတူညီများရေးကို စံထားတော်းဆိုလှုံးအတွက် ပိုင်ဆိုလေး ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းဆောင်များကဲမှ ငါးတို့ကိုယ်ပိုင်းတို့ ဌာနေးတိုင်းရင်းသားများဟု ခေါ်ဝေါသတ်မှတ်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း ငါးစကားလုံး အခေါ် အကောင်းဆိုပုံးဖို့ရှုပါမဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချေနေထိုင်ကြသော လူဖြူးများကြောင့် အခြေအနေပျက်သွားရသော အသခံလူမျိုးများကို ရည်ညွှန်းခြင်းသာဖြစ်သည်။ မြန်မာ့အရေးကိစ္စတွင် ဌာနေးတိုင်းရင်းသားမူးသော ပေါ်ဟာရသည် ထူးခြားသော အနက် သဘောရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုံးမှုအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံး၏ အာတိမြှင့်မှု မြန်မာပြည်ဖြစ်၍ ငါးတို့အားလုံးသည် ဌာနေးတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်ရှိ ဗုံးမှုများ အတူးသာဖြင့် ရှုမ်း ကချင် ကရင်နှင့် ချမ်းရှုင် တို့သည် လူနှင့်စုံတိုင်းရင်းသားများ မဟုတ်သကဲ့သို့ အခြေဖျက်သွားသော ဌာနေးတိုင်းရင်းသားများသည်မှာပိုပို့ပါ။ အောက်တွင် ရှုမ်းလင်း ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ငါးတို့သည် ဗုံးမှုများကဲသို့ပုံးပိုင် ပြည်သူပြည်သားများ သို့မဟုတ် အာတိလူမျိုး (Nations) များဖြစ်ကြသည်။ ထို့အပြင် ငါးတို့၏ ပြတိသွေးတို့၏ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှ အောက်တွင် ရှုံးချက်များရေးအတွက် အကြံးဆယ်စုနှစ် ပါးခာန်းလည်းရှိခဲ့သည်။ ဗုံးမှုများကဲသို့ပုံးပိုင် ငါးတို့သည်း ကိုယ်ပိုင်သုတေသနများ သို့မဟုတ် သမိုင်းအသိရှိပါသည်။ ငါးတို့အာတိ ပမြတ် ငါးတို့သည် လူများစုပြစ်ပြီး ဗုံးမှုများသည် လူနှင့်စုံသာဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓရ ခုနှစ်တွင် ရေးထိုးခဲ့ကြသော ပိုင်လုံစာချပ်အာရ ဗုံးမှုများနှင့် အောက်တွင် အခြေခံပြောရေးအဖြစ် အခြေခံကျော် သုံးသံပိုင်းသည်။ ဤပြောရေးအာရ အောက်တွင် အခြေခံပြောရေးအဖြစ် အခြေခံကျော် သုံးသံပိုင်းသည်။ ငါးတို့က စုပေါင်းမှုကိုရည်ညွှန်းရန် တိုင်းရင်းသားလူနှင့်စုံများအား အဖြစ် မှတ်ယူကြပါသည်။ ငါးတို့က စုပေါင်းမှုကိုရည်ညွှန်းရန် တိုင်းရင်းသားလူနှင့်စုံများ (ethnic minorities) ဟူသောပေါ်ဟာရထက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ (ethnic nationalities) ဟူသောပေါ်ဟာရရှိ သုံးစွဲကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပိုင်ကွာသည် လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေး အခြေခံပြောရေးနာဖြစ်ကြောင်း အခြေခံကျော်သုံးသံပိုင်းသည်။ ဤပြောရေးကွာသည် နိုင်ငံရေး ပြောရေးနာဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤပြောရေးကွာသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံအား သားရေး ကိုယ်ပိုင်လွှာကျော်နှင့် အခွင့်အရေးများ၊ ဒီမိုက်ရေစိအခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အလမ်း ညီမျှရေးများ၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့် အစိုးရရွေးချယ်ပေးရေးများနှင့် သက်ဆိုင်ရေး ဆောက်တွင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပြောရေးနာတွင် တိုင်းပြည်ကို မည်သုံးတည် ဆောက်ကြမလဲ မည်သုံ့အခို့ပုံးဖို့သတ်မှတ်ကြမလဲ ဘယ်သူတွေ့က တည်ဆောက်ကြမလဲ ဦးတည်ချက်က

ဘာတွေလဲ စသည်များပါဝင်သည်။ ဤသည်တို့မှာ အစိုးရ (သို့) အာဏာကိုင်စွဲသူလူ့နှင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးဖော်မြှုပါလာ အသုံးပြုမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာများနှင့် များစွာစပ်ဆိုင်ပေသည်။

လွတ်လပ်စီး မြန်မာပြည်တွင် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်၌ ပင်လုံးစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိန်းတို့တည်က နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးအတွက် ပထားဆုံး အုတ်မြှစ်ခုခဲ့သည်ဆိုသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီးပေသည်။

နိုင်ငံရေးအရ အမိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသော ဤစာချုပ်တွင် ဦးအောင်ဆန်းနှင့် ရှမ်းစော်ဘွားများ၊ ရှမ်းပြည်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကချင်၊ ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့ကြသည်။ ပင်လုံးညီလာခံတွင် တက်ရောက်လာသော လူမျိုးစုရိုက်စားလှယ် အသီးသီး တို့သည် ငါးတို့၏ လူထုအသီးသီးအတွက် နိုင်ငံရေးလွှတ်လပ်မှု အလျင်အမြန် ရရှိစေရန် ကြေားဖြတ်အစိုးရနှင့် ချက်ခြင်းပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို တည်းတည်းသော့တူညီ ခဲ့ကြသည်။ ထိုသော့တူညီမှုအား အသစ်ဖွဲ့စည်းလိုက်သော တောင်ပေါ်သားများကောင် စီက အဆိုပြုတင်မြောက်၍ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးက ခန့်အပ်သော တွဲဘက် ကောင်စီဝင်တိုးက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပင်လုံးတွင် ထပ်မံသ ဘောကူခဲ့ကြသည်။ ကောင်စီဝင်သည် နယ်ခြားအေသာ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသည်။ အခြားသော့တူညီချက်များမှာ နိုင်ငံသားဝိုင်း ဒီမိုကရေးအခွင့်အရေး ရရှိရေး၊ နယ်ခြား အေသားအား ပုံပိုအစိုးက ဘဏ္ဍာရေးအကြောအညီ ဆက်လက်ထောက်ရွှေ့အေး၊ အေသာဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကရချုပ်ပြည်၏ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရေးအတွက် အမြန်လုံးညီနှင့် ဆောင်ရွက်သွားရေးတို့ဖြစ်သည်။ ပင်လုံးစာချုပ်တွင် ယနေ့ မြန်မာပြည်၏ နိုင်ငံရေးပဲပဲ ထုတေသနများ ဖော်နိုင်သားသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအားလုံး တည်းတည်းတည်းတည်း ဖြတ်သွေ့တို့ထံမှ လွှတ်လပ်ရေးယူကြရန်နှင့် တန်းတူညီမျှ၍ ကိုယ့်ကြမှာ ကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ရှိကြ သော ပြည်နယ်များပေါင်းစဉ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်း (Union of Burma) ထူထောင်ရန် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုမဟာသည့် ပမာဏကားသည် အာမျိုးသားနိုင်ငံများ ပေါင်းစုထားသည့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ဟူသည့် စကားလုံးသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်းအတွက် ပမာဏေဟာရတာခြားဖြစ် ဝင်ရောက်လာခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ ပင်လုံးစာချုပ် ချုပ်သည့်အခိုင်းသည် သမိုင်းဝင် အခါသမယာဖြစ်၍ မျက်မှားက် ဆော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်းအစလည်းဖြစ်သဖြင့် ပင်လုံးစာချုပ်နှင့် ငါးတို့အခြား ပင်လုံးထိတ် ဓာတ်တို့သည် နိုင်ငံရေးအရ အရေးပါမျိုးရှိသည်။ ပင်လုံးစာချုပ်မှာ အာမျိုးသားအား အကြမ်းပေါက်ပျက်ဆီးခဲ့သည့် အာဏာရှုရှိလိုက်အဆက်ဆက်သည်ပင်လျှင် တိုင်းရင်းသားတော်မျိုးနှင့်တော်မျိုးအကြား ညီမျှရရှိရမည်ဟူသည့် ပင်လုံးထိတ်ဓာတ်အား နှစ်များက ရွှေ့ပြနေကြရသေးသည်။

ပြီတိသွေ့ကိုလိုနိုင်အပ်ချုပ်ရေးနှင့် မြန်မာပြည်

ကိုလိုနိုင်အစိုးရရပ်သိမ်းသွား၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြရသော အာမျိုးသားတို့င်းပြည်များ

ဖြစ်ကြသည့် အိန္ဒိယ၊ ပါက္ခတန်၊ မလေးရှားနှင့် အင်ဒီနီးရှားနိုင်တို့ကဲသို့ပင် မြန်မာပြည် သည်လည်း ကိုလိုနိစနစ်မှ မွေးဖွားလာသော ကလေးထောက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည့် နယ်မြေများအား ပြန်လည်ပြန်ဆောင်သတ်မှတ်ပြီး စေတိမြို့အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ ထိုးနယ်မြေပုံစံသစ်များသည် ကိုလိုနိခေတ်လွန်ပိုင်း၏ အမျိုးသားတိုင်းပြည်များပြစ်လာခဲ့ကြသည်။ ကိုလိုနိခေတ် မတိုင်ပါက မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ရှိတိုင်းပြည့်ဖွဲ့စည်းထားမှ ပုံစံမျိုးမဟုတ်ခဲ့ပါ။ မျက်မြေက် သမိုင်း ပညာရှင်များ ပြောသကဲ့သို့ ဗုံးမှုပုံစံမြေသည် မွေးရှိမှုများ ရရှိပါ။ မကိုပူ ထိုင်း၊ လာအိုး ဆော့ရှုနှင့်နယ်မြေများနှင့်ခေတ်ပြိုင် တည်ရှိခဲ့ကြပြီး တာဘက်နှင့်တာဘက် မကြော့ခေါ်ပုံပေါ် ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ မင်းဆက်တရာ့နှင့်တရာ့အကြားသော်လည်းကောင်း၊ မင်းဆက် တရာ့တည်းအာ တွင်းသော်လည်းကောင်း စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားလေရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဘုရာ့နိုင်ငံများ၊ လုံးဝ ဥသုသု ဘုရာ့ပိုင်နက်နယ်မြေ မဟုတ်သကဲ့သို့ တိုင်းရှင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ထောက်ခံမှု၊ သွေးစည်းခိုင်မှုမှုတို့ဖြင့် တည်ထောင်ထားသော နယ်မြေများမဟုတ်ချေ။ ဆိုလိုသည့်မှာ ထိုနယ်မြေများသည် အမျိုးသားဘုရာ့နိုင်ငံများမဟုတ်ဘဲ မျိုးရှိစဉ်ဆက် (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးစနစ် အာကာအားဖြင့် စိုးမှုးချုပ်ကိုင်မှုမျိုးသာဖြစ်သည်။

၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် ပြတိသူတို့က မြန်မာနိုင်ငံအား နောက်ခံး တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သည်၊ အချိန်ကာလည် ဗမာဘုရင်သည် မန္တ လေးနေပြည်တော်၏ မြောက်ဘက်အေသာများအား ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ပေါ့။ ထိုအပြင် လင်းပင်ကောင်ဖက်ဒရာရီ ဟု အော်သော ရှမ်း လော်ဘွားများမဟာ့မိတ်အဖွဲ့မှ သိပေါမင်းအားနှင့်ချုပ်နှင့်အတွက် နေပြည်တော်သို့ ချိတ်က်ရနိုင်ပြီး ဆင်ခဲ့သည်။ (သိပေါမင်း၏ မယ်တော်သည် ရှမ်းလူမျိုး သိပေါမင်းသမီးဖြစ်သည်)။ ရှမ်းတော်ဘွားများသည် လင်းပင်တော်ဘွားအား နှင့်တော်ဘွားအား နှင့်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗမာဘုရင်နိုင်ငံ ဟူ၍ ပြောစရာမရှိတော့ပေါ့။ မန္တ လေးနေပြည်တော် ကျခုံးအပြီး တန်စာတွင် ပြတိသူတို့သည် ရှမ်းတော်ဘွားများနှင့် မောင်းယိုင်တွင် ထွေချုပ်၍ ရှမ်းတော်ဘွားပို့ဆုံးနှင့် မြတ်မြေများအား ပြတိသူတို့ရင်ခံပိုင်နက်ထဲတွင် အတောင့်အရောက်ခံနယ်မြေများအဖြစ် ပါဝင်ရန် စွဲစပ်လို့ ရှိခိုးခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကာလတွင် ပြတိသူတို့သည် အီနိုပ်ယူပြည်ကို ကျော်လွန်ပြီး ငင်း ထို၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်ရှုခဲ့သော ပြတိသူ အိန္ဒိရှုံးနားအသာအား ဆက်လက် စုစည်းခဲ့သည့်အချိန်ကာလဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်များတွင် ပြတိသူလက်အောက်ခံ မြန်မာပြည်အား အီနိုပ်ယုံကြည်တဲ့မှ သီးခြား ခွဲထုတ်ခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်အား (၂) ပိုင်ခွဲ၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ တပိုင်းမှာ ဗမာအများစုရှိသည့် ပြည်မဖြစ်ပြီး ကျိုန်တပိုင်းမှာ နယ်ခြားအေသာ (frontier) များဖြစ်သည်။ နယ်ခြားအေသာဟူသော အိပ်ငွေးတွင် ယနေ့ ခေတ် ရှမ်းပြည် ကျခုံးပြည်နှင့် ချင်းပြည်များ ကရောင်ပြည်၏ တစိတ်တရိုင်းနှင့် ရှိပိုပြည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ယခုခေတ် ကရောင်နှင့်ပြည်သည် ပြတိသူ အတောင့်အရောက်ခံအေသာကု အဆင့်သွယ်ရှိခဲ့ပြီး “၀” အေသာများ ပြတိသူ အုပ်ချုပ်ရေး မရောက်သည့် အေသာအဆင့်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲଗନ୍ ଦେବାଗର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଳାଫଳିତ ଦେବାଗର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଲାଗନ୍ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲଗନ୍ ଦେବାଗର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଳାଫଳିତ ଦେବାଗର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଲାଗନ୍ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ।

သော အယူအဆနှင့်စုစုပေါင်း၍ မြန်မာလူမျိုးသည် လူမျိုးစုတမျိုးတည်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း ကောင်း၊ (သို့မဟုတ်) ထိုပေါ်ဟာရ၏ လက်ရှိသိရှိနားလည်းထားမှုအရ နိုင်ငံကို တနိုင်ငံတည်း အဖြစ် စုတည်းထားပြီးဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း ယူဆပါက သွေးခွဲအုပ်ချုပ်သည် ဟုဆိုနိုင်ပေ သည်။

ဤအခြေအနေမျိုးတွင် ကိုလိုနိုင်ယူခဲ့သူးလုံး၏ လုပ်စိုးလုပ်စဉ်ဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိ၍ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းဟုသော ပေါ်ဟာရမှာ ပြောဖွယ်ရာမရှိပေ။ ကိုလိုနိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအား ကိုလိုနိုင်စုစုပေါင်းကျင်ရေး အမျိုးသားရေးဝါဒများ ယူဆထားသကဲ့သို့ သွေးခွဲ အုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုသည်ထက် အုပ်ချုပ်မှုအဆင်ပြောရေးအဝေါ်တွင် အခြေခြားကြောင်းနှင့် သွယ်စွဲဖြောက်ထွန်းမှုနှင့်လျော်ညီစွာ တိုက်ရှိက်အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် သွယ်စွဲက်အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ကျယ်ပြန်စွာကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပင်လယ်ထွက်ပေါက်ရှိ၍ မမြတ်အောက်မှန်မြှင့်း ကုန်ပစ္စည်းအထွက်ကောင်းသောအော်မျိုး လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအား စားရိတ်နည်းနည်းဖြင့် တည်ဆောက်နိုင်သော အော်မျိုးကို ငါးတို့၏ တိုက်ရှိက်အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်ထားရှိပြီး မိမိုးပလာ အုပ်ချုပ်သုံးများ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခေါ်ခဲ့သော ဝေးလံခေါင်ဗျားအော်မျိုးကိုမှု ကိုလိုနိုင်အာရာရှိများ၏ကြိုးကြပ်မှုဖြင့် လျော့ရဲ့သာထားရှိခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်တွင် ပမာဏျား၏ အာတိမြေဖြစ်သော ရောဝတီမြစ် ရှုမှုးအော် သို့မဟုတ် ပြည်မအော်သွောသည် ဖြောက်သွေ့တို့၏ တိုက်ရှိက်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြုံပြီး တစ်တာရာအထိ စောင်ရှုရှိခဲ့သွေ့တိုးတက်မှုနည်းပါခဲ့ရသည်။ နယ်မြေားအော်မှု မိမိုးယလာ ကိုယ်စိုင်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနည်းပါခဲ့ရသည်။ မြတ်သွေးအုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ မြန်မာပြည်သည် ပြင်သစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ အင်္ဂါးချိုင်းနားအော်သကဲ့သို့ပဲ မျှတမ်းကန်မှုဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပျော်ရှုကာရက်အုပ်ချုပ်ရေးအားဖြစ်အောင်၏ အခြေအနေအာရ လိုအပ်သလို လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမျိုးသာဖြစ်သည်။ ထိုအားဖြစ် မံအရ အထက်ပါကွဲပြားသော အုပ်ချုပ်ရေးအော်နှင့် မတူညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှုအော်များဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုကွဲပြားမှုအက်းအပ်ပဲ ပင်လုံးစာချုပ် ချုပ်ဆိုအပြီးတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းများနှင့် အရှိန်အပါမြင့်တက်လာသောစစ်တပ်

လွတ်လပ်ရေးပြီးနာက်ပိုင်းကာလ ခေါ်းဆောင်များ (အများစု ဗုဒ္ဓဘာသာ) နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်ရှုးသော စဉ်းစားတွေးဆောင့် အုပ်စု (၃) စုံခြားနိုင်သည်။ ပထမတစ်မှာ မြန်မာ့လွှတ်လပ်ရေးပိဿာကာ ဦးအောင်ဆန်းပါဝင်သော အုပ်စုဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအား ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ တန်းတော်မှုအားပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပြည်နယ်ပေါ်းစုပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်သည်။ မတူကွဲပြားမှုများအား စစ်ည်းညီညွတ်ရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်လွှတ် ပြုဗျာန်းနှင့်ရေးမှုသည် ပြည်နယ်မှုများအားအတွက် အကျယ်ပြန့်ဆုံး ကိုယ်ပိုင်လွှတ် လပ်ခွဲ့ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတန်းပြုဗျာန်းနှင့်ရေးအတွက် မန္တိုင်းတရာ်ပြုဗျာန်းနှင့် တရပ်ပြုဗျာန်းနှင့်ရေးအတွက် အဖြစ်ဖြင့် လွှတ်လပ်ရေးရရန် တန်းအလို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်လုံးစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအုပ်စုမှာ ဦးအောင်ဆန်း ကျော်ဦးနောက်ပိုင်း ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များ ကျင့် သုံးခဲ့သော အတွေးအခေါ်ဖြစ်သည်။ ဤအတွေးအမြင်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ပုံပေါ်တွင် ထည့်သွင်းရေးခဲ့ခဲ့ကြသည်။ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံပုံပေါ်အတွေး တပြည်ထောင် ပုံဖြစ်၍ ပဟိုချပ်ကိုင်မှ တစ်တရာအဆင့်အထိ လျှော့ချထားသော်လည်း ဖက်အရယ်ကား မဟုတ်ပဲ။ ဤသီအိန္ဒိယည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၅ ခုနှစ်အထိ ၁၂ နှစ်နီးပါး အောက်ပြုတော်ညွှန်တဲ့ ခဲ့သော်လည်း ဦးအောင်ဆန်း၏ အတွေးအမြင် (သို့မဟုတ်) ပင်လုံးစိတ်ဓာတ်ကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်သည်မှာကား သေချာပေသည်။ ထိုအတွေးအမြင်သည် တစ်တရာအဆင့်အထိ အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း တိုင်းရှင်းသား လူမျိုးများ၏ မကျေမန် အော်ပေါက်ရွှေမှုကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရသည်။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ အကြေား ဆက်ဆံရေးပုံမှု မသိမာ့ဖြစ်နေသည်။ ဗုံးပြည်များ ဗုံးအား ဝန်းရုံတားသော လက်အောက်ခံပြည်နယ်များဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရမ်းပြည်နယ်နှင့် ဗုံးပြည်၏ ဆက်ဆံရေးသည် အကိုလန်းရှင်း စကော့တလန်တို့၏ ဆက်ဆံရေးပုံစံသဖွံ့ဖြိုးဖြစ်သည်။ သဘောထားအာမြင်အရ ဆိုရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရန်ကုန်အား ဝန်းရုံတားသော စကော့တလန်ပြည်များ (၇) ပြည်ရှိ သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

တတိယအုပ်စုမှာ ဖက်ဆစ်ဝါဒုန်း ကျင့်မြောင်းသောလူမျိုးရေး အာမျိုးသားရေးဝါဒိတို့၏ အတွေးအမြင်ဖြစ်သည်။ ဝါဒ်အတွေးအမြင်အရ ဗုံးပြည်တို့သည် ဝါဒ်တို့ထက် အင်အားနည်း သော မွန်၊ ရှင်း၊ ရရှင်း ကရင်တို့အား အောင်နိုင်ခြားပြီး အင်ပိုင်ယာတရု တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤသီအိန္ဒိယအား မြန်မာပြည်အား (၁၁) ရာစုနှစ် ကတည်းကပင် အေန်းရထား ဘုရင်းနောင် အလောင်းဘုရား၊ ဘိုးတော်ဘုရား စသည့်ဘုရင်းများသည် စ စည်းတည်ထောင်ခဲ့ခြားဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤတိုင်းနိုင်ငံပူးသည့် အတွေးအမြင်အရ ပြီတိသုတ္တိသည် စတည်းထားသော ဘုရင်းနိုင်ငံအား သွေးခွဲအုပ်ချပ်နည်းဖြင့် တိုင်းရှင်းသား လူမျိုးစုများအား တော်းနှင့်တော်း ဝေးကွာအောင်ပြုလုပ်၍ တစ်စီဖြစ်အောင် အမွှုပြုလုပ်ခဲ့သည် ဟူသောအယူရှိသည်။ ဤရှုရထောင့်အာမြင်အား ကိုင်ခဲ့ကြသော ဗိုလ်ချုပ်အဆက်ဆက် တို့သည် နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးသည် ပြသနာတရပ်မဟုတ်ဘဲ လူမျိုးစုအားလုံးအား ခိုင် မာသောနိုင်ငံအတွင်း အတူတက္ခစာစည်းထားခြင်း၊ ကွဲပြားမှုအားလုံးအား အမေ့ပြုပြုပ်းလဲ ပစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဗုံးမှုပြုခြင်းအားဖြင့် ဖျောက်ဖျက်ပစ်ခြင်းအားဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်သည် အတိတ်ရွှေ့ခေတ်အခါကကဲ့သို့ လူမျိုးစုအားလုံးအား ဗုံးမှုအားအဖြစ် ရှုမြင်လှုကြသည်။ ဤရှုရထောင့်အာမြင်အား ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမျိုးရေးကွဲပြားခြား နားခြင်းသည် သဘောထားကွဲပြားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသောကြောင့် မလိုလားအပ်သော အနှစ်ရာယ်ရှိသော အရာအဖြစ် သဘောထားခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ထောင်စု၏ သွေးစည်းနိုင်မှုအား စစ်တပ်က ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရာသည်။ သို့မဟုတ်ပါက တိုင်းပြည်ပြုကွဲ မည် သို့မဟုတ် ဘေးနိုင်းယာနိုင်ငံတွင်ကဲ့သို့ လူမျိုးရေးစစ်ဖြစ်ပြီး ကစ်ကလျားဖြစ်ကုန်ကြ မည်။

ရမ်း၊ ကချင်နှင့် အခြားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ပုံပေါ်တွင် ထိန်းသိမ်း မကျေမန်ပြုသော်လည်း ဝါဒ်ဥပဒေ အောက်တွင်ပင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် အာဏာသိမ်း

သည်အထိနေခဲ့ကြခြင်းမှာ နောင်အနာဂတ်တွင် အချိန်မရွေး ပြင်ဆင်နိုင်သည်ဟု အခိုင်အမာ ပြောကြားထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လွှတ်လပ်ရေးရွှေ့ပြီး ပြီးချင်း ဖဆပလ အစိုးရနှင့် ငါး၏ မဟာမိတ်ဟောင်းများ (အလံနှီး အလံဖြေကွန်မြှုန်များ ပြည်သူ့ ရဲဘော်အ့ဆွဲ့ချုပ်၊ ပမာ တပ်တွင်းပုန်ကန်သူများ၊ နောက်ပိုင်းတွင် ကရင် တပ်တွင်းပုန်ကန်သူများ၊ ရှမ်းပြည်အတွင်းရှိ ပုံံးနှုံးများ၊ ပြောကြောင့် ပမာ မဟုတ်သော ခေါင်းဆောင် များသည် ဖဆပလအစိုးရ သို့မဟုတ် ဦးနှုန်းအတူ ရုတ်တည်ရှုမှ လွှဲ၍ အခြားဆွဲ့စရာလမ်း အနည်းအကျဉ်းသာ ရှိတော့သည်။ အခြားနည်းလမ်းမှာ တော်လျှေးရေးဆောင်ရွက်နှင့် ကွန်မြှု နစ်တို့၏ အောင်ပွဲသာဖြစ်သည်။

ကွန်မြှုန်များနှင့် ငါးတို့၏ မဟာမိတ်များ ဦးဆောင်ခဲ့သည့် လက်နက်ကိုင်လျှပ်ရှား မှုပြောင့် တိုးရင်းသားလူမျိုးစု ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဖဆပလတို့အကြား ဆက်ဆံရေးပို့စိ ခိုင်မာသွားစေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တချိန်တည်းမှာပင် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအတွင်းက အစိုးရကို လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်နောကြသော ပမာကွန်မြှုန်များ၊ ကရင်များနှင့် ငါးတို့၏ မဟာမိတ် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုအဖွဲ့များဖြစ်ကြသည့် ပုံစံနှင့် မွန်တို့၏ လုပ်ရှားမှုများသည် စစ်တပ်၏ အရေးပါမှုကို တစ်စုတရာတိုးမြင်းစေခဲ့သည်။ စစ်တပ်ကို ပို့မို့အာဏာရရှိစေပြီး လုပ်ပိုင်းခွင့်များ လည်း ရရှိသွားစေခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်အရေးပိုင်းအသသို့ ရှတ်တရက် ကျူးမှုကျော်တိုက်နိုက် ခဲ့သည့် အမေရိကန်ဆောက်ခံသော ကုမ်တန် တရုပ်အမျိုးသားရေးပါဒ်တပ်များကြောင့် လည်း စစ်တပ်၏လုပ်ပိုင်းခွင့်နှင့် အာဏာပို့မှုရရှိသွားပြန်သည်။ စစ်တပ်သည် လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်သူများနှင့် ကုမ်တန်တပ်များအား တို့ကိုနှိုက်ရင်း မာရှယ်လော စစ်ဥပဒေ ထုတ်ပြန်ထားသောအသေများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုပါ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားမှုနှင့် မြောက်များစွာသော ပါတီငယ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရခြင်းသည်လည်း စစ်တပ်၏ အခြေအနေအား ပို့မို့ခိုင်မာတော့ တင်းသွားစေခဲ့ရပြီး လုပ်ပိုင်းခွင့်လည်း ပို့မို့ရရှိသွားစေခဲ့ပြန်သည်။ ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားခြင်း ကြောင့် ပါတီထိပ်းတွင် အာဏာလစ်လပ်မှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ကြုအာဏာလစ်လပ်မှုသည် စစ်တပ်က ၁၉၅၈ ခု ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးစစ်မြင့်ပေါ်သို့ အရွှေ့နှုံး၍ မတက်လာမိကာလပ်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်ကာလက ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည့် ဦးနအား ပိုလ်မှုးချုပ်အောင်ကြီးနှင့် ထိုလ်မှုး ချုပ် တင်ဖေတို့က ဖဆပလ အကွဲပော်သွာ့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသော နှစ်ငံရေးပြသာရာအား ပြောရှင်းနိုင်ရန်အတွက် စစ်တပ်သို့ ယာယီသော့မျိုး အာဏာအပ်နှင့်ရန် မေတ္တာရပ်ခဲ့ကြသည်။ ပို့နက ကြုံမေတ္တာ ရပ်ခံချက်အား သဘောတူခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် ကတိပေးထားခဲ့သည့်အတိုင်း စစ်တပ်က ရွှေးကောက်ပွဲကျင်းပေပးခဲ့သည်။ ထိုရွှေးကောက်ပွဲတွင် ဦးနသည် စစ်တပ်ဆန့်ကျင်ရေး ရွှေးကောက်ပွဲမှတ်ဒေါ်အဖြစ် အပြတ်အသတ် အနိုင်ရန် ခဲ့သည်။ ထိုအပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြောရှင်းမည်ဟုလည်း ဦးနက ကတိပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပြန်လည်ရယူခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်ကို ယနေ့ထက်တိုင် အုပ်ချုပ်လျှောက်ရှိသည်။

နေဝါဒ်နှင့်စစ်တပ်တို့၏ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ပုံ

စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတော်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်အကြေား အထက်အောက်ဆက်ဆံရေးဟူသော အယူအဆဖြစ်၍ ငါးတို့အသားကျနေသည့် အမိန့်ပေးထိန်းချုပ်သည့်နည်းဖြစ်သည်။ စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတော်အပေါ်ထားရှိသည့် ဖက်ဆစ်အမြှင့်နှင့် တင်းကြပ်စွာ ထိန်းချုပ်တတ်မှုတို့သည် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ငါးတို့ စစ်သင်တန်းတက်ခဲ့ရေး ဂျပန်များထံမှ ရရှိခြင်းပေါ်သည်။ ဦးနေဝါဒ် အပိုချုပ်ခဲ့သည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်ကာလအတွင်း စစ်တပ်အထဲတွင် ဖက်ဆစ်ပါဒါ၊ တဖက်စွဲန်းရောက် မျိုးချို့ ပါဒါတို့ဖြင့် နိုင်ငံအပေါ်မြင်သည့် သဘောထားအာမြှင့်များ အိုင်အမှာ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးပြီးစကားလအတွင်း ပုန်ကန်ထွေများကြောင့် စစ်တပ်သည် ဖဆပလ အုပ်ချုပ်အောက်ရှိ နိုင်ငံတော်သစ်အား ကာကွယ်ပေးသူများအာမြှင့် တမဟုတ်ချင်း ရှုတန်းရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ထိုအခန်းကျွေးကို ရောက်ရှိသွားခြင်းကြောင့် စစ်တပ်အတွက် လုပ်ဖို့ ခွင့်များစွာ ရရှိသွားခဲ့ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်လည်း အဘယ်များမျိုးမျိုးရှိရသော ဖဆပလ ဒေါ်းဆောင်များသည် စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးသရာကြီးများ ဖြစ်ရှိသောမဟုတ်ဘဲ အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးရန် အထူးသဖြင့် ကွန်မြှောန်များ၏ အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးရန် စစ်တပ်ကို မို့ခိုအားထားနေသူများ လည်းဖြစ်လေသည်။ နောက်ဆုံးအကျိုးဆက်မှာ အာဏာသည် စစ်တပ်၊ စစ်တပ်သည် အာဏာ ဆိုသလို ဖြစ်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စစ်တပ်သည် နိုင်ငံတော်ဆောက်ရေးတာဝန်အား ငါးတို့လက်ခံထားသော သဘောထားအမြင်အရ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤနည်းလမ်းသည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပျက်စီးသေသည်သာမကဘဲ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပါဝင်သော နိုင်ငံ တည်ဆောင်ရေးဟူသော ရည်မှန်ချက်ကိုပါ ပျက်ယွင်းသွားစေခဲ့သည်။ ငါးတို့ကိုယ် ငါးတို့ နိုင်ငံတော်ကာကွယ် တည်ဆောက်သူများဟု လူသိရှင်ကြေားပြောနေကြသည့် စစ်တပ်၏ အခါကအလေးထားခုံး ကိစ္စရပ်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ၂၇ စွဲ့ ရှုံးပြည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေထဲမှ အပိုဒ် (၁၀) တွင်ပါဝင်သည့် ပြည်ဆောင်ရွက်ထဲတည်ဆောင်ပြီး (၁၀) နှစ်အကြောတွင် ခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်ဖို့ ခွင့်ရှိသည်ဟူသော အပိုဒ်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရှုံးပြည်နယ်သည် ထိုအခွင့်အရေးအား အဖုန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ရန် ကြံ့စည်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကြံ့စည်းသည် ဖြစ်စေ စစ်တပ်သည်ကား လက်ဦးမှုရန် ရည်မှန်းထားခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် အကြမ်းဖက်မျိုးစွဲချက် ပြည်သူများအား ခြိမ်းမြောက်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ရှုံးစောင့်ဘွားများအား ပြည်ဆောင်ရွက်ခြုံကွဲရောကို ဖန်တီးသူများဟုစွဲပြုတွဲနယ်ထဲတွင် စောင့်ဘွားဆန့်ကျင်ရေးကို လုပ်ခွင့်ရရှိသည်။

စစ်တပ်သည် ရှုံးပြည်နယ်ထဲတွင် ထင်သလို လုပ်ခွင့်ရရှိသားသော အာဏာဖြင့် လူထုအပေါ် ထင်တိုင်းကြော်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် လူထုအားကြော်မှုနောက်ပိုင်းကြမှုသာ ပမာ မဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားအော်မျှေး စစ်တပ်၏ရောက်စက်ပုံတ်မာမှုများကို ကမ္ဘာက သိလာခဲ့ကြသည်။ သည့်အရင်ကဗျာ စစ်အော်ကဗျာ မဟာဗျာဗျာများက အခြားကိစ္စရပ်များတို့ အသေးအမှားကိစ္စဖြစ်သွားစေခဲ့သည်။ ဗမာမဟုတ်သည့် အခြားစိုင်းရင်းသားများ၏ တော်လှန်ရေးအား မျိုးနှုန်းရှိရေးကို ပုန်ကန်မှုအဖြစ် သဘောထားခဲ့သည်။ စစ်တပ်၏ ရက်စက်ယူတ်မာမှု

အေတ်လမ်းများသည် သူ့ပုံ့ပို့တို့၏အဖြစ်ဖြန့်ချီပါယ့်ဟန်ကာ ပစ်ပယ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ် ရောက်ခါနီးကာလတွင် စစ်တပ်သည့် ကျေးရွာသူတိုးများအား လက်နက်ကိုင်အံ့ဇွဲမှု ပြုလုပ် ရေးအတွက်ပြင်ဆင်ရန် လက်နက်များ ရှုက်ထားသည်ဟုစွဲပွဲကာ ရိုက်နှုန်းနှင့်စက်ခဲ့ကြသည်။ အခြားဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားအေသာက်များတွင်လည်း စစ်တပ်၏ အာဏာရှိမှု ကို ပြသသည့်အနေဖြင့် အေသာခံလုပ်ထား ကြောက်လန့်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အချုပ် အားဖြင့်ဆုံးရသော စစ်အစိုးရ၏ တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေး တိုးပမ်းအားထုတ်မှုသည် စစ်တပ်၏လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအား တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်ပါ၍ ကင်းဝေးသွားစေသော အမြေအနေသို့ ရောက်အောင် ဖန်တီးခဲ့သည်။ ဗမာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် အစိုးရကို ငင်းတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏သုညိမ္မားအဖြစ်နှင့် ငင်းတို့၏ဘဝ သာယာဝပြောရေးအတွက် အနွဲ့ရာယ်ရှိတူးအဖြစ် မြင်လာခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားများအကြေားတွင် အံ့စွဲခြင်းကြော်လုပ်ရှိသော အမြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားခြင်းနှင့် စနစ်တကျ ရက်စက်ကြမ်းကြော်ပြခြင်းဖြင့် ကြောက်လန့်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းသည် အခြားတိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် လုပ်းရေးကို အမြေခဲသော အမျိုးသားတော်လုန်ရေးပြုစံပေါ်စေခဲ့သည်မှာ သဘာဝကျပ်သည်။

စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးနည်းလမ်းနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြော်သော နည်းစနစ်များသည် တိုင်းရုပ်သားလူမျိုးများအား နိုင်ငံသားစိတ်ဓာတ် မည်သို့မဟမဝင်စေသည်သာမက ဘဲ အနိုင်ရှုနှင့် ပမာဏယူဝါယော အခြားပိုင်းရုပ်သား လူမျိုးစုများပါဝင်သည့် လူအဖွဲ့အစည်း တို့အကြားတွင် အဆင်မပြေသော ဒေါက်လိုက်ဆောက်ဆံရေးပုံစံကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် အာကာသိမ်ဆုံးစဉ်က ဗမာလူမျိုးများ၏ ဆောက်ဆံမှုကို ရရှိလိမ့်မည်ဟု ပျော်လင်ခဲ့သည်။ ရှုမ်းစောင်ဘွားများ၏ ခွဲထွက်ရေးအကြံသည် ပြည်ထောင်စုအား ခြေမ်းခြောက်နေသဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် အရေးယူရန် လိအပ်သည်ဟု စစ်တပ်ကောက်သာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အာကာသိမ်ပြီး လေးလအကြား ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဧပြီလ (၇) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်၌ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တွေ့ဆုံးလိုက်ကျောင်းသားများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ပွဲအပြီးတွင် ဗမာလူထုသည် စစ်အစိုးရသစ်နှင့် ဝေးကွာသွားခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် လူအဖွဲ့အစည်းတရပ်လုံးအား ဖိနှိပ်ချပ်ချယ်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်လာခဲ့သည့်အတွက် ဗမာလူထုသည် စစ်တပ်နှင့် ငါးတို့ချပ်ကိုင်စီးမိုးထားသည့် ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရတို့အား ဆန့်ကျင်လာခဲ့ကြသည်။

စစ်အာကာရှင် ဦးနေဝါဒ်၏ စစ်ဝါဒခိုဂျာယ်လစ် (မဆုလ) အစိုးရ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပြုတ် ကျသွားပြီးနောက် စစ်တပ်ကအာကြမ်းဖက်၍ အာကာပြန်လည်ရယူသည့်အခါတွင် အစိုးရ နှင့် လူဗျာအဖွဲ့အစည်းတို့အကြားရှိ အဆင်မပြုမှုသည် ပိုမိုဆိုပါလာခဲ့တော့ဘူးသည်။

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် မြန်မာ့နှိုင်ငံရေး

အထူးသဖြင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ်ကတည်းကပင် အစိုးရနှင့်လူအဖွဲ့အစည်းအတွေး ဆက်လံရေးသည် ပိုမိုဆိုဝါးလာခဲ့သည်။ အစိုးရသည် မြန်မာ့လူအဖွဲ့အစည်း၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်များအား ထို့ကိုဆိုလေသော ပေါ်ခြင်းမျိုးပေါ်၍ သိရှာတွင် စစ်တပ်နှင့် ပုံနှိပ်မောင်းဝတ်များ

အတွက်ဆိုလျှင်မှ လျှင်မြန်စွာအရေးယူဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိသည်။ သို့ဖြင့် အစိုးရသည် နိုင်ငံသားများနဲ့ ကင်းကွာသားပြီး နိုင်ငံရေးအရ အတိုက်ဖြစ်သွားခဲ့သည်။

လွှာနဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များကတော်းက ပြဿံသလို စီးပွားရေးယိုယျိုင်းမှု နိုင်ငံရေးအဖွဲ့
အစည်းများ၏ အခန်းကတွေ မေးမှုနှင့်သွားမှု စစ်တပ်၏ခြစားမှု အစိုးရေး၏လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်
နိုင်စွဲများနှင့် ပြဿံနာဂျာ၏ဖြုံရှင်းနိုင်စွဲများနှင့်သွားမှု အခြေခံအဆောက်အအွဲများ ပျက်စီးယိုယျိုင်း
သွားမှုနှင့် ပြည်သူ့ကုလ္ပာ ပို့ဆောင်းခဲ့တွင်နေကြသွားမှုတိမှာ အစိုးရှုနှင့် လူအဖွဲ့ အစည်းအကြေား
ဆက်ဆံရေးမပြေလည်မှတ် အကျိုးဆက်များဖြစ်သည်။ စစ်တပ်က လူအဖွဲ့အစည်း၏ နိုင်ငံ
ရေးအရ ပါဝင်နိုင်ရေးတောင်းဆီးမှုကို ဆန့်ကျက်ခြင်းသည် နိုင်ငံရေးပြဿံနာကိုဖြေရှင်းပါရွှေ့
ရှုံးမထိုးသာ နောက်မဆုတ်သာအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားစေခဲ့သည်။ ယနေ့မြန်မာ
ပြည်တွင် ချက်ခြင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နောက်အချက်မှာ အစိုးရှုနှင့် လူအဖွဲ့အစည်းအ
ကြေားရှိ ဆက်ဆံရေးမပြေလည်မှုကို ဖြေရှင်းရန်ပင်ဖြစ်သည်။

ခဲ့သည်။ ထိုအပြင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒက္ခအကြပ်အတည်းနှင့် တန်းတူညီများရေးကိုယ့်ကြော် ကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ရေး၊ လူဂုဏ်သိက္ခာနှင့် လူအခွင့်အရေးရှိရေး စသည့် ပြင်းပဲသည့်ဆန္ဒအား ကိုယ်ချင်းစာနားလည်နိုင်သူ ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ထိုသို့ တန်းတူများတွေ့ မလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခြားကိစ္စရပ်များစွာရှိသေးသည်။ ကြေားဖောက်ဝင်ရောက်လာသော အပြောင်းအလုပ်ကိစ္စလုပ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံရေးအနေးကျွန်းပါဝင်နေသူများအနေဖြင့် ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်စွာမရှိပေးပြုသောအား ဖြော်ပြုရေးရာတွင် မည်သို့မျှ တွေ့ခံရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရော်များဖြင့် မပြုရော်များတွင် မရှိပေးပြုများ မြှော်လုပ်ချက်များသည်။ သို့ဖြစ်၍ အမျိုးသားပြန်လည်ရော်ကြေားစွေးရှိရေးကြေားပေးပြုများ မြှော်လုပ်ချက်များသည်။ တွေ့ခံရေးများသည်လည်း အချိန်အကျိန်အသတ်မူရှိပဲ ချောင်းထိုးခံထားရတော့သည်။ တွေ့ခံရေးများဆက်လက်ပြုလုပ်နိုင်သည်ဆိုပြီးတော့ (စစ်စိတ်ချုပ်များ တန်းတူညီများရေးနှင့် ပေးပို့ရန်းအစ်ကိုစိတ်ထားရှိရေး အစုံသည် ပင်လုပ်စိတ်ဓာတ်ကို ပါးစပ်များ၌ ရေးဆွဲနေစေကာမူ) စစ်အုပ်စု၏ ဖက်ဒရယ်စနစ် ဆန့်ကျင်မှုက ကြိုးမားသော အဟန့်အတားအဖြစ် ကျနိုင် နေ့ဗိုးများဖြစ်သည်။

စစ်တပ်က ဖက်ဒရယ်စိန်အား ကန့်ကွာက်ရခြင်း၏ အစိုက အကြောင်းပြုချက်မှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် အာကားနှင့် အာကားဖွံ့ဖြိုးစည်းတည်ဆောက်ပုံစံ(၂)ခုစလုံးတွင် ပဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ကျေသွားစေမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည် ထောင်စုတာခုတွင် အာကားသည် ပဟိုတွင်သာစုပ်ပြု၍ ရှိမည်မဟုတ်သလို လူတစ်စုသာ အာကားကို ချုပ်ထိန်းထားခြင်းမျိုးမရှိနိုင်ပေး။ အာကားသည် အစိုးရအဆင်ဆင်တွင် ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာတုအဖွဲ့ အစည်းများတွင်လည်း ဒီမိုကရေစိနည်းလမ်းကျွောဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရေးစေမည်ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့်ရှိရသော် ဒီမိုကရောက်တစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အစိုးရ (ပဟိုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ)သည် နိုင်ငံတုန်းနိုင်သားများ၏ လိအော်ချက်နှင့် ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရုံမည့် ကိစ္စရပ်များ ပြဿနာများအား ပြောင်းပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အရေးအကြီးအားဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှ ထွန်းကားအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအခြားပြဿနာတရပ်ဖြစ်သော အစိုးရနှင့် လူအဖွဲ့အစည်းအကြား ဆက်ဆံရေးအဆင်မပြုသည့် ပြဿနာကို ဖြောင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားပြန်လည်ရော်ကြေားစွေးရှိရပ်သည်လည်း အောင်မြင့်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် စစ်အစိုးရက ဒီမိုကရောက်တစ် ဖက်ဒရယ်စနစ်အား ဆန့်ကျင်နေပါက စစ်တပ်၏ နိုင်ငံတော်အား လက်ဝါးကြီးအပ် ချုပ်ကိုင်နေမှုနှင့် ငါးတို့၏ မအောင်မြင်သော ဖက်ဆစ်စနစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်သည့် အတွေးအမြှင့်တို့အား စွဲနှင့်လွှာတ်သွားစေရန် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ကြမည်ဟုသည့် ဥပါဘရာ၏ နည်းလမ်းကို ပြောင်းလုပ်ဖွဲ့ကြည့်ကြရပေသည်။ နိုင်ငံရေးအသွေးကျော်ကြေားမှုနှင့် အမျိုးသားပြန်လည် ရော်ကြေားစွေးရှိရပ်များသည်နှင့် နှေ့နှေ့ထွေးရှိ ခိုင်မှာပြတ်သားမှုနှင့် ဖျော့ပြောင်းမှုကို မျှတွေ့သုံးရှိ ဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိအပ်ပေသည်။

မြင်းမြင်းချက်

- ၁။ ပရော်ဖက်သာ စွင်အနဲ့ယောင်ပျော်သည် ကနေဒါနိုင် တန်ကူးဟာမြို့မြေဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို က ရေးရှိနိုင်ဖက်ဒရယ်ရေးလူပိုပို့ရှုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူတိုးဖြစ်သည်။ ငှုံး၏ ဖောင်သည် လွှတ်လပ်ပြီးမြန်မာနိုင်၏ ပထမဗျားဆုံးသမ္မတ စိန္တရာ ဖြစ်သည်။
- ၂။ ဗိုလ်မဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဟူသော အသုံးအနှစ်နှင့်သည် ဤနေရာ တွင် မွန် ကချင် ရရှိပါ ရှုမ်း အစရိတ်သော မြန်မာပြည်သားများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၍ ဗိုလ်မဟုတ်သော ဗိုလ်မျိုးများနှင့်ကွဲပြားအောင် ဖော်ပြုရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော ဤသို့ သုံးနှစ်းခြင်းသည် သုံးရုံးသုံးစံမဟုတ်ပါ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော ပညာရှင်များ သည် Burmese ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာနိုင်သားများအား ရည်ညွှန်း၍ သုံးစွဲလေ့ရှိ ကြိုးဗိုလ်မဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားများအား ရည်ညွှန်းသည်။ မြတ်သွေ့နှင့် အကိုလို ဟု ခေါ်ပေါ်သုံးစွဲသက္ကာ သို့ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပြဿနာမှာ Burmese ဟူသော စကားလုံးသည် ဗိုလ်မဟုတ်သော အခိုပ္ပာယ်ရရှိသာမကဘဲ ဗိုလ်မျိုးများ ဗိုလ်မဟုတ်သော ပမာအဝတ်အစား စသည်ဖြစ်လည်းပြောရာတွင် သုံးကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ Burmese ဟူသော စကားလုံး၏ အသုံးသည် British ဟူသော စကားလုံး အသုံးအနှစ်နှင့် မနီးနှင့် မနီးစပ်ပါ။
- ကိုယ်ပိုင်အပ်ချုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြရပါက ကိုလိုနိုင်တော်မတိုင်မိကာလမှာ ပြသော နာရီသောကာလဖြစ်သည်။ လူထုအနေဖြင့် ငှုံးတို့၏ဘဝများအပေါ် အကျိုးသက် ရောက်မှုရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှုကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောစရာမရှိသလောက်ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနိုင်အပ်ချုပ်ရေးအောက်တွင်မှ အနည်းဆုံး အပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများသည် ငှုံးတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိကြောင်း ပြောနိုင်သည်။
- ၃။ နယ်ခြားအောက်များ စုံစမ်းရေးကော်မီတိအစီရင်စာ၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန် ၁၉၄၇ အပိုင်း၊ ၁။ စာမျက်နှာ ၁၆ မှ ၁၈။
- ၄။ တိုင်းရင်းသားများ၊ လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောဆိုရာတွင် Race ဟူသော စကားလုံး အား သုံးကြသည်။ ဗိုလ်မဟုတ်တွင် Race, Nation, Ethnic group တို့အတွက် သုံးခြား အခေါ်အဝေါ်မရှိပါ။ ဤစကားလုံး အားလုံးအား လူမျိုးဟုသာ ခေါ်ပေါ်သုံးစွဲသည်။ ဗိုလ်မဟုတ်တွင် တရာ့လူမျိုးဟူသည် Chinese သို့မဟုတ် ethnic Chinese ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် Race အား လူမျိုးဟု ဘာသာပြန်ခြင်း ကို စမ်းစစ်ကြည့်သွင့်သည်။ ကိုယ်နိုင်ခေါ်က Ethnicity, Race တို့နှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုသူများလည်းပို့သော မြတ်သွေ့နှင့်ကလည်း Race ဟူသော စကားလုံးကိုသာ ကျယ်ကျယ်ပြန် ပြန်သုံးခဲ့၍ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ထိုအချိန်အာက် (၂၀ ရာစု ဆန်းစအချိန် ကာလအထိ) Races, Ethnic groups, Tribes စသည်အခေါ်တရာ့နှင့်တရာ့အကြား ကွဲကွဲပြားပြားမရှိခဲ့ပေါ်။
- ၅။ မြတ်သွေ့တိုက မြန်မာနိုင်အား အဆင့် (၃) ဆင့်ဖြင့် သိမ်းယူခဲ့သည်။ ၁၈၂၄-၂၆ ခုနှစ် တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကိုလို-မြန်မာ ပထမဆစ်ပွဲအပြီးတွင် ပြတ်သွေ့တို့က ရရှိပြည်နှင့် တန်သာ်ရိုက်ယ်အောက်ပိုင်းကို သိမ်းယူခဲ့ပြီး ၁၈၂၅-၂၇ တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကိုလို-မြန်မာ စုတိယစ်ပွဲတွင် အောက်ပြန်မှုပြည်တရာ့သုံးကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ၁၈၂၅-၈၆တွင် တတိယ အကိုလို-မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အကိုလိုတို့က မစွဲလေးနေပြည်တော်အား သိမ်းယူခဲ့ပြီး သိမ်းယူသုံးပြည်နှင့်တော်ပေးခဲ့သည်။

- ၆။ ဖဆပလ၏ အပြည့်အစုံအခေါ်အဝေါ်မှာ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်မြောက် ရေးအဖွဲ့ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့အား ဒုတိယကမ္မာစစ်အတွင်း ဦးအောင်ဆန်း နှင့် ဦးသန်းထွန်းတို့က ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာ့အမျိုးသားရေးလုပ်ရှားမှုတွင် ရှေ့တန်း က ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သောအဖွဲ့ဖြစ်သည်။
- ၇။ စစ်အဖိုးရှုံး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးဟူသော တွေးကြော်သံသည် စစ်အာဏာရှင် စံနှစ်ကျင့်သုံးခြင်း၊ စစ်တပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာအား ချုပ်ကိုယ်ထားခြင်း၊ တိုင်းရင်းသား အသေများတွင် အကြမ်းဖက်နည်းများသုံး၍ထင်သလိုသတ်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား အဓမ္မ ပြုကျင့်ခြင်း၊ ကော်ချွေများအား အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ လယ်ကိုခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ အဓမ္မ တောင်းခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပုန်ကန်ကြောင်း ကာကွယ်လို၍ဖြစ်သည်။
- ၈။ ဥပမာအားဖြင့် “၀” လူမျိုးတို့၏ မီသာအမ်ဖက်တမ်း မူးယစ်ဆေးဝါးများ တိုင်း-ရှမ်း နယ်စုံအေသာတွင် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ဟွဲ၏ ထိုင်းတို့က ပိုမိုဖို့မိမိလာခဲ့ကြပြီး ဤကိုစွဲသည် ထိုင်းတို့၏ မူးယစ်ဆေးဝါး နှစ်ရှင်းရေးလုပ်နှင့်တွင် မူးပေါင်းပါဝင်လျက်ရှိကြသော အမေရိ ကန်စစ်တပ်ကိုလာည်း စိတ်ဝင်စားမှုဖြစ်သောည်။ နယ်စုံတွင်ဖြစ်ပွားနေသော ရှမ်းတပ်ဖွဲ့နှင့် နှာအပ စစ်တပ်တို့၏ တိုက်ပွဲများမှသည် ထိုင်း-မြန်မာစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားနိုင်လောက်သည်အထိ ကျယ်ပြန့်သွားနိုင်သည်။
- ၉။ ထိုင်းနယ်စုံ အပြင်းပွားမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် နအဖော် အတွင်းရေးမူး (၁) ဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ် ခင်ညွန့်အား ပိုမိုထြောအာဏာရှိသွားစေနိုင်သည်။ ငါး၏ပြုင်ဘက်မှာ ဗိုလ်ချုပ် မောင် အေး နှင့် နောက်လိုက်များဖြစ်ကြသည်။ စစ်တပ်များအား စုရုံးရလောက်အောင် အမျိန်တ ကယ် (သို့) စိတ်ကူးကြည့်ရလောက်သည် (သို့) တမင်ရန်သူဖြစ်အောင် ဖန်တီးရမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပအွဲရာယ်မရှိပါ၊ ဗိုလ်ခင်ညွန့်သည် စစ်တပ်အတွင်း ငါး၏နေရာ နိုင်မာလာပြီဆိုလျင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစွဲညွှန် ဆွေးနွေးမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်နိုင်ဘွဲ့ရှိ သည်။ ။

(ဤဆောင်းပါးသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလထုတ် Journal of Legal issues on Burma အမှတ် ၁၀ မှ ဒေါက်တာ စွဲဝန်းယောင်ဟွဲ၊ ရေးသားသော Burma and National Reconciliation: Ethnic Conflict and State- Society Dysfunction ၏ ဆောင်းပါးကို ဘာသာပြန်၍ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာ စွဲဝန်းယောင်ဟွဲ၊ သည် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဇူလိုင် လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကနေဒါနိုင်ငံ ပန်ကူးဗားမြို့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။)

အခြောပဒေါးရာ

၂၆၃၂ပြည့်သူလူထုနှင့်ဘဏ္ဍာနှင့်ရုံးရုံးရုံး

နောက်စွဲ (NLD-LA)
ခွဲ့ဗျာ ချက်ချွဲ ပြည်ထောင်စု

မည်သို့သော အာကာရှင်အာစိုးရပ်ဖြစ်စေ သူတို့အပ်ချုပ်သော တိုးပြည်၏ ဥပဒေကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခြေထဲလှယ်ရန်ကြီးစားကြေသည်မှာ မွေတာပိုင်စွဲသည်။ စစ်အာကာရှင်ပုံဖြစ်ဖြစ် ကွန်မြှောနစ်အာကာရှင်အာစိုးရတွေပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ သူတို့အာကာရှင်ရရှုံးပုံ ပထမဗျားစွဲပမ်းကြ သည်မှာ ဥပဒေကို မည်သို့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမလဲနှင့် ဘယ်လိုတိန်းချုပ်မလဲဆိတာကို စတင် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ သူတို့အားလုံးအတွက် အမိကကျေတဲ့ ဥပဒေတွေမှာ ဆန့်ကျင်တော် လျှန်တဲ့သူတွေအား ဘယ်လိုပေါ်တွေနှင့် ထိန်းချုပ်လို့ရနိုင်ယလဲဆိတာ သူတို့အတွက် အာရေး ကြီးတဲ့ အချက်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားပြင့် ကျေနော်တို့မြန်မာနိုင်ငံမှာဆုံးရှင်လည်း အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားတွေကို ဘယ်လိုဘယ်နည်း၊ ဘယ်လိုဥပေါ်မျိုးတွေနဲ့ ဖော်ဆီးနိုင် စက် ထောင်ချိန်မလဲဆိတာ စစ်အာစိုးရက အမြတ်စုံစွဲးစွာနောက်မှာပဲဖြစ်တယ်။ ကျေနော် ဒီဆောင်းပါးမှာ ဥရောပမှာ ရှိခဲ့ဘူးတဲ့ ကွန်မြှောနစ်အာစိုးရတွေရဲ့ ဥပဒေနှင့် ဥပဒေနဲ့ပတ် သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေကို ဘယ်လိုမျိုး ဖိနိုင်ချက်လှယ်တဲ့သလဲဆိတာ အနည်းငယ် တင်ပြချင်ပါ တယ်။

“ဥရောပမှာ ကွန်မြှောနစ်အာစိုးရတွေ ကျဆုံးသွားပြီးတဲ့နောက်မှာ ပထမဗျားဆုံး ပြန်လည်ပြ ပြင်တည်ထောင်ရတာ ဥပဒေအဆောက်အအုံပဲ” လို့ ဥပဒေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးပါမောက္ခ တိုးက သင်ခန်းစာမှာ ပြောဖူးပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိတော့ အာကာရှင်အာစိုးရတိုင်းရဲ့ လက်အောက်မှာ ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေ (Legal Institutions) ဟာ ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့ရလို့ပါပဲ။ ဒီနေရာမှာ မေးစရာတွေကိုရှိပါတယ်။ တခြား စီးပွားရေးတွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေကော် မပျက်စီးခဲ့ဘူးလား။ လုံးဝကြီး မပျက်စီးခဲ့တော်တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ အနည်းအကျင်းတော့ ဖျက်စီးခဲ့ရပါတယ်။ ဒီအချက် က ကျေနော်တို့ ပြန်မာစေအာစိုးရနဲ့ ဥရောပမှာရှိခဲ့တဲ့ ကွန်မြှောနစ်အာစိုးရတွေရဲ့ ကွာခြားမှုတစ်ခါ ပဲ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပညာရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ တဗ္ဗာသိုလ်တိုင်း၊ ကျောင်းတိုးကို သူတို့အာကာ တည်ပြရေးအတွက် စစ်အာစိုးရကိုစိုးတို့တယ်။ ဒါပေမယ့် ဥရောပ ကွန်မြှောနစ်စိုင်ငံတွေမှာ အမိက အားဖြင့် ဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံရေးသိပ္ပါလို တဗ္ဗာသိုလ်တွေနဲ့ ကျောင်းတွေကိုသာ ဖိနိုင်ခဲ့ပြီး၊ တခြား

စီးပွားရေးတွေ့သိလိုတို့၊ ဆေးတွေ့သိလိုတို့၊ စက်မှုတွေ့သိလိုတို့ အစရိတ္တဲ့ ကျောင်းဆွဲကို အဆင့်မီ အရည်အသေးဖို့ သင်ကြားစေခဲ့ပါတယ်။ သူတို့နိုင်ငံ ပြန်လည်ထူးထောင်တဲ့အခါ အဲဒ္ဓိအချက်တွေက သူတို့အတွက် အားသာချက်တွေဖြစ်နေခဲ့တယ်။ သူတို့အတွက် စက်မှု၊ ဆေးပညာရှင်တွေ အဆင့်သိနိုင်တယ်။ ဥရောပနိုင်ငံတွေဟာ အာရုံးမားဆုံးပြံးတွေ့ခဲ့ရတာက ဥပဒေတွေ (Laws) ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဆောက်အအုံတွေ (Legal Institutions) ကို ပြန်လည်ပြပ်မှုတွေဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်မြောန်အစိုးရတွေ အာကာရရချင်းမှာပဲ ဥပဒေ ကျောင်းတွေ၊ တွေ့သိလိုတွေဟာ သူတို့ရဲ့ပစ်မှတ်ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒ္ဓိကျောင်းတွေမှာရှိတဲ့ သင်ရိုးတွေပြန်လာအောင် လုပ်ပစ်လိုက်တယ်။ အရည်းအချင်းရှိတဲ့ ဆရာ၊ ဆရာမ၊ ပါမောက္ခ တွေကို ဘယ်လိုသင့်ရမယ်ဆိတ်ဘာ အစိုးရတွေက ချုပ်ချုပ်မှုတွေလုပ်လာ တယ်။ ဆရာပြောတာပဲနားထောင်၊ မေးနှစ်းပြန်မမေနဲ့၊ ဆွဲးနွဲးမှုတွေမျှလုပ်နဲ့၊ အချိန်တန်ရင် စာမေးပွဲအောင်မယ်ဆိတဲ့ မြန်မာပြည်မှာ ကျောင်းအားလုံးကို ဖိနိုင်သလိုမျိုးတွေ လုပ်ခဲ့ကြ တယ်။ အာဏာရှင်အစိုးရတွေနားလည်ထားတာက ဥပဒေကို လူတွေစိတ်မဝင်စားတော့ရင် သူတို့အတွက် အကောင်းဆုံးပဲ့၊ လူတွေ ဥပဒေနားမလည်ရင် သူတို့စိတ်ကြိုက် တိုင်းပြည်ကို အပ်ချုပ်နိုင်တယ်။ အဲဒ္ဓိလို သူတို့ဖိနိုင်လာတဲ့အခါ အတွေ့အကြံကျက်တဲ့၊ ဥပဒေကို ကောင်းကောင်းနားလည်တဲ့ ဆရာတွေ ပါမောက္ခတွေ အလိုလိုနေရင်း ကျောင်းအေးအပြင်ကို ရောက်သွားကြတယ်။ ဥပဒေဆရာတွေကို လေ မလုံမလောက်ပေးတယ်။ ဆရာတွေဟာ သူတို့အသက်ဖွောဝါးကျောင်းအတွက် အပြင်အလုပ်တွေရှာရတယ်။ ကျောင်းသင်ခန်းစာ တွေကို အာရုံးမုံမိုက်နိုင်ခဲ့ကြသူဗျား၊ သင်ကြားမူးဖုန်းတွေဟာ ထပ်တလဲလဲဖြစ်နေတော့ ကျောင်းသားတွေအတွက် ပုံင်းစရာကောင်းတဲ့ ကျောင်းအဖြစ် လူတိုင်းကမြင်လာကြတယ်။ ဥပဒေသွေ့ရတဲ့ကျောင်းသား ကလည်း အရည်းအချင်းမပြည့်မိ။ အဲဒ္ဓိမှာ ရှုံးနေတို့၊ တရားသူကြီးတို့လည်းဖြစ်ရော ပြဿနာတက်တော့တာပဲ့၊ အစိုးရပြောတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ကြပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် မှန်လား မှားလား မစုံးစားတော့ဘူး၊ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ကျော်ကြားဖူးပါတယ်။ အစိုးရနဲ့အဆင် ပြောရင် ဆိုက်ကားသမားတောင် တရားသူကြီးဖြစ်တယ်ဆိတဲ့ အဖြစ်မှန်ဟာ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဥပဒေအဆောက်အအုံ ဘယ်လိုကိုယ်တယ်ဆိတ်ဘာ မီးမောင်းထိုးပြောပါပဲ။ အဲဒ္ဓိကတော့ ဥရော ပမှာရှိတဲ့ ကွန်မြောန်အာကာရှင်အစိုးရတွေရဲ့ သူတို့စိတ်ကြိုက် ဥပဒေပြင်ဆင်ရလွယ်ကူ အောင် ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျောင်းတွေ၊ တွေ့သိလိုတွေကို ဖိနိုင်ခဲ့အနည်းပါပဲ။ ကျော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာကတော့ အားလုံးကိုဖိနိုင်နေတာဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူးထောင်တဲ့ အခါ အခက်အခဲတွေအများကြီးကြံးတွေ့ရမှာ မလွှာမသွေ့ပါပဲ။

ဥရောပမှာ ကွန်မြောန်အာကာရှင်အစိုးရတွေရဲ့ သူတို့စိတ်ကြိုက် ဥပဒေပြင်ဆင်ရလွယ်ကူ အောင် ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျောင်းတွေ၊ တွေ့သိလိုတွေကို ဖိနိုင်ခဲ့အနည်းပါပဲ။ ကျော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာကတော့ အားလုံးကိုဖိနိုင်နေတာဖြစ်တဲ့အတွက် တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူးထောင်တဲ့ အခါ အခက်အခဲတွေအများကြီးကြံးတွေ့ရမှာ မလွှာမသွေ့ပါပဲ။

ဥရောပမှာ ကွန်မြောန်အာကာရှင်အစိုးရတွေရဲ့ သူတို့စိတ်ကြိုက် ဥပဒေပြင်ဆင်ရလွယ်ကူ

ပြုပြင်ခဲ့ရတာ ယနေ့အထိပါပဲ။ ကျော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာကတော့ အားလုံးကိုဖိနိုင်ငံကို ဥပမာဏ်ချင်

ပါတယ်။ ပထမုဒ္ဓးစွာ သူတို့ပြုပြင်ဖို့စားခဲ့ရတာကတော့ တိုင်းပြည် တရားရုံးမှာ ရှိနေတဲ့ တရားသူတို့တွေ ရှုံးနေတွေ့ကို ဘယ်လိုအစားထိုးရမလဲဆိုတာပါပဲ။ အဲဒါက သူတို့အတွက် ကြိုးမှာတဲ့ ပြဿနာတဲ့ဖြစ်နေခဲ့တယ်။ အကုန်လုံးနီးပါးက အစိုးရဟောင်းရှုံးလက်အောက်မှာ နေခဲ့ရတဲ့ အရည်းအချင်းမပြည့်စုံသူတွေချည်းဖြစ်နေတယ်။ အားလုံးအစားထိုးဖို့တာ ဘယ် လိုအပ်ဖြစ်နိုင်အောင်ဖြစ်နေတယ်။ အဲတော့ တရားတာကို ပြန်အသုံးချရတယ်။ ပြည်သူတွေ ကို ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်လို့ ပြန်လည်စိတ်ဝင်စားလာအောင် ပညာပေးလုပ်ငန်းတွေ လုပ်ကြရ တယ်။ အခုခိုရင် ဥရောပနိုင်တွေမှာ ဥပဒေ (Law) နဲ့ လူမှုရေးသိပ္ပါ (Social Sience) တွေကိုလည်တွေဟာ လူငယ်တွေကြားမှာ ရေပန်းစားလာတယ်။ ဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားသူတွေ များလာတယ်။ လေ့လာသူတွေများလာတယ်။ အစိုးရက ဥပဒေတရု ပြုဌာန်းမယ်လုပ်တိုင်း ဆန္ဒပြသတွေ ကန့်ကွွဲကိုသူတွေများများလာတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲဒီဥပဒေတွေ ဟာ သူတို့ကို ဘယ်လောက်ထိခိုက်သလဲဆိုတာ နားလည်လာတယ်။ အစိုးရတွေက သူတို့ လုပ်ချင်တိုင်း လုပ်လို့မရတော့ဘူး။ ဥပဒေကို နားလည်တဲ့အခါ အစိုးရကို ထိန်းချုပ်နိုင်သလိုချိုး ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ကျေနော်တို့ ပြန်မာနိုင်မှာက ခေတ်အဆက်ဆက်က ဥပဒေအပေါ်ဖို့ပို့ပို့ တွေ့ရှိခဲ့တော့ အခုခိုရင် ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးယိုယွှေးနေခဲ့ပြီဖြစ်ပါတယ်။ လူငယ်ကြားထဲ မှာ ဥပဒေဆိုတာ အရမ်းပျိုးစရာကောင်းတဲ့ ဘာသာရပ်တရုဖြစ်နေတာကြားခဲ့ပါပြီ။ ကျေနော် တို့ တတော့ ဥပဒေကိုနားလည်ရပ်၏ ကျေနော်တို့ တိုင်းသူပြည်သားတွေ ဥပဒေကို စိတ်ဝင်စားရင် မြန်မာနိုင်မှာရှိနေတဲ့ စိုအကာကွယ်အစိုးရကို အမြန်စုံးဖြတ်ချိန်မယ်လို့ ကျေနော်ယုံကြည် ပါတယ်။

Note: ဤစောင်းပါးသည် ချက်ချွမ်းပြည်ထောင်စုတွင်ရှိသော နယူးယောက်၏ တွေ့ဆုံးလုပ်မှု ဥပဒေနှင့် လူ့အခွင့်အရေးသာသာရပ်သင်ခန်းစာများနှင့် ကုန်ပြုအစိုးရအောက်တွက် နေခဲ့ရသော ကျော်းသားပေးပို့သော သားပောင်းပျား၏ အတွေ့အကြံးမျိုးမျိုးအပေါ် အမြဲ့အစွဲ့ ရေးသားထားပါသည်။

လူထုဘဝိကလူ ဘုရားဘဝ်းများ ဘဝ်ခံးဘုရားဘုရားဘုရား

ဦးအောင်ထူး

အာကာရှင် အုပ်ချုပ်မှုမှ ဒီမိုကရေစီသို့ ပြောင်းလဲရသူ၏
ယခင်က ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို
ဖွံ့ဖည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း

- ကိုရင်မောင် - လွန်ခဲ့တဲ့ အပတ်က မလေးစွေးစွေးခဲ့တဲ့ အချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျွန်ုတ် တော်မေးခြင်တာတရ ရှိသပ္ပါ။
- မလေး - ဘာများပါလိမ့် ကိုရင်မောင်။
- ကိုရင်မောင် - ဒီမိုကရေစီရေး ပြောင်းလဲမှုအတွက် နာအဖွဲ့ အမျိုးသားညီလာခံ လမ်းကြော်းအတိုင်းသာ သွားမယ်ဆိုရင် ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို ပြည့်ဖိုးကားချပစ်လိုက်ရဘူး ရောက်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စလော်။ အဲဒီလို ဘာကြောင့်သုံးသပ်တာလဲပူး မလေးရ။
- မလေး - ဒီလိုလေ ကိုရင်မောင်ရဲ့။ အမျိုးသားညီလာခံကတဆင့် ဖွံ့ဖည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေရေးဆွဲသွားဘို့ဆိုပြီး နာအဖက ချမှတ်ထားတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ပြီးခဲ့တဲ့ ကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့သာမကာ ယခုမှုက်မှုဘက် တိုင်းပြည်ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြုသနရတွေကိုပါ စွေးစွေးခွင့်မရှိကြဘူး ဟုတ်လားရှင့်။
- ကိုရင်မောင် - ဒီသဘော အသေအချာပေါ့ မလေးရဘူး။ နာအဖ ချမှတ်ပေးထားတဲ့ ဦးတည် ချက် (၆)ရပ် ဘောင်ထဲကနေပြီးတော့သာ အနာဂတ်တိုင်းပြည်ကို ဘယ်လိုတည်ဆောက်ခြင်သလိုတာ စွေးစွေးခွင့်ရှိကြောင်း အတိအလင်းသတ်မှတ်ထားတာ အထင်အရှားဘဲပူး။
- မလေး - အဲဒါကြောင့်ပြောတာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လုံးဝစွေးစွေးအာဖြေရှုခွင့်မရှိ တာဝန်ရှိမှတွေကို ဖော်ထုတ်ခွင့်မရှိဘဲနဲ့ အနာဂတ်တိုင်းပြည် တည်ဆောက်ရေးကိစ္စကိုသာ စွေးစွေးရမယ်ဆိုရင် အာကာပိုင်တွေကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ လူအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို ပြည့်ဖိုးကားချလိုက်ရဘူးရွားတာပေါ့ရှင်း။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် အာကာသိမ်း

ခဲ့တဲ့ အခိုင်ကတိုး နအဖ လုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ လုပ်ပို့တွေအားလုံးကို ဥပဒေနဲ့ အညီ တရားဝင် အတည်ပြုတဲ့အနေနဲ့ (Legitimize) လုပ်ပေးရာရောက် သွားတော့တာပေါ့။

- ရင် - အင်း မလေးပြောမှ ဒီအရေးကြီးတဲ့အချက်ကြီးကို သတိထားမိသူ့။ အမျိုးသားသို့လာခံလင်းကြောင်းအတိုင်းသာသွားရင် လွှန်ခဲ့တဲ့ (၁၅) နှစ် တာကာလအတွင်း နအဖကျိုးလွှန်ခဲ့တဲ့ ပြစ်မှုမှန်သမျှကို ခွင့်လွှတ်၊ နအဖ လုပ်ဆောင်ခဲ့တာမှန်သမျှကို ဘာမှမေးမြန်စ်ဆေးခွင့်မရှိတော့ဘဲ တရား ဝင်အတည်ပြုရတော့မဲ့ အခခြံအနေရောက်သွားတော့တာကို။ အဲဒါနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ကျွန်တော် အထူးတလည်မေးချင်တာရှိသူ့။ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစိကို ကူးပြောင်းသွားပြီးတဲ့ တိုင်း ပြည်တွေမှ အာဏာရှင်တွေ အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ်ကာလတွေတုံးက ကျိုးလွှန်ခဲ့တဲ့ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် အရေးယူနှစ်ခဲ့တာများ ရှိရှိလား ပျော်။
- လေး - နိုင်တိုင်းလိုပိုမှာ အရေးယူနှစ်ခဲ့ကြတယ် ကိုရှင်မောင်။ မေ့ပစ်ထားခဲ့ကြ လို့ ဘယ်လိုပုံမှုမရကြဘူးရှုံး။ ချိုလိုနိုင်ငံမှာဆိုရင် အာဏာရှင် စစ်စိုလ်ချုပ် ကြီးပို့နေရေး အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ကျိုးလွှန်ခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် မိသားစုစုတစု တန်စိကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ သုံးဆောင်လောက်ကို လျော်ကြေးအဖြစ် ပြန်ပေးကြရတယ် ကိုရှင်မောင်။
- ရင် - ဟုတ်သလားပျော်ရေးရှုံးသို့စရာ ပါဘဲပျော်။ အဲ တခုကျွန်တော်သတိရ တာရှိသူ့။ အာဏာရှင် စနစ်ရဲ့အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစိကို ကူးပြောင်းသို့ပြီးစားနေတဲ့ ပြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ပြီးခဲ့တဲ့ ကာလက ပြစ်မှု့အဲတဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေအတွက် အရေးယူမယ်ဆိုတာချိုးကို ပြောင် ပြောင်တင်းတင်း ထုတ်ပြီးပြောမယ်ဆိုရင် အာဏာရှင်တွေဟာ ဒီမိုကရေစိ ရေး ပြောင်းလဲမှုတွေ လုပ်ပေးခြင်းတဲ့အန္တရာမှာ မဟုတ်တော့ဘဲ အာဏာကို ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားတော့မှာဖြစ်တဲ့အတွက် အခိုင်ပါကြေးနဲ့ တိုင်းပြည် ပိုနားသွားလိမ့်မယ်လို့ စိုးရိမ်တကြီးနဲ့ ခင်းစိုးတိုး သတိပေးပြောကြတယ်ချိုး တွေလည်းရှိသူ့ မလေးရဲ့ အဲဒီအပေါ်မှာ မလေးရဲ့ အမြင် ဘယ်လိုရှိသ လဲပျော်။
- လေး - ကဲ ဒါဖြောင် ကိုရှင်မောင့်ကို ကျေမ မေးကြည့်ယယ်။ တဖ္တာလုံးမှာ အာဏာရှင် တွေရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစိကို အသွင်ကူးပြောင်းသွားခဲ့ ကြတဲ့ တိုင်းပြည်တွေအားလုံးကို ကြည့်လိုက်စမ်းပါရှင်။ အာဏာရှင်တွေ ဟာ ဘယ်တိုင်းပြည်မှာများ စိတ်ကောင်းသဘောကောင်းတွေထားပြီး သူ့ သဘောနဲ့ သူ အာဏာတွေလွှဲပြောင်းပေးခဲ့ကြတယ်ရှိတူးလို့လဲ။ မိုက်မိုက် ကန်းကန်းနဲ့ တိုင်းပြည်ကို ဆက်ပြီး အုပ်ချုပ်နေမယ်ဆိုရင် ဘက်ပေါ်းစုံက အကြပ်အတည်းတွေ ရှိပြီး တွေ့လာတော့မှာဖြစ်တာကြောင့်သာ မလွှဲသာ မရှောင်သာ အာဏာတွေ လွှဲပေးခဲ့ကြရတယ်ဖြစ်တယ် ကိုရှင်မောင်။

- ၶ – ဘယ်လို အကြပ်အတည်းပိုးတွေလဲ ပျော်မလေးရ။
- လေး – ပထမတစ်ခုက လူထုရဲ့အံကြပ်ရှားမှုတွေဘဲရှုံး။ ဒုတိယတစ်ခုက ပြည်တွင်း မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းတွေ တခြားပြဿနာတွေကို တရာ့ ထိထိရောက်ရောက် မဖဖြတ်နိုင်ဘူးလေ။ အဲဒီတော့ ကြာလေကြာ လေ လူထုမှာ အဆင်အဆင့်တွေ ပို့ပြီးတွေ့လာရလေဖြစ်ပြီး အာဏာရှင်အနီး ရတွေအပေါ် လူထုက အယုံအကြည်းပို့မလာကြတော့ဘူး။ တတိယတစ်ကတော့ နိုင်ငံတကာကမိအားဖြစ်တယ်။ နောက်ဆုံး တရာ့တော့ တရား ဝင်အုပ်စီးမှ (Legitimacy) ရရှိဘို့ ကြိုးစားရာမှာ ဘယ်အာဏာရှင်မှ အောင်မြင်အောင်မကြိုးစားနိုင်ခဲ့တဲ့ ကျခံးသွားခဲ့ကြရတာဘဲ ကိုရှင်မောင်။
- ၶ – အင်း မလေးပြောတဲ့အချက်တွေနဲ့ တိုင်းတာကြည့်တဲ့အခါကျတော့ ကျနိုင်တော်တို့တိုင်းပြည်နဲ့ အားလုံးလိုလိုဘဲ ကိုက်ညီနေပါရောလားပျော်။ မြို့တွေ အပေါ်မှာ ကြည့်လိုက်ပြန်ရင်လည်း ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ရဲ့ ခရီးစဉ်အား တွင်းမှာ လူထုတွေ လုပ်ရှားထောက်ခံလိုက်ကြတာ မနည်ပါကလားပျော်။ တော့သတွေကို အခြေပြု လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်နေကြတဲ့ အဖွဲ့အား စည်းတွေလည်း အပစ်အခတ်ပို့ရေးလုပ်ကြတယ်ဆိုပေမဲ့ လက်နက်တွေ စွန်းလိုက်ကြတာမျှေးမဟုတ်ဘဲ နိုင်ရေးနည်းလမ်းတွေနဲ့ ဆက်လက်တိုက်ပွဲ ဝင်နေကြသလို နိုင်ငံတကာရောက် ဒီမိုကရေးစီးအင်အားစုတွေဟာ လည်း ဗြိုနားနဲ့ ဆက်ပြီး အားကောင်းကောင်း လုပ်ရှားနေကြဆဲဘဲဆိုတာ တွေ့ရသပျော်။
- လေး – လူထုတွေလုပ်ရှားနိုင်မှုတစ်ခုတည်းနဲ့တော့ ပြုတ်ကျသွားတာမျိုး မဟုတ်ဘူး နောက်ကိုရှင်မောင်။ ခုနက္ခမပြောခဲ့တဲ့ အကြောင်းရပ် လေးချက်လုံးနဲ့ တိုက် ဆိုင်လာတဲ့အခါကျတော့ စစ်အာဏာရှင်တွေအပါအဝင် ဘယ်အာဏာ ရှင်မှ တိုင်းပြည်ကို ရောက်အပ်ချုပ်လို့မရတော့ဘဲ ပြုတ်ကျသွားခဲ့ရတော့ တာဘဲလေ။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အာရေးမယူပါဘူးလို့ ချော့ပြောနေလဲ အဲဒီအကြောင်းလေးချက်နဲ့ မတိုက် ဆိုင်သေးရင် လူထုလက်ထဲကို အာဏာလွှာမှာမဟုတ်ဘူးရှုံး။ အဲဒီ အကြောင်းလေးချက်နဲ့တိုက်ဆိုင်နေရင် အထူးသာဖြင့် တိုင်းပြည်ကို တရား ဝင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး ကြိုးပမ်းရာမှာ မအောင်မမြင်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးနိုင်ရေး လူမှုရေး ဘက်ပေါ်စုံက ပြဿနာတွေကို အောင်မြင်အောင် မရှင်နိုင်ကြဘူးဆိုရင် လူထုလုပ်ရှားမှုတွေ ပိုအားကောင်းလာဖြီး အာဏာရှင်တွေရဲ့ နောက်ဆုံးနဲ့တွေ ရောက်လာကြတာဘဲ ကိုရှင်မောင်။
- ၶ – အင်း နားလည်ပြီ မလေးရေး နအဖ အမျိုးသားညီလာခံဆိုတာဟာ တကယ်ကတော့ စစ်မှန်တဲ့ဖွဲ့စည်းပံ့အခြေခံဥပဒေရပ်ကို မွေးထုတ်ပေးချင်လို့မဟုတ်ဘဲ ဒီပိုယ်င်လူသတ္တုပွဲကြီးအပါအဝင် ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အား ရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေကို ဖုံးကွုလ်ခြင်တာရော၊ စစ်အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု

တရားဝင်အောင် လုပ်ချင်တာရော တချက်ခုတ်နှစ်ချက် သုံးချက်ပြတ် အောင် စီစဉ်ခင်းကျင်းထားတာဘဲဆိတာ နားလည်လာပြီဥ္မာ။

လေး - ဒါကြောင့်ပြောတာပဲ့ ကိုရင်မောင်။ ဒီကနေ့ ကာလဟာ ကျမ်တို့တိုင်း ပြည်အတွက် အရေးကြီးတဲ့အချိန်ရောက်လာပြီ။ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူအာခွင့် အစေးချိုးဖောက်မှုပြီးတော့နဲ့ပတ်သက်ဖို့ အစေးယူဆောင်ရွက်ဘို့ လုပ်ငန်း စဉ် တွေကို အာဏာရှင်နှစ်ကာနေ ဒီဆိတာရောစိုက်ပြောင်းသွားတဲ့ နိုင်တွေရဲ့ နွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွေမှာ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလနှင့်ဆိုင်သော ပြဌာန်းချက်များ (Transitional Provisions) ဆိုတဲ့အခန်းကို အသေ အချာ ထည့်သွင့်ပြဌာန်းပေးကြလေ့ရှိတယ်။ အခါတော့ ဒါမျိုး လုံဝထည့် ခွင့်မပေးဘဲ မသိခြင်ပောင်ဆောင် ခုန်ထားခဲ့တာ ကိုရင်မောင် အတွေ့ဘဲ မဟုတ်လားရှင်း။ ဒါကြောင့် အမျိုးသားညီလာခံတက် စစ်အာဏာရှင်နိုင်ငံ တော်တည်ဆောက်ရေးသက်သက်ကိုဘဲ ဖန်တည်းမဲ့ နွဲစည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို မွေးထုတ်ပေးလိုက်ရမဲ့ အလုပ်မျိုးကိုတော့ လူအာခွင့်အရေးချိုး ဖောက်မှုမျိုးစုံ ကြီးကြီးမားမားကျျှေးလွန်ခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေကိုချစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ မလုပ်ကြဘူးလို့ ကျမေတော့ မျှော်လင့်တာဘဲ ရှင်း။

ရင် - အင်းရှင်းပါပြီ မလေးရော။ အချိန်လဲ မရှိတော့လို့ နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြ ရအောင်နော်။

လေး - ကောင်းပါပြီတဲ့ရှင်း။

နွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲ ရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး

ရင် - မလေးရော။ အမျိုးသားညီလာခံကနေ နွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရပ် မွေးထုတ် ပေးဘို့ နအာဖက်ကြီးစားနေတုံးမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူအာခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုပြသာ နာတွေကို နွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ဆွေးနွေးတာ မလေးတယောက်ဘဲ ရှိသေးတယ်ထင်သူဗျာ။

လေး - ဒီလိုပါ ကိုရင်မောင်။ ကျမ်းများနိုင်ငံတွဲမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ ပညာရှိ သတိဖြစ်ခဲ့ ဖြစ်သွားမှုတို့လို့ သတိပေးရတဲ့သဘောပါရှင်း။ ကနေ့အချိန်အထိ ဖြစ်ပြီခဲ့တဲ့ လူအာခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေကို ဘာမှ ဆွေးနွေးအပြောကုစားဘို့ မကြိုးစား အဲဒါနဲ့ဆိုင်တဲ့ပြဌာန်ချက်တွေ ဘာမှမပါဘဲ နွဲစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အသစ်တခါရေး၊ တိုင်းရှင်းသားတွေက ပိုင်းဝန်းထောက်ခံပေး၊ နောက်ထပ်ရေး ကောက်ပဲ အသစ်တခုလုပ်ဆိုတဲ့ လမ်း ကြောင်းအတိုင်းသွား မယ်ဆိုရင်တော့ လူအာခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရပါတယ်တွေ ဘဝနှစ်နာ ပျော်စီးသွားခဲ့တဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ အာခွင့်အရေးတွေ အဆုံးရှုံးကြီး ဆုံးရှုံးသွားလိမ့်မယ် ကိုရင်မောင်။

- ရင် - အာဏာရှင် စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီကို အသွင်ကူးပြောင်းသို့ကြီးစားခဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်တိုင်းမှာ အရင်တုံးကဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုတွေ လုပ်ကိုလုပ်ခဲ့ကြတယ်လို့ မလေးပြောချင်သလားပျော်။
- လေး - အမှန်လုပ်ခဲ့ကြတယ်ပေါ့ ကိုရင်မောင်။ အရေးယူ မဆောင်ရွက်ဘဲတော့ နေလို့မရဘူး၍၏။
- ရင် - ဘာကြောင့် အဲဒီလို ပြောရတာလဲဆိတာ ရှင်းပြစ်မီးပါ့။ ဆရာမကြီးရယ်။
- လေး - ပထမအချက်ကတော့ နောင်ကို ဒိုလိုအလားတူ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေ ထပ်မံမဖြစ်ပွားတော့အောင် တာဝန်ရှိမှုတွေကို ဖော်ထုတ်ရတယ် ကိုရင်မောင်။ အပြစ်ပေးသင့်တာ အပြစ်ပေးခွင့်လွှာတိုင်တာ ခွင့်လွှာတိုင်ကိုရတယ်၍။ အဲခါမှ ပြစ်မှုကျိုးလွန်ခဲ့တဲ့ သူတွေအဖော်နဲ့ နောင်ကို ထင်မံ မကျိုးလွန်ရတော့ မှာဖြစ်တယ်လေ။ ဘာတော့မှာ အရေးယူဆောင်ရွက်တာမရှိဘဲ လုံးဝ ခွင့်လွှာတိုင်ပေးလိုက်ရမယ်ဆိုရင်တော့ နောက်ကို ပိုမြို့ရောက်စက်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေ ထပ်မံ့ပြီး လက်ရဲကြော်ရ ကျိုးလွန်စုံ၍ မျိုးစွေချေပေးလိုက်သလို ဖြစ်သွားမယ်ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အင်းပျော်နှာမှ အမျိုးသားညီလာခံ လမ်းကြောင်းအတိုင်းသာသွားမယ်ဆိုရင်တော့ ဘာမှအရေးယူလို့မရတော့မှာ သေချာသလောက်ဘဲလော်။ ဒါကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမှား ဒီအမျိုးသားညီလာခံကို ဖြစ်မြောက်အောင် အကြီးအကျယ်ကြီးစားနေတာကိုး၊ နောက်တချက်ကရော်။
- လေး - ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို မသိယောင်ဆောင်ပြီး ဖုံးထားခဲ့ မယ်ဆိုရင် ချိုးဖောက်ခံခဲ့ရသူတွေအတွက် တရားမျှတမူကို မျက်ကွယ်ပြုလိုက်ရာရောက်တယ် ကိုရင်မောင်။ ပြီးတော့ တကယ်စစ်မှန်တဲ့ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မှတ်ရေးကို ဦးမှတ်လည်တော့ မကြန်နိုင်ဖြစ်ကြပြီး နောက်တခါ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ပြန်လည်ကျိုးလွန်ကြနဲ့ ဆိုးသွမ်းသံသရာမှာ တပတ်ပြန်လည်သွားတတ်တယ်နော်။
- ရင် - အင်း အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မှတ်ရေးဆိုပြီး မလေး ရွွေးနွေးလာမှ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ အပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီကိုပြောင်းသွားတဲ့ တိုင်းပြည်တွေမှာ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မှတ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပညာရှင်တွေ နိုးချုပ်သုံးသပ် ကြတဲ့အချက်ကို ပြန်ပြီးအမှတ်ရလာ့ဖြို့။
- လေး - ဘာများပါလိမ့်ကိုရင်မောင်။
- ရင် - အာဏာရှင်တွေ အုပ်စိုးခဲ့တဲ့တိုင်းပြည်တွေမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ကြည့်လိုက်ရင် အပေါ်ယံအားဖြင့် တည်းဒြောက်နေသယောင်ထင်ရပေမဲ့ အတွင်းအနှစ်သဘောအရတော့ အစိတ်စိပ်အမွှာမွှာကျွိုးပြီး (divided societies) တွေ ဖြစ်နေသတဲ့။ အဲခါတွေကို ပြန်လည်စုံပြီး စိမှန်တဲ့အမျိုးသားပြန်လည် သွေ့မြှတ်ရေးကို တည်ဆောက်ချင်တယ်ဆိုရင်တော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့အတိတ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ဒဏ်ရာပောင်းတွေကို စနစ်တကျပြန်လည်ကုစားပေးသို့လိုသတဲ့။ အဲ

သလို မကုစားနိုင်ဘူးဆိုရင် ဘယ်တော့မှ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်မှာ မဟုတ်တော့တာကြောင့် စည်းလုံးညီညွတ်မှုလည်း ဖြစ်မလာ၊ တိုင်းပြည်လည်း တိုးတက်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး တဲ့ပျော်။

လေး - အံမယ် ကိုရင်မောင်ကလည်း အလာကြိုးဘဲ။ သတင်းထောက်ကြီးဖြစ်ပေမဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စတွေကို အတော်ကလေး လေးလာထားတာကိုရှင့်။

ရင် - အထင်မသေးပါနဲ့ဆရာမကြိုးရယ်။ နအဖ လို မဟုတ်ပါဘူးပျော် ကျွန်တော်သတင်းထောက်ကလေး မောင်ရှင်မောင်က အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တကယ်မြတ်နိုင်ပါ။ ကြေားလိုက်တယ်မဟုတ်လား၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်း အရုံး ဗု-ဥက္ကာဌား စော့လိုလိုမဲ့ မကြောသေးခင်က တွေ့ခဲ့ကြတဲ့အခါဝုံးက ဖတီးခြေး မို့မွန်အောင်ခေါ်ပြီး မို့လျှပ်ကြီးခင်ညွှန်းက ‘ဖတီးနဲ့ ကျွန်တော် တွေ့ကြပြေား။ ပြီးခဲ့တာတွေထားလိုက်တော့ ပြန်ပြောမနေပါနဲ့တော့’ ဆိုတဲ့စကားကို ဆိုလျှော့ပေါ်ဘဲ ရိုရိုက်မောလိုက်နဲ့ အပ်ကြောင်းထပ်နေအောင်ပြောသွားခဲ့တာ လေပျော် ဗု-ဥက္ကာဌား စော့လိုလိုမဲ့ကြ စွဲတ်အတင်းဝင်ဖြတ်ပြီး သမိုင်းမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တာတွေထဲက သင်ခန်းစာယူသင့်ရင် ယူရမယ်လို့ ပြောလိုက်မှ မို့လျှပ်ကြီး ခင်ညွှန်းက ရှက်ကိုရှက်ကန်းနဲ့လိုက်ရောပြီး ပြောရတာကို ကျွန်တော်တွေ့လိုက်ရသွာ်။

လေး - ကိုရင်မောင်က အဲဒ္ဓရခင်းကို ဘယ်ကနေတွေ့ခဲ့ရတာလဲ။ ကေအင်ယူ ကိုယ်စားလွှာများ ပါသွားခဲ့လေရောလားရှင်။

ရင် - ဘယ်ဟုတ်ရမှာ တုန်းမလေးရာ။ ဒီလောက်တော့လည်း အထင်မကြိုးပါနဲ့။ ထိုင်း- မြန်မာနယ်စပ်က ကရင်ဒုက္ခသည်စခန်းတွေမှာ အဲဒီတွေ့ဆုံးမှတ်တမ်းကို ရိုက်ထားတဲ့ CD တွေ ပြန်နေတာမှ အကြိုးအကျယ်ဘဲ။ ကျွန်တော်လည်း နယ်စပ်ရောက်တုံး ဗုံးကြည့်ခဲ့ရတာဘပေါ်ပျော်။

လေး - ကဲ အဲဒီမှာ ဘာများထူးခြားတာတွေ့ခဲ့ရပါလိမ့်ရှင်။

ရင် - အထက်က ကျွန်တော်ပြောခဲ့တဲ့အချက်အပြင်ထူးခြားချက် နှစ်ခုကို တွေ့ရသွာ်။ တရာ့ကတော့နအဖ ခဲ့ရနိုင်းချုပ်ဆိုတဲ့ မို့လျှပ်ကြီးခင်ညွှန်းဟာများ အဲဒီပြောပါနဲ့။ ဒုက္ခက္ခာ ကြိုးစော့လိုလိုမဲ့ မွေးနဲ့ပွဲကိုကျိုးပေးတဲ့အပြင် ရာတောင်းပေးလိုက်တာများ ကရင်ခေါ်းဆော်းကို ကျွန်တော်ပေါ်မှာ သူ့ထက်ပျို့ပြီးချစ်တဲ့လူ မရှိ တော့တဲ့ပဲ့။ ကျွန်တော်တို့ပေါ်တွေမှာ ဆုတောင်းနေကြ သက်တော် ရာကျော်ရည်ပါစေ ဆိုတာလောက်နဲ့တောင် မကြေနပ်ဘူးပျော်။ အတိအကျား အသက်တရာ့နှစ် ဆယ်ရှည်ပါစေတဲ့ပျော်။ အသက်နှစ်ဆယ်တောင် ထပ်တို့ပြီး ပေါင်းထည့်ပေးလိုက် သေးပျော်။

လေး - အင်း ကိုရင်မောင်တို့များ သတင်းထောက်လို့မပြောရဘူး။ ပေါက်ပါက်ရှာရှာတော့တွေးတာတိပေလေရှင်။ သူ့ဟာသူ ချစ်လို့ခေါ်လို့ မော်တွေထားလို့ အဲသလို ဆုတောင်းပေးတာ မကောင်းဘူးလားရှင်။ ကိုရင်မောင်က ကြေားထဲကနေ ဘာ

များဝင်ပြီး သဝင်တိစရာအကြောင်းရှိလိုတုန်းရှုံး။

ရင် - သဝင်တိ တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး မလေးရာ။ ကျွန်တော်နဲ့ပိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ဗျာနှင့် နဲ့က မရှင်းမရှင်း ဘာမှဖြစ်တာမှ မဟုတ်ဘဲ ဘာမှ သဝင်တိစရာ အကြောင်းမရှိ ပါဘူးပူး။ ဒါပေမဲ့ ဟိုတုန်းက နအဖသတ်းစာတွေ တာန်းတွေကန် ဥက္ကဋ္ဌ ကြီးစော်လိုပြုကို တောက်လျှောက်နိုင်ပြီး ငြို့ငြို့နဲ့ သောင်းကျိုးသူ မဲပြုပို၍ လောက်အဆင့်ထားပြီး တာသက်လုံး ရေးခဲ့ပြောခဲ့ကြတာ။ ခုမှ နေ့ခြင်းသည်ခြင်း သဘောထားတွေပြောင်းပြီး မေတ္တာတွေ ဘယ်လောက်အထိ ကြီးမားပါ ကြောင်း ပြောင်ထုတ်ဖော်ပြောလာလုံးကြည့်ရတာကတော့ ပွဲထက် ရုပ်ပျက်တွေ ပြောသလို မဟုတ်မှုလွှာရော မလေးရာ။ တကယ့် အမျိုးသားပြန်လည်သုတေသနပြတ် ရေးရာ့တို့တော့ ဟုတ်ဟန်မတူဘူး။ ခုဥက္ကဋ္ဌကြီးစော်လိုပြု၏ ရှိုးသားမှုကို အဆွဲ ကောင်းယူ ဟိုလုညွှန်သည်ပတ်လုပ်ပြီး အမျိုးသားညီလာခံ တက်ခိုင်းခြင်တဲ့ပုံ မလေးရာ။

လေး - တကယ့် အမျိုးသားပြန်လည်သုတေသနပြတ်ရေးရာ့တို့တော့ ဟုတ်ဟန် မတူဘူးလို့ ကိုရင်မောင်က ဘာကြောင့်ပြောရပါလိမ့်ရှုံး။

ရင် - ရှင်းနေတာဘဲ မလေးရာ။ ခု-ဥက္ကဋ္ဌကြီး စော်လိုပြု၏မွေးနေ့ကိုသာ လုပ်ပေးလိုက်တာ။ ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်တွေက ကရင်ပြည်နယ်ထဲမှာ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ပြေးလွှားပုန်းရောင်နေကြတဲ့ ကရင်ပြည်သူတွေ ရွာပုန်းရွာရောင်တွေ ပြန်လည်နေရာချထားရေ့နဲ့ လုံံခြုံရေးကိစ္စ အသေးစိတ် ဆွေးနွေးဘို့ကြီးစားတော့ ဘာမှတိတိကျကျ ပြန်ပြီးဆွေးနွေးတာမှမရှိ စိတ်ဝင်စားပုံတောင်မှ မပါကတာဘဲမလေးရာ။

လေး - ကဲ ကဲ ဆွေးနွေးလို့တော့ ကောင်းပါရဲ့။ အချိန်လဲ လင့်သွားလို့ နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြရအောင်နေ။

ရင် - ကောင်းပါပြီတဲ့ပျော်။

ဖြစ်ပြီးခဲ့သော လူ့အခွင့် အရေး ချိုးပေါက်မှုများနှင့် ပွဲ့စည်းပုံးအပြုံးဖြစ်ပေးပေးရေး

ရင် - မလေးရာ။ အနာဂတ်ဖွဲ့စည်းပုံးအကြောခြေခံဥပဒေတရပိုကို မွေးထုတ်ပေးဘို့ ပြီးစားတဲ့နေရာမှာ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် ကိုင်တွယ်ပြုရှင်းခဲ့တဲ့ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပို့စီးချို့ခိုင်းလုံး ချိုးဖောက်ခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေကို မိသားစုံအလိုက် လျော်ကြေးတွေ ပြန်ပေးခဲ့ရတယ်လို့ မလေးရှင်းပြသွားခဲ့တယ် မဟုတ်လားပျော်။

လေး - မှန်တယ်လေ ကိုရင်မောင်။

ရင် - အဲ တဗြားနိုင်ငံတွေ ရဲ့အတွေ့အကြံတွေများ ဆက်ပြီးရှင်းပြလို့ရမလားပျော်။

လေး - အဲဒီ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအကြောင်း ပြောပြမယ်လေ။

ကိုရင်မောင် သိတဲ့အတိုင်းဘဲ တောင်အာဖရိကမှာ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ လူဖြာအစိုးရ ဟာ လူဖြာလူမည်းခွဲခြားမှုကို အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ ကျင့်သုံးအကောင်အထည် ဖော်ခဲ့တာဖြစ်တယ်နော်။ အဲဒီလို လူဖြာလူမည်းခွဲခြားမှုကို အိမ်က ဆန့်ကျင့် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရာမှာ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ တော်လျှန်ရေးအနဲ့အစည်းကြိုးကတော့ အာဖရိကအမျိုးသားကွန်ရက်လို့ ပေါ်တဲ့ (ANC) ဖြစ်တယ်ရင့်။

ရင် - အော် ကျွန်တော် သတိရပြီ။ နှစ်ပေါင်းရှစ်ဆယ်ကျိုးလောက်အထိကို မဆုတ် မနစ် ဖွဲ့နာဘဲနဲ့ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ အဲနဲ့အစည်းကြိုးဖြစ်ပြီးတော့ နောက်ဆုံး ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှာ လူဖြာအစိုးရရဲ့ညီးစွမ်းဆွေးနွေးမှုတွေ အောင်အောင်မြှင့်မြင်လုပ်၊ ယာယို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရာကို မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီးတဲ့နောက် တောင်အာဖရိက ဟာ အာဏာရှင်စနစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကန် ဒီခိုက်ရေးစိန်းအဖြစ် ပြောင်းလဲ သွားခဲ့တယ် မဟုတ်လားဗျာ။

လေး - မှန်တာပေါ့ ကိုရင်မောင်။ အဲဒီမှာ အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ လူဖြာအစိုးရ နဲ့ အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ရက်ခေါင်းဆောင်တဲ့ တော်လျှန်ရေးအနဲ့အစည်း (၂၆) ဖွဲ့စိုး ညီးစွမ်းဆွေးနွေးမှုတွေ အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ခဲ့ကြတဲ့အခါ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလထဲမှာ ယာယို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရာကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ကြပြီး ၁၉၉၃ ခုနှစ် ပြောလထဲမှာ ရွေးကောက်ပွဲကျွုးပေါ်နဲ့ လူဖြာအစိုးရဟာ အာဏာ ကို စွန်းလွှတ်ပြီး အဲဒီရွေးကောက်ပွဲမှာ ရွေးချယ်တင်နောက်ခြင်းခံရတဲ့လူထူ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို အာဏာလွှာပေးသို့ သဘောတူညီချက်တွေရဲ့ကြော်တယ်။

ရင် - အင်း သူများတိုင်းပြည်မှာ ဘယ်လောက်များ အားကျစရာကောင်းလိုက်သလဲ မလေးရာ။ နအေဖ ပိုလ်ချုပ်ကြီးများ အတုယူပြီး တောင်အာဖရိကမှာလို တိုင်း ပြည်အကျိုးကို ကြည့်ရှုကောင်းတာပေါ့များ။

လေး - တောင်အာဖရိကအတွေ့အကြံ ဆက်ပြီးပြောပြုမယ်နော်။ ရွေးကောက်ပွဲ အတွက် ပြင်ဆင်နေကြတဲ့ တနေ့မှာ လူဖြာဗိုလ်ချုပ်ကြီး တယောက်ကနေပြီး နောက်ပိုင်းမှာ ကမ္မာမှာ အင်မတန်နာမည်ကြီးလာပြီး သမတဖြစ်လာမဲ့သူ လူမဲ ခေါင်းဆောင် နယ်လဆင်မန်ဖော်လားဆိုကို ပုံးဆောက်လာခဲ့တယ်။

ရင် - ဟုတ်သလား မလေးရာ။ ဘာအကြောင်းများပါလိမ့်။ စိတ်ဝင်စားစရာများလား များ။

လေး - သိပိုတ်ဝင်စားစရာကောင်းတာပေါ့ကိုရင်မောင်။ အဲဒီ ပိုလ်ချုပ်ကြီးက ဘာပြော ခဲ့သလဲဆိုတော့ မစွေတာနယ်လဆင်မန်ဖော်လား တဲ့ ခင်များတို့ လူမဲခေါင်းဆောင် တွေနဲ့ ကျူးပို့လို့လူဖြာအစိုးရတို့ ညီးစွမ်းသဘောတူကြပြီး ကျင်းပေါ့ ကြီးစားနေ တဲ့ရွေးကောက်ပွဲကြီး ပျက်သွားအောင် ကျူးပို့လို့လူဖြာ ပိုလ်ချုပ်တွေထဲကဲဘဲ လုပ်မယ်ဆိုတဲ့သတ်းကို ကျူးပို့အသေအချာရထားပြီးပြီတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီရွေး ကောက်ပွဲကြီး ပျက်မသွားအောင် ကျူးပို့မှုရှိတဲ့ စစ်တပ်အင်အားနဲ့ အသေ အချာ ကာကွယ်ပေးထားလို့ရာယ်တဲ့။

ရင် - အင်း အကာအကွယ်ပေးထားလို့ရှင် ပေးထားလိုက်ပေါ့များ။ ပြီးရောပေါ့။ ဒီကိုစွဲ ဘာများ ရေးကြီးခွဲခြင်းကျယ်လုပ်ပြီး ပြောနေစရာလိုသေးလိုလဲ။

လေး - ဒီလို ကိုရင်မောင်ရဲ့။ သူကဲ တခုခုလုပ်ချင်တာရှိလို အပေးအယူလုပ်ချင်တဲ့အတွက် ကြောင့် ပြောနေတာဘဲ ကိုရင်မောင်။ အပေးအယူက ဘာလဲဆိုတော့ ကျော် တို့က အဲသလိုရွေးကောက်ဖွံ့ဖြိုး အောင်မြင်အောင် အကာအကွယ် ပေးရတဲ့ အတွက် ခင်ဗျားတို့ အောင်စီခေါင်းဆောင်တွေက တရာတော့ အာမခံချက်ပြန် ပေးရမယ်တဲ့။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ ကျော်တို့လူဖြုံအစိုးရ အုပ်ချုပ်ခဲ့တဲ့ သက် တမ်းတွေအတွင်းမှာ ဖြစ်ပွားပြီးခဲ့တဲ့ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ရှုကြီးတွေအပေါ် မှာ ပိုန်လည်ပြီး အရေးမယ်ပါဘူးဆိုတာဘဲတဲ့။

- ရင် - အံမယ် တယ် လာဘ်မြင်တဲ့ လူပြုပိုလ်ချုပ်တွေ ပါလားများ။ သူတို့အန္တရာယ်ကို သူတို့ကြပြီး မြင်ကြတော့တာဘိုး။ အဲဒီတော့ မန်အလားက အလွယ်တကူ အာမခံခြင်ပေးလိုက်ရောတဲ့လားများ။

လေး - ဘယ်ဟုတ်ရမှုလည်း ကိုရင်မောင်၏ သူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ သူပြန်ပြီး တိပုံပုဂ္ဂတာ ပျော်ရှင်၏ အဲဒီမှာတင် တော်အာဖရိကနိုင်ပဲရဲ့ ဦးဆောင်ပတီကြီးဖြစ်တဲ့ အာဖရိ က အသိပ္ပါသားကွန်ကလိုပာ အဲဒီကိုနဲ့ပတ်သက်ပြီး နှစ်ခြုံးတွေ့နဲ့နီးနီး ဖြစ်သွား ခဲ့သတဲ့။ အုပ်စုတစ်ကဲ ဘာပြောသလဲဆိုတော့ ဖြစ်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့် အရေးအိုး ဖောက်တဲ့ ကိုစွဲတွေ့နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အာဏာရှင်လူပြောအစိုးရပြုတ်ကျွားများ ပြီးတဲ့အခါ တပြီးပြောပြန်ပြီးတော့ အရေးယူဆောင်ရွက်ရင် ရရှင်တယ်။ တိုင်း ပြည်မှာ ဒီမိုကရေစိရလာပြီး လူမဲခေါင်းဆောင်တွေ ဦးဆောင်အုပ်ချုပ်ရွှေ့ရမဲ့ အစိုးရတရပ် ပေါ်လာဘို့အတွက် အခုကျင်းပမဲ့ ရွေးကောက်ပွဲမပျက်ဘို့ အရေး ကြီးတယ်။ ဒါကြောင့် လူဖြော်လုပ်ချုပ်တွေ တော်ငါးဆိုတဲ့ လွှတ်ပြုမဲ့ခုမြဲသာခွင့် အာမခံချက်ကို ပေးလိုက်ပါ။ ပထမ အုပ်စုတစ်ကဲ အဲသလို ယူဆရပ်တည်ခြက် တယ်။

- ရင် - အင်းကျွန်ုတ်အထင်တော့ သူတို့ပြောတာလဲမှန်သားဘဲပျော်ရေးရ လာပြီး အာဏာကိုယ့်လက်ထဲရောက်လာပြီးမှ ကြိုက်သစိလုပ်ရင် ရနိုင်တော့ မဟုတ်လားပြု။

လေး - နားထောင်ပါး ကိုရင်မောင်။ ဒုတိယ အုပ်စုက ပထမ အုပ်စု၏ အယူအဆနဲ့ဆနဲ့
ကျင်တယ်။ သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေ အချင်းချင်းကြားထဲမှာ အမြင်မတူခဲ့ကြတာ
ကိုပြောတာနော်။ ဒုတိယအုပ်စုက ဘယ်လို သဘောထားရှိသဲ့ဆိုတော့ ငါတို့
ဟာ ငါတို့ပြည်သူတွေရဲ့ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခဲ့ရမှုတွေအတွက် တိုက်ပွဲ
ဝင်ခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုအာဏာရှင်အစိုးရရဲ့ ဖိန့်ပိုက်စက်တဲ့
လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအောက်မှာ ကွယ်လွန်ကျခုံး ဘဝနစ်နာပျက်
စီးခုံးရုံးသွားခဲ့တဲ့ ငါတို့ပြည်သူတွေ ငါတို့ရဲ့ဘော်တွေအပေါ် သစ္စာမဖောက်နိုင်
ဘူး။ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ကြီးကြီးဘေးမား ကျူးလွှာနဲ့တဲ့ အာဏာရှင်အ
စိုးရရဲ့ ဘဝနစ်ရှိသူတွေအပေါ်မှာ အရေးယူမှုကိုရှုမယ်။ ဒါမှာသာ စစ်မှန်တဲ့အေား
သားပြန်လည်သုံးမှတ်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်မယ်။ ဒုတိယ အုပ်စုက အဲသလို
များ ယူဆပုံးတည်ကြပါန်တယ် ကိုရင်မောင်။

- ရင် - အင်းဒုတိယအုပ်စုပြောတာ နားထောင်ကျဉ်းတော့လည်း မုန်နေပိုင်ပါရော

လားမလေးရာ။ တောင်အာဖရိက လူ့အဖွဲ့အစည်းရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့ ပြဿနာက မသေးပါလား။ တဖက်က ဒီမိုကရေစီ အခြားတာက်က လူ့အခွင့်အရေး။ ဒီမိုက ရေစီကိုလိုချင်ရင် လူ့အခွင့်အရေးကို မေ့ထားရမလိုဖြစ်နေတယ်။ လူ့အခွင့်အရေး ကိုဘဲ အမိုကထားပြီးတောင်းဆိုမယ်ဆိုရင်တော့လည်း ဒီမိုကရေစီမရနိုင်တော့ ဘဲ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု သက်တမ်းရှည်တော့မလားလို့ စိုးရိုးမျှလို့ ဖြစ်နေတော့တာကို။

လေး - ဒီလို ဂိုရင်မောင်ရဲ့။ အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီ ကိုအောင်မြင်စွာ ကူးပြောင်းသွားခဲ့တဲ့ တောင်အာဖရိကမှာ ဒီမိုကရေစီရရေး အတွက်ဆိုပြီး ပြီးခဲ့တဲ့ကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခဲ့မှုတွေ ကိုမေ့ထားမ မသိချင်ယောင်ဆောင်ထား၊ ပြည်ပုံးကားချုပြီး မထားခွဲဘူး ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း အဲသလို တောင်အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ကရက်ဟာ နစ်ခြမ်းရွှေတော့မလို ဖြစ်သွားပြီးမှ နောက်ဘယ်လို အဲဖြေသုနာကို ဖြေရှုးနိုင်ခဲ့သလဲပြာ့။

လေး - လူဖြုံအစိုးရနဲ့ ပွဲင့်ပွဲင့်လင်းလင်း ပြန်ပြီးအေးနွေးနွေးခဲ့ခြားကြတယ်ရှင်။ ပြန်ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေအပါ အမှန်တရားပေါ်ထုတ်ရေးနဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကော်မရှင် (Truth and Reconciliation Commission)

ဖွဲ့စည်းပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်ဘူး၍ အဲဒိုကိစ္စကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြားပေါ်ထုတ်ရေးကော်မရှင်။ ထည့်သွင်းပြေားသွား သဘောတူသိချက်တွေ ပြန်ယုန်းခဲ့ကြတယ်လေ ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း ကျွန်တော်တို့ဆိုက နအဖရဲ့အမျိုးသားညီလာခံကို မို့ရာရထားနဲ့ ပြေးပြီး တက်တော့မယ်လို့ ဟန်တပ်ပြင်ပြင်လုပ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများဆိုက ဒီကိစ္စနဲ့ပတ် သက်ပြီး တလုံးတပါဒုမှ ထုတ်ဖော်ပြောကြတာ မကြားမိပါကလားပျား မလေးရာ။

လေး - အဲဒါတော့ ကျေမာယ်သိပိုမဲလဲ ကိုရင်မောင်။ ရှင်တို့သတေးထောက်တွေ မေးမြန်း ကြည့်နိုင်သလို၊ သက်ဆိုင်ရာ လူထုကလည်း သူတို့ခေါင်းဆောင်တွေခံမှာ ပြောင်မေးကြည့်နိုင်တာဘူးလော့။ သေချာတဲ့ အချက်ကတော့ ဒီကိစ္စတွေကို မေ့ထားနအဖွဲ့အရေး ဆုံးထုတ်ပေးတော်ကိုပြီး ဘာမှုမလုပ်နိုင် စစ်စိုင်ကြီးပိုးမယ့် ဖွဲ့စည်းပုံကိုသာ မွေးထုတ်ပေးလိုက်ရင် ပြီးခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတိစ္စတွေကို ဘာမှာအရေးယူးဆောင်ရွက်နိုင်မှာ မဟုတ်သလို နောင်ကို စစ်တပ်က လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို လက်ခဲ့ဒေါ်ရဲ ဆက်ပြီးကျူးလွန်အောင် လိုင်စစ်ထုတ်ပေး လိုက်သလိုပြစ်မှာကြောင့် သနိုင်းတရားခံတွေ ဖြစ်သွားနိုင်တယ် ကိုရင်မောင်။

ရင် - အင်း နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအားလုံး စဉ်းစားဘို့ပေါ့လေ။ ကဲ အချိန်လည်းမရှိတဲ့လို့ နောက်အပတ်မှ ဆက်ကြဖို့ပြာ့။

လေး - ကောင်းပါပြီတဲ့ ရှင်။

(ဤအခြားပေါ်ထုတ်ပေးသွေးသွေးခန်းအား RFA မှ အသံလွှဲပုံးဖြစ်သည်။)

ဧရာဝတီများ၏အချိန်တော်များ၏အား ကြောင်းသိမှုတော်များ၏အရ။

၁၁၁

စာချွန်တော်များပေါ်ပေါက်လာရသည့်အကြောင်းရင်းများ

အောင်ပို့ရေးပေါ်အောင် တွင်ဘုရင် ဘုရင်မတို့အပ်စိုးသည့်အချင်က သာမန် တရားရုံ၊ အဆင့်ဆင့်သို့တက်ပြီးသော်လည်း ကုစားမှုမရသည့်အခါ နောက်ဆုံးတွင် ဘုရင် သို့မဟုတ်ဘုရင်မထံ အသနားဆုံးရာမှ ဘုရင် (သို့မဟုတ်) ဘုရင်မ ဖြစ်သူတို့က ငါးပုံးတို့၏အထူးအာဏာ (သို့မဟုတ်) မွေးရာပါအာဏာ၏ အရ စာချွန်အမိန့်များ ထုတ်ဆင်၍ နစ်နာသူအတွက် ကုစားမှုပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ငါးအာဏာအရ ထုတ်ပြန်သော စာချွန်အမိန့်များ ဟုခေါ်တွင်သည်။ သက်ပြီးစုပိုင်စနစ်မှ ဒီမှုကရောစိစုနစ်သို့ နိုင်ငံအပ်ချုပ်ရေးပုံးသူများနှင့်လဲလာသည့်အခါ စာချွန်အမိန့်များထုတ်ဆင်၍နိုင်သည့် အာဏာကို နိုင်ငံ၏အမြင်ဆုံးတရားရုံသို့ အပ်နှင်းထားသည့်အတွက် မိမိအခွဲအေး ထိနိုက်နစ်နာသူ သည်။ တရားရုံအဆင့်ဆင့်တွေ့ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် အဆင့်ဆင့်တွေ့ဖြစ်စေ ကုစားမှုမရနိုင်သောအခါတွင် နိုင်ငံ၏အမြင်ဆုံးတရားရုံသို့ စာချွန်အမိန့်များထုတ်ဆင်၍ မိမိ၏နစ်နာမှုကို ကျော်ကျော်လောက်ထားရသည်။

ဤသို့ စာချွန်တော်အမိန်များထုတ်၍ နစ်နာမူကိုကုစားပေးခြင်းသည် စီမံခန့်ခွဲရေး
ဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုစားနည်ပြစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ဆောင်
ချက်တရပ်သည် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်ပြစ်ပြီး ငါးလုပ်ဆောင်
ချက်ကြောင့် ပြည်သူတုံး၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရွယ် ထိနိုက်နစ်နာ ဆုံးရုံးရှုပျော် နိုင်ငံ၏
အမြှေးဆုံးတရားရုံးသို့ စာချွန်တော်အမိန်များထုတ်ဆင့်၍ ကုစားပေးပါရန် လျော်စားထားနိုင်
ခြင်းသည် တနည်းအားဖြင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်၏ များယွင်းသောလုပ်ဆောင်ချက်
ဥပဒေနှင့်မလိုပေါ်သော လုပ်ဆောင်ချက်များကို စာချွန်တော်အမိန်များထုတ်ဆင့်၍ ပယ်ဖျက်
ခြင်း၊ တားမြှုပ်ခြင်း၊ စသည်တို့သည် စီမံခန့်ခွဲရေးဌာန၏ တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သော
လုပ်ဆောင်ချက်ကို တရားစီရင်ရေးဌာနမှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်သုံး
သပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စာချွန်တော်အမိန့်များကို ထုတ်ဆင့်ပေးရသည့် အခြေခံအကြောင်းရင်းများ

စာချွန်တော်အမိန့်များထုတ်၍ နှစ်နာမှုများကိုကုစားပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တရားစီရင်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် မှန်ကန်၍ တရားမှုတော်မှုရှိရန်နှင့် ဥပဒေနှင့်အသိဖြစ်ရန်တို့အတွက် အောက်တရားရုံးများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်တို့၏ တရားစီရင်ရေးသောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် ကြိုးကြပ်ကြခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အခြေခံအကြောင်းအချက်များအပေါ်တွင် မှတ်၍ သက်ဆိုင်သည့်စာချွန်တော်များကို ဒီမိုကာရေးအုပ်ချက် ရေးကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့်နိုင်းများတွင် အောက်ဖော်ပြုကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျှိုး၍ အမြင့် ဆုံးသော တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှ စာချွန်တော်အမိန့်များကို ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည့် တွေ့ရသည်။

- (၁) စီရင်ခွဲခွဲအာဏာနှင့်ပတ်သက်သော ပြသနာများ
- (၂) လုပ်ခိုင်ခွဲခွဲအာဏာရှိသည်ထက်လိမ့်ချို့ပြုလုပ်သောကိစ္စရပ်များ။^၁
- (၃) လုပ်ခိုင်ခွဲခွဲအာဏာမရှိဘဲပြုလုပ်ခြင်း^၂
- (၄) လုပ်ခိုင်ခွဲခွဲအာဏာရှိလျက်နှင့်မပြုလုပ်ခြင်း။
- (၅) အမှုပူတော်များပေါ်တွင် ဥပဒေအချက်အလက်များ မှားယွင်းချက်များသည် သိသာ စွာ ပေါ်လွင်နေခြင်း^၃
- (၆) သဘာဝတရားမှုတော်လုပ်များကိုချိုးဖောက်ခြင်း^၄ စသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ကြိုတွေ့ခဲ့လျှင် စာချွန်တော်အမိန့်များကို အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှ ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည်။

အရာရှိသည် အစိုးရကိစ္စကို ထမ်းဆောင်ရင်း မှားယွင်းဆုံးဖြတ်သည့် ကိစ္စတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေဖြစ်လည်း အရေးယူရှုံးမရ တရားမအကြောင်းအရလည်း တရားမစွဲဆိုနိုင်သဖြင့် တရားမ နှစ်နာမှုဖြင့် လျှော့ကြော်ကြော်မရနိုင်။ အစိုးရက ချုပ်တေားသော အမိန့်တစိုကာ မှားယွင်းနေလျှင်၏ သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်လိမ့်ခွဲခွဲ လွှန်ကျူးစွာ ဆုံးဖြတ်တေားလျှင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ အစိုးရရှိ လွှတ်လပ်စွာ မှားနိုင်သည်ဟုမရှိ၊ ကင်းလွှတ်ခွဲခွဲ မရရှိနိုင်။ ဥပဒေ၏ မျှက်းမျွေးကိုတွင် အားလုံးအတူတူယပ်ဖြစ်သည်။ ထို့သို့ အရေးယူရာတွင် နှစ်နာသုတိအနေနှင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ ထိုက်သုံးသော ရုံးခွန် တော်ထမ်းဆောင်ပြီး ကိုယ်တိုင် ကတိသစ္စပြုလွှာနှင့်အတူ လျော်တော်ထားနိုင်သည်။

စာချွန်တော်အမိန့်များမှာ (၅) မျိုးရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်၊ ငါးတို့မှာ-

- (၁) ရေးတော်သွေးစာချွန်တော် (Writ of Habeas Corpus)
- (၂) အာဏာပေးစာချွန်တော် (Writ of Mandamus)
- (၃) တားဖြစ်စေစာချွန်တော် (Writ of Prohibition)
- (၄) အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော် (Writ of Quo Warranto)
- (၅) အမှုခေါ်စာချွန်တော် (Writ of Certiorari)

(၁) ရွှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့် (Writ of Habeas Corpus)

A COURT ORDER to release a prisoner being held in CUSTODY. The habeas corpus WRIT orders the person before the court in order to determine his innocence or guilt (Latin).¹⁰

ရွှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ တစ်တယောက်ကို ခိုင်လုံးသော အကြောင်းပြုချက်မရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ထားမူမျိုးတွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ခံရသူ အား ရုံးရွှေ့သို့တင်သွင်း၍ ငါးအားဖမ်းဆီးသူက ဖမ်းဆီးချုပ်နောင် ခြင်းအကြောင်းကို တင်ပြရန် အမိန့်ပေးခြင်းပမ်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ရခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် မည်းကြောင်း ရုံးတော်ကကျေနှင့်လျှင် ချက်ချင်းလွှတ်ရန်အမိန့်ပေးသည်။ တနည်းအားဖြော်ဆို သော် လူတိုင်းတွင်ရှိသော လွှတ်လပ်မှုအဆွင်အရေး¹¹ ကို ထိပါခြင်းမှ အကာအကွယ်ပေး သော စာချွန်တော်အမိန့်ဖြစ်သည်။ ခိုင်ငံရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရှင်များတွင် အာများဆုံး အသုံးပြုသော စာချွန်တော်အမိန့်ဖြစ်သည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့်ကို ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ခံရ သူ၏ နီးစပ်ရာအေ့မျိုးများက လျောက်ထားရသည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့်၏ ၅၈ သော့မှာ ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်သူကဲ့ ဤကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ထားရန် ခိုင်လုံးသော အကြောင်း ရှိ-မရှိကိုသာ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်၍ ငါးအား စွမ်းထွေထားသော အပြစ်ရှိ-မရှိကို ဆုံးဖြတ်ရန်မဟုတ်ပေါ့ အပြစ်ရှိ-မရှိကိုမှ ငါးအားစစ်ဆေးပြီးသည့်အခါးမှသာ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် လူတယောက်ကို အကြောင်းမှသက်သက် အပြစ်မရှိဘဲ ဖမ်းလေ့ဖမ်းထားရန်သာကြောင့် ဤစာချွန်တော်အမိန့်ကိုလည်း သာမန်အားဖြင့် ထုတ်ပေးလေ့မရှိပါ။ ခိုင်ငံရေး အကြောင်း ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်သည်အခါးများမှသာ ဤစာချွန်အမိန့် လျောက်ထားမှုများ ပေါ်ပေါက် တတ်ပေးသည်။

ဥပမာအားဖြင့် - ခိုင်ငံသားတိုးတယောက်အား၊ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း တရပ်ရပ်ကသော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရလက်အောက်ခံ၊ အဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ်ကသော်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြချက် ခိုင်လုံးခြင်းမရှိဘဲ မတရားဖမ်းဆီးခြင်းခံရသူ၏ သို့မဟုတ် ချုပ်နောင်ခြင်းဆီးရပ်လျှင် ဖမ်းဆီးချုပ်နောင်ထားရန်ဖြစ်၍ တရားရုံးချုပ်သို့ တိုက်ရှိက် ကိုယ်တိုင် (သို့မဟုတ်) တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်လွှာစာဖြင့် လျောက်ထားနိုင်သည်။ တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် မတရားဖမ်းဆီးထားသည့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိအား အမိန့်ဆင့်ခေါ်စာ ထာ ထုတ်ဆင့်၍ တရားရုံးတော်ရွှေ့မှောက်သို့ ချက်ခြင်းလာရောက်ပြောရင်းစေရန် အမိန့်ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။ ဖမ်းဆီးထားသူက တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးအား အကြောင်းပြချက် ခိုင်လုံးစားမတင်ပြနိုင်လျှင် တရားရုံးချုပ်သည် ဖမ်းဆီးထားသူအား ချုပ်နောင်ထားခြင်းမှ ချက်ခြင်း လွှတ်စေသည့်အမိန့် ခုမှတ်နိုင်သည်။

(၂) အာဏာပေး စာချွန်တော် အမိန့် (Writ of Mandamus)

“We command” (Latin). A Writ originating from a court of higher Jurisdiction and handed down to a Lower court, ordering a certain thing to be done. Also, an order of a Court to a Corporation or Company, or

one or more of its Officers, or to a municipal corporation or a judicial officer, commanding the performance of a particular act.¹²

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အောက်ရုံးများ၊ ခုံရုံးများ၊ ဘုတ်ကော်ပို ရေးရှင်းများ၊ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအား၊ ငါးတို့အားပေးအပ်ထားသော လုပ် ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဥပဒေနှင့်အညီကျင့်သုံး၍ သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် တာဝန်တရာ့ကို ဆောင်ရွက်ရန် အမိန့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အမိကရည်ရွှေ့ချက်မှာ အစိုးရန်ထမ်းတော်းသုံးသည် ပို့ဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်ထွေရားတရာ့ကို မဆောင်ရွက်သည့်အတွက် တစ်တယောက် ၅၈ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ခြင်း၊ ဆုံးရုံးခြင်းများမှ ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့် လျှောက်ထားသူသည် (၁) ငင်းတွင် ဥပဒေအရ အခွင့်အ ရွေးတရပ်ရရှိ၍ လျှောက်ထားခဲ့ရသူ အစိုးရတန်ထမ်းတွင် ငင်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာ ဝန်ရှိခြင်း (၂) ဤကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပေးပါရန် တော်းဆိုပါလျှောက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာ ပိုင်က ဆောင်ရွက်ပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် (၃) လျှောက်ထားသူတွင် ထိပောက်သော အခြား ကုစားမှုများ၊ မရရှိနိုင်ခြင်းတို့ကို ရုံးတော်က ကျော်ဖောင် တပ်ပြုရန်လိုအပ်သည်။

အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ကို အစိုးရွှောနအချင်းချင်းလည်း လျှောက်ထား တော်းဆိုင်သည် တရားရုံးများနှင့် ပြောန်းသုပေဒအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ခုံရုံးများသည်လည်း စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိလျှောက်နှင့် မရှိဟု မှားယွင်းစွာပြင်းဆိုနေခြင်းကို အာဏာပေးစာချွန် တော်အမိန့် ထုတ်ဆင့်၍ ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်စေနိုင်သည်။ တခါတရံ လုပ်ဆောင်ချက်တရာ့သို့မဟုတ် အမိန့်တရာ့သည် ဥပဒေနှင့် မည်ဟွေတဲ့ဖြစ်နေလျှင် အာ ဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်နှင့် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ကို တွဲပက်ရှု အသံးပြုရသည်။ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဥပဒေနှင့်ယည်သော လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပယ်ဖျက်စေ၍ အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ဥပဒေနှင့်အညီ မှန်ကန်စွာ လုပ်ဆောင်စေရသည်။ ထို့ကြောင့် အထူးကုစားမှုများဖြစ်သော စာချွန်တော်အမိန့်များသည် တရာ့နှင့်တရာ့အပြန်အ လုန် အကူအညီပြုလျက်ရှိသည်။

တရားရီရင်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရုံးများတွင်လည်း အာဏာပေးစာချွန်တော်ကို အခါအား လျော်စွာ ထုတ်ဆင့်ပေးသည်။ အမြင့်ဆုံးတရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်အောက်ခံ အောက်တရားရုံး၊ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်အွေ့အစည်းတရပ်ရုံးက ပူးပေါ်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် အမြင့်ဆုံးတရားရုံးမှု အာဏာလွှာအပ် ထားသည့် အမိန့်ကိုလည်း အာဏာပေးစာချွန်တော်အမိန့်ဟု ဖော်သည်။

ရုပ်ရုပ်တွင် အစိုးရမြောက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းတရာ့မှု မှားယွင်းဆုံးဖြတ်ထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ပေးပါရန်နှင့် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပေါ်နိုင်သားတော်း၏ အဆွင့်အရေးကို ထိပါးသည့်ကိစ္စရုံးများတွင် တရားစွဲဆိုရန် သက် ဆိုင်ရာရွားသို့ တရားစွဲဆိုခွင့် တော်းဆိုရန် လိုအပ်သည့်ကိစ္စရုံးများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ တရားစွဲဆိုခွင့်နှင့် တရားရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်ရရှိစေရန် တော်းဆိုင်းနေရပါက နစ်နာသူအတွက် မဖျော်မှန်စိုင်သော ဆုံးရုံးမှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်နိုင်ရွှေ့ဖို့သည့် ကိစ္စရုံးများတွင် တရားရုံး ချုပ်သို့ တိုက်ရှိကြပေါ်လျှောက်ထားနိုင်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်သား အသက် ၂၁ နှစ်ပြည့်ပြီးသူ မောင်မြ အနေနှင့် ရွေး

ကောက်ပွဲဗုဒ္ဓဘာသီနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရန်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းတင်သွင်းရာတွင် ခိုင်လုံးသော အကြောင်းပြချက်တုံးတရာမရှိဘဲ ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ကော်မရှင်က လက်မခံဘဲ ငြင်းပေါ်ပါက နစ်နာသူ မောင်မြှု အနေဖြင့် တရားရုံးချုပ်သို့ ဦးတိုက်လျောက်ထား၍ လျှပ်မြန်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်သည်။

တရားရုံးချုပ်က မောင်မြှုအား ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လက်မခံသည့် ကော်မရှင်အဖွဲ့နှင့် မောင်မြှု အားခေါ်ယူစစ်ဆေး၍ ပြည်သူ့လွှာတိတတ်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အဘယ် ကြောင့် လက်မခံထိုက်ကြောင်း တရားရုံးကျော်သည်အထိ ဖြေရှင်းချက်တော်းခံနိုင်သည်။ နိုင်လုံးသောအကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ ငြင်းပေါ်ထားသည်ကို တွေ့ရှုရပါက တရားရုံးအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် လက်ခံစေရန် အဘဏာပေးသည့် အမိန့် ထုတ်ဆင့်ပေးနိုင်သည်။ မောင်မြှု အနေဖြင့် တရားရုံးချုပ်မှ ထုတ်ပေးသည့် အမိန့်စာကို ယူသွားပါက ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် မောင်မြှုအား ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် စာရင်းတင်သွင်းပေးရန်သာရှိသည်။ ငြင်းပေါ်ရှု

(၃) တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့် (Writ of Prohibition)

An order by a higher court (one of greater jurisdiction) for a lower court to stop trying a particular case on the grounds that it belongs in another court.¹³

တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် ကဲ့သို့ပင် အောက်ရုံးအသီးသီး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာကာ ပိုမိုရှုကျင့်သုံးထားခြင်း သို့မဟုတ် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာကာမရှိဘဲ ကျင့်သုံးထားခြင်းများကို ဆက်လက်မဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် တားမြစ်ထားသောအမိန့်ဖြစ်သည်။ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ကို အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ပူးတွဲလျောက်ထားကြသည်။ အမှုခေါ်စာချွန်တော်မှာ ဥပဒေနှင့်မညြို့သော အတိတိဖြစ်ရပ်၊ တနည်းအားဖြင့် ပြီးစီးသော ပြုလုပ်မှုကိုပေါ်ဖော်ရန်ဖြစ်၍ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့် မှာ ဥပဒေနှင့်မညြို့သော အနာဂတ်ဖြစ်ရပ်တဲ့ ဖြစ်ပေါ်မလာစေရန် ကြိုတင်တားမြစ်ထားသော အမိန့်တရပ်ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးအသီးသီး၏ လုပ်ဆောင်ချက်ဆိုရာဝယ် အမှုခေါ်စာချွန်တော်ကဲ့သို့ပင် တရားရုံး၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသာ မဟုတ်ဘဲ တရားစီရင်ရေးသောဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်တွင်လည်း တားမြစ်နိုင်သည်။

အမြှင့်ဆုံးတရားရုံးက မိမိလက်အောက်ခံ တရားရုံးအား မည်သည့်ကိစ္စအတွက် ဆိုင်းထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း သိစေရန် ထုတ်ပြန်သည့် စာချွန်တော်အမိန့်ကို တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ဟုခေါ်သည်။ ဥပမာ လက်အောက်ခံ တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်၍ အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှ အစရှိသည်ကို တဆင့်မြှုံးတရားရုံးသို့မဟုတ် အမြှင့်ဆုံးတရားရုံးသို့ တင်သွင်းထားသည့် အချိန်ကာလအတွင်း အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုနိုင်သေးမှာ အောက်တရားရုံး၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆိုင်းထံးထားစေရန်အတွက် နစ်နာသူက လျောက်ထားလာပါက အထက်တရားရုံးမှ အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်တရားရုံးမှ ဆက်စပ်လုပ်

ဆောင်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းများအား ရပ်ဆိုင်းထားစေရန် အထက်တရားရုံးမှ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်ကို ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။

(၄) အာကာပိုင်းမေး စာချွန်တော်အမိန့် (Writ of Quo Warranto)

A court proceeding questioning the **right** of an individual to take a certain **action**. In Latin quo warranto means “by what authority.”¹⁴

အာကာပိုင်းမေး စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ ရာထုးတရားရုံးမြစ်ဖြစ်စေ အခွင့်အရေး တရားရုံးဖြစ်စေ မတရား ရယူသည်ဟု ထင်မြောင်းအပေါ်တွင် ထုတ်ဆင့်သော အမိန့်ဖြစ် သည်။ ထိုသူသည် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် မည်သည့်အခွင့်အာကာအရ ရုံးမြစ်သို့ ငါးအခွင့်အရေးကို ရယူခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ရုံးစာတိက ကျော်အာင် တို့ပြုရပေ မည်။ ဤကုံးသို့ မတင်ပြနိုင်ပါက ဤစာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ငါးအား ထိုရာထုးအခွင့်အရေး ရယူထားခြင်းမှ ဖယ်ရှားရန်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် လူတိုးတယောက်အား မတရားဖော်ဆီးထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တရားလွှတ်တော်သို့ လျှောက်ထားခဲ့ပါက တရားရုံးချုပ်သည် အဆိုပါလျှောက်လွှာအား လက်ခံရရှိပါက နိုင်သားတိုးအား ဖမ်းဆီးထားသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဖမ်းဆီးထားသည့် အာကာပိုင်းအဖွဲ့အစည်းအား မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဖမ်းဆီးထားခြင်းဖြစ် ကြောင်း တရားရုံးရွှေ့မှောက်တွင် ကျော်သည့်အထိ ဖမ်းဆီးထားသော အာကာပိုင်းအဖွဲ့အစည်း၏ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်ကို တောင်းဆိုနိုင်သည်။ တရားလွှတ်တော် ကျော်သည် အထိ ပြောင်းနိုင်ပြုခြင်းမရှိပါက တရားလွှတ်တော်သည် ဖမ်းဆီးခြင်းခံထားရသူအား လွှတ်ပေးရန် အမိန့်ချော်နိုင်သည်။ ထိုသို့ရှင်းလင်းတော်ပြခြင်းမှုပိုင်သူအားလည်း ဌာနဆိုင်ရာ စုစုမ်းစိန်းမှုကိုသော်လည်းကောင်း ရာထုးမှုပေါ်ရှားရန်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

(၅) အမူခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် (Writ of Certiorari)

A formal ORDER or WRIT issued by a superior to an inferior court, requiring the return of the record and PROCEEDINGS in order that the record may be corrected in matters of law. Certiorari is a writ of review and inquiry by one COURT of ACTIONS and PROCEEDINGS taken in another court (Latin).¹⁵

အမူခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုသည်မှာ အောက်ရုံးများသည် ငါးတို့အား အပ်နှင့်ထားသော စီရင်ပိုင်ခွင့်အာကာ ကျင့်သုံးမှုအပေါ် အထက်တရားရုံးက ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသော အမိန့်ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးများသည် စီမံတွေ့ပို့သည့် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာကာထက် ပိုကျင့်သုံးထားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိတွင်လုပ်ပိုင်ခွင့်အာကာမရှိဘဲ လုပ်ကိုင်ထားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ငါးလုပ်ဆောင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန်ထုတ်ပေးသော အမိန့်ဖြစ်သည်။ အောက်ရုံးအမူတွေကို ခေါ်ယူစစ်ဆေး၍ ဤကုံးသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာင်အတွင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းမဟုတ်သည်။ ဤစာချွန်တော်အမိန့်ထုတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဆင့်၍ ဥပဒေနှင့်မည်သော လုပ်ဆောင်ချက်ကို ယယ်ဖျက်စေခြင်းသည် ထိုအမိန့်ကို လျှောက်ထားသူ၏ နစ်နာများကို ကုစားပေးရန်သက်သက်ကိုသာ ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အများလူထု အတွက် တရားမျှတုန်းကို ဆောင်ရွက်နေသော ယနာရားအပေါ်မှန်မှန်ကန်ကန်နှင့် တရားမျှ တစ္ဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးကြောင်းကိုလည်း ရည်ရွယ်သည်။

အောက်တရားရုံးမှ စစ်ဆေးပြတ်ချက်များကို သုံးသပ်ပေးရန် ကျိုးကြောင်းခိုင်ပုံ စွာဖြင့် တင်ပြလျောက်ထားပါက၊ အထက်တရားရုံးဖြစ်သော တရားလွှတ်တော်သည် အောက်ရုံးတွင် စစ်ဆေးနေသည့်အမှု မည်သည့်အဆင့်တွင် ရောက်ရှိနေစေကာမူ တရားလွှတ်တော်အောက်ရုံးဖြင့် အောက်ရုံးရှိ စစ်ဆေးနေဆဲအမှုအား အထက်တရားလွှတ်တော်သို့ တင်ပြပေးရန် ဆင့်ဆိုနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိသည်။

အောက်ရုံးများကိုရာတွင် တရားရုံးသက်သက်ကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ တရားရုံးဟူသောစကားရပ်တွင် အကြံးဝင်သည့် တရားစီရင်ရေးသဘာဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက် ကိုပြုလုပ်သည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်သည်။ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၏ တရားစီရင်ရေးသဘာဆန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းများမကြောင့် ဥပဒေနှင့်မည်လျှင် အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့် ထုတ်ဆင့်၍ ပယ်ဖျက်စေသည့်အတွက် စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတွင် ငါးစာချွန်တော် လျှောက်ထားသည့်အမှု အများဆုံးတွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုရောက်သော လက်နက်ကောင်းတစ္ဆေးဖြစ် အများပြည်သူ တို့က လက်ခံထားကြသည်။

အခွင့်အရေးများနှင့် ကုစားမူးများ^{၁၆}

အခွင့်အရေးနှင့်ကုစားမူးတို့သည် အတူဒန်တွဲလျှောက်ရှိသည်။ အခွင့်အရေးရှိလျှင် ယင်းအခွင့်အရေးကို ထိပါးနစ်နာသည့်အပါ ကုစားမူးကို စီမံထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေး^{၁၇} ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် လူတယောက်၏ ဥပဒေရေးရာအခွင့်အရေးကို ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုရှိလျှင် ငါးနစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် ဥပဒေရေးရာကုစားမူ^{၁၈} ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးဟုဆိုတွင် အခွင့်အရေး^{၁၉} နှင့် အထူးအဆွဲ့အရေး^{၂၀} ကိုခြေားသိရှိရန် လိုအပ်လာသည်။ ဥပမာအားဖြင့် – အသက် ၁၈ နှစ်ပြည်သူတိုင်း မဲဆန္ဒပေးခွင့်ရှိရာ ငါးအခွင့်အရေးသည် (Right) ခေါ်သည့် အခွင့်အရေးဖြစ်သည့်အတွက် ထိုသုအား မဲပေးခွင့်မပြုလျှင် ငါး၏အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးနစ်နာသည့်အတွက် ကုစားမူ ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ တဖော် လူတယောက်၏ သေနတိကိုင်ဆောင်ခွင့် လိုင်စင်ရခြင်းသည် (Privilege) ခေါ်အထူးအခွင့်အရေးဖြစ်သည့်အတွက် ငါးလိုင်စင် အသိုင်းခံရလျှင် ထိုသု၏ အခွင့်အရေး ထိခိုက်သော်လည်း ကုစားမူရှိ-မရှိမှာ အကြောင်းအရာပေါ်မှတာည် ပြီး ကွဲပြားဆိုင်သည်။

နိုင်သားတို့၏ အခြေခံအခွင့်အရေးကို ထိပါးခြင်းခံရပါက ထိုနစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် မည်ကဲ့သို့ ကုစားဆွဲ့ပေးမည်နည်း သက်သားဆွဲ့ မည်ကဲ့သို့ဖော်ဆောင်ပေးမည်နည်း ထော်တို့ကို တဆက်တည်း ဥပဒေဖြင့် ပြုဗော်ထားရှိရန် လိုအပ်လာပေသည်။ ထိုကြောင့် အချို့သောနိုင်သားများသည် နိုင်သားများ၏ အကြေခံအခွင့်အရေးများကို ထိပါးခြင်းခံရပါက ကုစား

နိုင်ရန် ဖွံ့စည်းပုံအခြေခံပေါ်တွင် တပါတည်း ထည့်သွင်းရေးနွဲပြောန်းကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတန်းရှိ ပြည်သူလူထုများ၊ အုပ်ချုပ်သည့် အာကာ
ပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက လိုက်နာကျင့်သုံးရန် ပြောန်းထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတ
နိုင်ငံဥပေါ် တရားဥပဒေနှင့် ရှိ-မရှိ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အခြားကို အကာအကွယ်ပေး
ထားခြင်း ရှိ မရှိ စသည်တို့ကိုသိလိုလျှင် ထိနိုင်၏ ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လေ့လာကြည့်
ရှုံးနှင့် သိရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတန်း၏ အဖြော်ဆုံးသောတရားဥပဒေ (သို့မဟုတ်)
နိုင်၏ မဟုကွန်းဟုပါ၍ တင်စားခေါ်ပေါ်ကြသည်။ နိုင်ငံတန်းအား မိမ်အုပ်ချုပ်မည့် အားဖြူ
သည်လည်း ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြောန်းချက်များကို လိုက်နာလျှင် ထိပြောန်းချက်များ
အတိုင်းသာ မိမ်အုပ်ချုပ်ရသည်သာဖြစ်သည်။ အာယာကြောင့်ဆိုသော ဒီမိုကာရောစိတိ လေး
စားလိုက်နာကျင့်သုံးကြသည့် နိုင်များတွင် ပြည်သူများ၏ဆန္ဒကို ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ
တွင် ထည့်သွင်းရေးအုပ်ချုပ် အတည်ပြုပြောန်းကြသည်။ အုပ်ချုပ်သူအားရာလည်း ပြည်သူ
များ၏ ဆန္ဒများပြု၍ ရေးဆွဲထားသည့် ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြောန်းချက်များအတိုင်းသာ
လိုက်နာ၍ မိမ်အုပ်ချုပ်ရသည်။ ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြောန်းချက်များကို ကျော်လွန်၍၍
ထင်သလို မိမ်အုပ်ချုပ်ခွင့် မရှိချေ။ လူပုဂ္ဂိုလ်တိုးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တိုး
နှင့် အများပြည်သူတို့ကို ထိနိုင်စေသော ပြစ်မှုများပြု၍ တရားစွဲဆိုခြင်းအားလုံး
ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ သက်သေခံဥပဒေ၊ တရားရုံးများလက်စွဲ
စသည် ဥပဒေပြောန်းချက်များ၊ နည်းဥပဒေများအတိုင်း တရားရုံးများက လိုက်နာဆောင်ရွက်
ကြရသည်။ ထို့သို့ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း ჭွေစည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မည့်သည့်
တရားစီရင်ရေးစနစ်၊ မည်သည့် တရားဥပဒေများကို လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ကြောင်းကို
ဖွံ့ဖြိုးပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြောန်းရသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ်တိုးချင်းဖြစ်ပွားသည့် ပြည့်မှုများမဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရအကာကာပိုင်အဖွဲ့ အစည်းက နိုင်သားတိုး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးနောက်ယူက်လာလျှင် ဥပဒေအရ မည် ကဲ့သို့ အကာအကွယ်ပေးမည်နည်း နိုင်သားတိုး၏ မူလအခွင့်အရေးများ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေ ခံဥပဒေက ခွင့်ပြထားသည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ၊ လူမျိုးသာသနရာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ထိပါးနောက်ယူက်ခြင်းခံရပါက မည်ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများပြင့် အကာအကွယ်ပေးမည်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲ ထားရန် လိုအပ်လာသည်။

၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၂ အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် စာချိန်တော်အမိန်များ။

ကျွဲ့သုံးသည့် ဥပဒေ စနစ်များအတိုင်း အပ်ချုပ်ခဲ့ တရားစီရင်ခဲ့သည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကိုလိုပို့ရာ ဥပဒေစနစ်^{၁၁} သည် လွှတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက်ပို့ဗိုင်းတွင်လည်း ဆက်လက် ကျွဲ့သုံးသည်ကိုတွေ့ရှုရသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် စတင်အာကာသက်ရောက်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ယခင်လိုက်နာကျွဲ့သုံးခဲ့သည့် တရားဥပဒေများကို ဆက်လက်ကျွဲ့သုံး မည်ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်း ဖွင့်ဆိုပြုဗျာန်းထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လည်း ယခင်အကိုလိုပို့အပ်ချုပ်စဉ်က ပရီးကောင်စီး သို့ တင်သွင်းရသည့် အမှုကိစ္စများကို တရားရုံးချုပ်ထို့ တင်သွင်းစေပြီး နိုင်ငံတော်၏ အမြင့်ဆုံး တရားရုံးချုပ်ကသာ စစ်ဆေးရိုက်ခွင့်ရှိသည်။ အခွင့်အာကာရရှိလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စာချွန်လွှာအမြန်များ သည် တရားရုံးချုပ်ကသာ လက်ခံစစ်ဆေးရိုက်ခံပြုတွေ့ရှိရှိသည့် စာချွန်လွှာများဖြစ်လာပါ သည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများနှင့် မေးခါးထိမ်းသိမ်းခြင်းခံရသွားမှုများ၊ မတရား ချုပ်နောက်ဖြင့်မေးခါး ခြင်း ခံရသွားများအနေဖြင့် ရွှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်ဖြင့် ထိရောက်မြန်ဆန်သော ကုစားမှု များ၊ ရယူနိုင်ခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောင် ပုဒ်မ (၂၄) တွင် ရာဇ်ဝတ်ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့် အရေးများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်မှတ်ခုကိုပြုသည့်အခါက အတည်ဖြစ်နေသော တရားဥပဒေ ကို ကျွဲ့သုံးလွှန်သည့်အတွက်မှတ်ပါး၊ မည်သူ့ကိုမျှ ပြုစုံမှတင်ရားမစီရင်ရ။ ထို့အပြင် ပြုစုံမှုကို ပြုလုပ်သည့်အခါက အတည်ဖြစ်နေသော တရားဥပဒေအာရ ပေနိုင်သော အပြစ်အကိုယ် ပို၍ ကြီးလေးလေးအားပြစ်အက်ကိုလည်း မည်သူကိုမျှမေးပေးရ။

ဖွဲ့စည်းအပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအာရ ကာကွယ်နိုင် ရယူနိုင်သောနည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပုဒ်မ ၂၅(၁) တွင် ဤအခန်း၌ ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးတခုခုကို ရယူရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား၊ သက်ဆိုင်ရာနည်းလမ်းများဖြင့် လျှောက်ထား၍ ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ပုဒ်မ ၂၅(၂) တွင် ဤကိစ္စတွင်လည်းကောင်း၍ အခြားတရားရုံးများအား အပ်နှင့်ထားသော အာကာများကို မထိခိုက်စေဘဲ၊ ဤအခန်း၌ ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးနှင့်သွေ့ပေါ်သည့် ရွှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော်အမြန်၊ အာကာပေးစာချွန်တော်အမြန်၊ တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမြန်၊ အာကာသိုင်းမေးစာချွန်တော်အမြန်၊ အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမြန်၊ ထိုစာချွန်တော်အမြန်များ၏ သဘောရှိပါသော အမြန်များကို ထုတ်ဆင့်နိုင်ရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ အာကာရှိရမည်ဟု၍ အတိအလင်း ပြုပြန်ခဲ့သည်။

စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ တရားစီရင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ လည်း - ပုဒ်မ (၁၅၀) တွင် ဤအခြေခံဥပဒေအာရ ခန့်ထားသော တရားသူ့ကြိုးသော်လည်းကောင်း၊ တည်ထောင်ထားသော တရားရုံးသော်လည်းကောင်း မဟုတ်စေကာမှ ကန့်သတ်ထားသည့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အလုပ်တွေရားများ၏၌ဖြစ်စေ အာကာများ၏၌ဖြစ်စေ သုံးစွဲဆောင်ရွက်စေရန် တရားဥပဒေ၌ ကျွဲ့သုံးများအား သုံးစွဲဆောင်ရွက်စေရန် အဖွဲ့၏ သုံးစွဲဆောင်ရွက်မျိုး ခိုင်လုံခြင်း၌ရှိသည်ကို ဤအခြေခံဥပဒေ၌ မည်သည့်ပြုဗျာန်းချက်ကမျှ ပျက်ပြုယောက်မပြု။

ပုဒ်မ ၁၅၁ (၁) တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ယူရလောက်အောင် ပြည်သူများအတွက် အရေးကြီးသည်ဟုသော ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတရား၏ ပေါ်ပေါက်ရန် အကြောင်းရှိသည်ဟုသော်လည်းကောင်း၊ ပေါ်ပေါက်ရန် အကြောင်းရှိသည်ဟုသော်လည်း

ကောင်းနိုင်ငံတော်သမတသည် မည်သည့်အခါးမဆို ထင်မြိုင်ယူဆခဲ့သော ထိုပြဿနာကို စဉ်စားရန် တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လွှာပေါ်နိုင်သည်။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကလည်း ထိုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လျှော်ကန်သည့်မြတ်သည့်အတိုင်း ကြားနာစ်စေးပြီးနောက် နိုင်ငံတော် သမတထဲ အစီရင်ခံရမည်။

ပုံမှန် ၁၇၂၁ တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဆုံးဖြတ်စကြော်လိုက်သော တရားဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်နှင်းကို တရားရုံးအားလုံးအပေါ်တွင် သက်ဆိုင်ရိုင် သမျှ သက်ဆိုင်သည်အထိ အာဏာတည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း ထိုတရားရုံးများက လိုက်နာရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း အသိအမှတ်ပြုရမည်။

ပုံမှန် ၁၇၃၁ ဤအခြေခံဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ပိုမိုထိရောက်စွာ သုံးစွဲနိုင်စေခြင်းအလို့ငှာ လိုအပ်သည်ဟု သို့တည်းမဟုတ် အလို့ဝှက်ဆိုင်သည်ဟု ထင်မြိုင်ယူဆနိုင်၍၍ ဤအခြေခံဥပဒေရှိပြောန်းချက် များနှင့်လည်း မည်မည့်လဖြစ်သော ထပ်ဖြည့်အာဏာများကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား ပေးအပ်ရန် ပါဝါယန်သည် အက်ဥပဒေဖြင့် ပြောန်းနိုင်သည် စသဖြင့် တရားစီရင်ရေနှင့် တရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို တရားလွှတ်တော်ချုပ်အား အပ်နှင့်၍ ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ၁၉၆၂ တော်လုံးရေးကောင် စီအစိုးရ မတက်မိအချိန်အထိ စာချွမ်းများကို လျော်ရောက်ထားနိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၆၂ တော်လုံးရေးကောင်စီတက်လာသည့် နောက်ပိုင်းတွင် အလုပ်သမား၊ တောင်သူလုပ်သမားများ၏ မှုပ်ငါးများကို အလုပ်သမားကိုယ်စားလှယ်၊ တောင်သူလုပ်သမား ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ဝါကိုဇ္ဇာ ပဋိပက္ခကော်မတီ၊ မြေယာကော်မတီများကသာ အားဖြေားသတ်စစ်ဆေးရန်နှင့် အချိန်ကုန် ဇွဲကုန်ခံ၍ အထက်တရားရုံး အဆင့်ဆင့်သို့ တက်ဖြီးကုတားမှုတောင်းခံခြင်းကို ပိတ်ပိုင်ရန်၊ ကုတားချက်များကို သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများတွင် ထည့်သွေးပြောန်းခဲ့သည်။ ငါးတို့မှာ-

(၁) ၁၉၆၃ ခန့်စီးပိုက် ပဋိပက္ခ အက်ဥပဒေပုံမှန် (၁) ပါ ပြောန်းချက်ကို ၁၉၆၃ ခန့်စီးပိုက် ပဋိပက္ခ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ပြောန်း၍ ပြင်ဆင့်ခဲ့သည်။ ငါးပြင်ဆင် ပြောန်းသော အက်ဥပဒေ ပုံမှန် (၁) ပြင်ဆင်ချက်အရ ယခင် ဝါကိုဇ္ဇာပဋိပက္ခ ကော်မတီ သို့ အပ်နှင့်ထားရှု ဝါကိုဇ္ဇာပဋိပက္ခမှုပ်ငါးများကို ပြေားနာ စီရင်ဆုံးဖြတ်စေပေးသည်။ ငါးပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ပုံမှန် (၁) ပုံမှန် (၉) တွင် ဗဟိုအလုပ်သမားကော်မတီက စီရင်ဆုံး ဖြတ်သောအမိန့်ကို မည်သည့်တရားရုံး သုံးမဟုတ် ပြုမှုဆိုင်ရာတရားရုံးသို့ ငါးပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ တက်ရောက်ခွင့်မရှိစေရ။ သို့တည်းမဟုတ် တရားရုံးချုပ်သို့ အမှုခေါ်စာချွမ်းဖြင့် တင်သွင်းခွင့်မရှိစေရဟူ၍လည်းကောင်း၊ တဖန် ပုံမှန် (၁၀) တွင် ဗဟိုအလုပ်သမားကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြည်ထောင်စုတရားစီရင် ရေးအက်ဥပဒေ ပုံမှန် (၆) တွင် မည်သို့ပစ်ပြောန်းပါရှိစေကာမူ တရားရုံးချုပ်သို့ အယူခံ င်ခွင့်မရှိစေရဟူ၍ ပြောန်းထားပါသည်။

(၂) ၁၉၆၃ ခန့်စီးသီးစားချထားရေးဥပဒေ ပုံမှန် (၇) တွင် သီးစားချထားကိုစွဲရပ်များ ဆောင်ရွက်ရန် အာဏာအပ်နှင့်ထားသော ပုံရှိလို သုံးမဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ ခန့်

အပို့စည်းနိုင်ကြောင်း ပြုဌာန်း၏ ပုဒ်မ (၈) ပုဒ်မ (၇) အရ အာဏာလွှာအပ်ခြင်းခံရသော သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်တိုးပို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတရုခုက ဤဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်စေ ချောတ်သည့်အမိန့်ကို မည်သည့် တရားမရုံး သို့မဟုတ် အခွန်ရုံးတွင်မျှ ပြင်းဆိုင်ခွင့်မရှိစေရ၏ ထိအမိန့်ကို အယူခံဝင်လိုက ဤဥပဒေအပြုသည့် နည်းဥပဒေများပြင့် သတ်မှတ် သော အဖွဲ့အစည်းတရုတွင်သာ အယူခံဝင်နိုင်သည်ဟူ၍ ပြုဌာန်းထားသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၆၇ ခုနှစ် သီးစားချထားရေး နည်းဥပဒေ အပို့ ၁၅ တွင် အယူခံဝင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြုဌာန်းထားရာ တွင် ငါးနည်းဥပဒေ အပို့ ၁၅ (၄) တွင် ပဟို မြေယာကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ် အတည်ဖြစ်စေရမည် ဟူ၍ ပြုဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အဆုံးပါပြုဌာန်းချက်များအရ အမြှင့်ဆုံးတရားရုံးချုပ်မှ စာချွှန်တော်အမိန့်များ ထုတ် ဆင့်၍ ကုစားမှုလေးခြားကို ခွွဲ့မပြုသည့်အပြင် ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ် ကို ရေးဆွဲပြုဌာန်းပြီးနောက် တရားရုံးများ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းသည့်အခါတွင် စာချွှန် တော်အမိန့်များထုတ်ဆင့်သည့် အခွင့်အာဏာသွင့်ပတ်သက်၍ မကျင့်သုံးတော့ပေါ့ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ပြောလျှော့တရားသူကြီးအဖွဲ့ဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေးအက်ဥပဒေကို လွှမ်းပိုးပြုဌာန်းလိုက်သည့်အတွက် တရားစီရင်ရေးသဘောဆန်သည့် စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာ ပိုင်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်တရားစီရင်ရေးဌာန တရားရုံးချုပ်မှ ကြီးကြပ်ကြပ်က ခြင်းမရှိစေရသူပေါ့ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်တွင် လိုက်နာကျင့်သုံးရန် အမှုဒေါ်စာချွှန်လွှာတရပ်ကို သာ တရားရုံးချုပ်မှ ကျင့်သုံးနိုင်တော့သည်ကို တွေ့ရသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉၁ တွင် တရားလွှာတ်တော်မှ မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်အတွင်း ဥပဒေနှင့်မညီသော မမှန်မကန်သော ဖိုးဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းခံရသူများ အတွက် ရှုံးတော်သွင်း စာချွှန်တော်အမိန့်သဘောမျိုး သက်ရောက်သည့်အမိန့်ကို ထုတ် ဆင့်၍ ဖိုးဆီးချုပ်နှောင်ထားသူကို ရုံးရှုံးတော်သွင်း၍ ထုတ်သွင်း၍ စစ်ဆေးရန် (သို့မဟုတ်) မတရား သော ဖိုးဆီးချုပ်နှောင်ခွင့်သော ဖိုးဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်ပြောင်း ယဉ်ကြည်ပါက ထိုသူအား ဖိုးဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းမလွှတ်ရန် အမိန့်ချောတ်နိုင်သည့် အာဏာပြုဌာန်းထား သော်လည်း နိုင်ငံရေးပုံံးပုံံများ အထူးဥပဒေပြုဌာန်းချက်များအရ မတရားဖိုးဆီးခံရသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် ထိုအချိန်က ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် တရားရုံးများက လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း မပြုသည်ကိုလည်း တွေ့ရှုရသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲ အတည်ပြုပြီး အပြုံးတေပါတီမှ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၅ တွင် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတရားရုံးတွင် သာရပ်ရပ်ပိုင်ပါဝင်သော သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတရားရုံးရပ်ရပ် သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းတော်းဦး သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းတရားရုံးပိုင်ပါဝင်က ပြည်သူတို့အပ်နှင်းထား သော အခွင့်အာဏာကို အလွှာသုံးစားပြုသဖြင့် နိုင်ငံသားတော်းဦး၏ အခွင့်အရေးတရပ်ရပ်

ထိုက်နှစ်နာခဲ့လျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းကို တရားစွဲပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိုက်နှစ်နာမူအတွက် လျော်ကြေးတောင်းခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ယင်းကိစ္စအတွက် ဥပဒေပြောန်းထားရ မည်ဟပါရှိခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် (၂)ပြု၏ နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရော်သည့်ဥပဒေကို ထုတ်ပိုန် ပြောန်းခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေအရ မတရားဖော်ချုပ်နောင်ခံခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခံခြင်း စသည့် ကိစ္စပိုပို များအတွက် ဖော်သည့်နှစ်ထောင်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းအား တရားစွဲပိုင်ခွင့်နှင့် နှစ်နာမူအတွက် လျော်ကြေးတောင်းခံပိုင်ခွင့် ရရှိလာမည့်ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြောန်းခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စာချွမ်းတော်အမိန့်များ လျော်သာ၍ မိမိနှစ်နာမူအတွက် ကုစားမူရယူနိုင်သောနည်းလမ်းများ မရှိတော့သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မိမိနှစ်နာချက် များကို ကုစားမူရယူနိုင်ရန် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်စောင့်ရော်သည့် ဥပဒေကို ပြည်သူ လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် (၂) ပါ ပြောန်းချက်များအရ နိုင်ငံတော်ကောင်စီကသာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့သော် တဆက်တည်းမှာပင် နိုင်သားများ၏အခွင့်အရေးကို ကန့်သတ်ပေးတရပို့ဖို့သော နိုင်တော်အား နောက်ယူက်ပျောက်ဆီးလိုသူများ၏ အွန်ရာယ်မှ ကာကွယ်သည့်ပေအောက် ဘုရား ခုနစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပျောအမှတ် (၃) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြော်ခဲ့သည်။ ထိုပေပေါ်မှု (၃) အာ နိုင်တော်၏ အချုပ်အခြာအကောက့်နှင့် နိုင်တော်လုံခြုံရေးကိုဖြစ်စေ အများပြည်သူတို့၏ အေးချမ်းသာယာရေးကိုဖြစ်စေ ထိပါးမည့်အွန်ရာယ်မှ တို့တင်ကာကွယ်နိုင်ရန် နိုင်သားများ၏ အွန်အရေးကို လိုအပ်သလို ကုန်သတ်နိုင်ကြော်းပြောန်းထားသည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်သည့်ဟူသော အကြောင်းပြုက်ဖြင့် ဖော်ဆီးချုပ်နောင်ခြင်းခံထားရသူများ၏ပိုကာ နိုင်သားများ၏အွန်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရောက်သည့်ပေအောက်သာခွင့် နစ်နာကြေး လျှပ်ကြေး စသည်တို့ကို တရားစွဲဆို၍ တောင်းခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေါ်။ ထို့ကြောင့် နိုင်သားများ၏ အွန်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရောက်သည့်ပေအောက်မှာ ပြုလုပ်န်းချုပ်များသည် ပေးကေားပေး၏ မရဆိုသည့်သော့ သက်ရောက်နေပါသည်။

၁၉၇၂ နိုင်ငံတော်အား နောက်ယုက်ပျက်ဆီးလိုက္ခုများ၏အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်သည့် ဥပဒေသည် ထိအချိန်ကဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အလုပ်သမားသိတ်များ ဦးသန့်အာရေးအခင်းနှင့် သမားကိုယ်တော်နှင့် ရာပြည့်ရှုပ်ရှားများတွင်ပါဝင်သည့် အရေပါ့သူများအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲလွှာသူများကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ထိုဥပဒေကို ရေးဆွဲပြုလွှာနဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအပါ ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲအတည်ပြုခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအကြေခံဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းပြီးဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတော်အား နောက်ယုက်ပျက်ဆီးလိုက္ခုများ၏ အန္တရာယ်မှု ကာကွယ်သည့် ပုံအဖြစ် နောက်တွင် ယနေ့တွင် ကျင့်ချွဲပြုခဲ့ပါ၏။

ထိုကြောင့် နိုင်တဲ့ နိုင်တဲ့ ဖွံ့ဖိုးအောင်ချုပ်ပဲအခြေခံပေါ်ကို ရေးဆွဲသည့်အခါတွင် အခိုက်အခိုက်နာရွှေမှ ပါဝင်ရသည့် ပြည်သူလူထုများအောင်ဖြင့် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ရယူနိုင်ရန် နစ်နားသူများကို ကျော်နိုင်နိုင် မည်သည့် ပေါ်ပြောန်းချက်များကို ထုတ်သွင်းရေးဆွဲမှုပည့်ဆိုသည့်အာက်များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရန်လည်း လို

အပ်လာပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအား အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွံ့စည်းတည် ထောင်သည့်အခါ ရေးဆွဲမည့် ဖွံ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖွံ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းသည့် ဖွံ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ၁၉၇၄ တွင်တကြိမ် ထပ်မံရေးဆွဲသည့် ဖွံ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို့ကို ရှိခိုင်းယူပြု၍ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်လာကြောင်း တင်ပြ လိုက်ရပေသည်။

End Notes

1. Common Law System
2. Prerogative Power
3. Writs
4. Prerogative Writs
5. Excess of Jurisdiction
6. Lack of Jurisdiction
7. Refusal to exercise Jurisdiction
8. Error of Law on the face of Record (speaking order)
9. Break of Rules Natural Justice
10. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
11. Right to Liberty
12. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
13. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992
Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
14. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992 Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
15. The American Heritage Dictionary of the English Language, Third Edition © 1992 Houghton Mifflin Co. Electronic version lic'd from and portions © 1995 INSO Corporation. All rts rsvd.
16. Rights and Remedies
17. Legal Right
18. Legal Remedy
19. Right
20. Privilege
21. Common Law System
22. Privy Council

ဥပဒေါးရာ သတင်းအတိအထွေများ

**မှတ်တမ်းနှင့် သုတေသနနှင့်
မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်း**

အမျိုးသားညီလာခံ ဓာတ်ရပ်နား

မြန်မာစစ်အစိုးရက ဦးစီးကျင်းပနေသော ဒီမိုကရေစီသို့ဦးတည်သည့် ပထမခြေလှမ်း ဘု၏သော အမျိုးသားညီလာခံ ကို နှုတ်ငြင်လ ၉ ရက်နောက ဓာတ်ရပ်ခိုင်းလိုက်သည်။

အမျိုးသားညီလာခံသည် ဝန်ကြီးချုပ် စိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်၏ လမ်းပြေမြှုံအချက် (၇) ချက်၏ ပထမခြေလှမ်းပြစ်သော်လည်း ၁၉၉၆ ခုနှစ်က ရပ်ခိုင်းထားသော အမျိုးသားညီလာခံ၏ အဆက်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အမျိုးသားညီလာခံတွင် တက်ရောက်သူ ကိုယ်စားလှယ် (၇၀၂) ဦးရှိဖြီး အန်အလဲဖိနှင့် အဓိကတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ လည်းပါဝင်သည်။

၂၀၁၄ ခု မေလ (၁၈) ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ကျင်းပနေသော အမျိုးသားညီလာခံမှာ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ (၁၀၈၈) ဦးရှိသော်လည်း အဲန်လလ်ဖိနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခြင်းမရှိပေါ့ အဲန်အလဲဖိခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင် ဆန်းစုံကြည်နှင့် ဦးတင်းဦး အပါအဝင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများစွာကို စစ်အစိုးရမှ ဖမ်းဆီးထားဆဲဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂ အပါအဝင် နိုင်တကာအာစိုးရများမှ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုံကြည်နှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများကို အမျိုးသားညီလာခံတက်ရောက်ခွင့်ပေးရန် စစ်အစိုးရအား ဖိအားပေးနေသည့် ကြေားမှ ထို့အားပေးမှတ် လစ်လျှော့ကာ စစ်အစိုးရမှ ကျဉ်းပဲခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသားညီလာခံသည် တင်းကြပ်စွာ လုံးခြုံရေးချထားခြင်း ညီလာခံနှင့်ပတ်သက် သော သတင်းအမောင်ချထားခြင်း ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခွင့်မာခြင်းတို့ကြောင့် အဓိုက်မြဲ့ သောညီလာခံဟု စောန်သူများကဆိုသည်။ အဲန်အလဲဖိ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ အလုပ်အား ဆောင်အဖွဲ့ဝင် ဦးလွှဲကြပ်လည်း ယွင်အတည်ပြထားခဲ့သော အခြေခံမှု (၁၀၄) ချက်မှာလည်း ညီလာခံတွင် တရားဝင်ဆွေးနွေးတင်ပြခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ မလိမ့်ပတ်လုပ်၍ အတည်ပြုခဲ့ကြောင်း အဖွဲ့ချုပ်မှ အချက်အလက်တရား၏ တင်ပြထားစဉ်မှာ ညီလာခံကို ရပ်နားခဲ့ကြောင်း

ညီလာခံရပ်နားချိန်မှာ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အခြေခံမှ (၁၀၄) ချက်ကို ထောက်ခံသည့် ဆန္ဒခံယူစွဲလုပ်ခြောင်း၊ ထိုအခါမှ (၁၀၄) ချက်ဆိုသည်ကို သိကြောင်း၊ ညီလာခံတွင် တင်ပြခြင်း မရှိဘဲ ညီလာခံနားနေခိုင်မှာ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးက ယင်းအချက်ကို ထောက်ခံပြီးနောက်မှ ညီလာခံထို့ တင်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဦးလွင်က ရေဒီယိုမေးမြန်းခြင်းများတွင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

ညီလာခံရပ်နားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိုက်ပျိုးရာသီဖြစ်နေသောကြောင့် ညီလာခံရပ်နားရခြောင်း၊ စိုက်ပျိုးရာသီလွန်မှ ပြန်စမည်ဟုဆိုသော်လည်း ပြန်စမည့်ရက်အတိအကျ ဖော်ပြခြင်းမရှိပေ။

သို့သော်လည်း ညီလာခံရပ်ခိုင်းရခြင်းမှာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့ (၁၃)ဖွဲ့မှတ်ပြသည့်အချက်များကို ညီနှင့်မရနှင့်၍ ညီလာခံရပ်စဲခြောင်း ဝေဖန်သူများကဆိုသည်။

တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို
ဟောင်ကောင်ပြည်သူအများစု ဆန့်ကျင်

တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည့် ဟောင်ကောင်၏ ခေါင်းဆောင်ရွေးကောက်မှုနှင့် ဥပဒေပြုအဖွဲ့ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်းဆိုင်ရာတွင် တရုပ်ပြည်မက ပိတိအာဏာသုံးခွဲ့ရှိသည်ဟူသော တရုပ်ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကြန်သဖြင့် ဟောင်ကောင်ရှိ ဥပဒေပြုအဆောက်အအုံ အပြင်ဘက်တွင် နူလိုင်လ (၂၂) ရက် နေ့က လူပေါင်း (၃၀၀၀) ကျော် စုရုံးဆန္ဒပြဲခဲ့ကြသည်။ ဟောင်ကောင် အခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့် ရွေးကောက်တင်မြောက်ရေးဆိုင်ရာ အပိုဒ် (၂) ခုအား ပိုက်းကော်မတီက ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ငါးရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှ စ၍ ဟောင်ကောင်က ပြောင်းလဲနိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း တဖက်တွင် ပိုက်းမှ အတည်ပြုချက်ကို ပို့စွာယူရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ကဆိုထားသည်။

လက်ရှိ ဟောင်ကောင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး တုံချို့ပွားသည် ပိုက်း၏ အနေအထားကို ထောက်ခံနေပြီး ဟောင်ကောင်၏ အဆင့်မြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဖယ်ရှားနေသည်ဟု ဆန္ဒပြုလုပ်ရှားသူကဆိုသည်။

စစ်တပ်အထူးအာဏာ အက်ဥပဒေ ရုပ်သိမ်းပေးရန် မကိုယ်ပြည်နယ်တွင်ဆန္ဒပြ

နူလိုင်လအတွင်းက မကိုယ်ပြုအမျိုးသမီး တမ်းဂျမ်းမနူရာမာဒေါ် (Thangjam Manorama Devi) အား အာသံရိုင်ယ်အမှတ် (၁၇) မှ သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့်နောက်ပိုင်း စစ်တပ်အထူးအာဏာ အက်ဥပဒေ (Armed forces Special Power Act 1958) အား ရုပ်သိမ်းပေးရန် မကိုယ်ရှိ အဖွဲ့ (၁၂) ဖွဲ့က ဆန္ဒပြတောင်းဆိုလျှက်ရှိသည်။ ယုဂ္ဂတ်လ (၁၅) ရက်နေ့ နောက်ခုံးထားပြီး ရုပ်သိမ်းပေးရန် ရာဇ်သံပေးထားသည်။ ဆန္ဒပြတောင်းဆိုလှုံးမှာ ပို့မြှင့်ထန်လာ၍ ပြည်နယ်အထိုက်ရက် အဆိုပိုဥပဒေကို ပြည်နယ်ဖြော်ပို့ဆိုလာသော် အင်္ဂာမြှိုက်စပယ်

ရော်ယာအတွင်း၌ ရပ်သိမ်းလိုက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အင်ဟာမြှုနိစိပ် ရော်ယာမှာ ပြည်နယ်လူဦးရေရှာပေါင်း၏ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိသော ယူရှိပေါက်၊ ထန်မဲဆန်၊ ဆရိတ် ဘတ်၊ ကဟူရိုင်း၊ ဆန်ဂျိုင်၊ ကိုင်ဆမ်းသောင်နှင့် ယိုင်ဆက္ကလ် မဲဆန္ဒနယ်များပါဝင်သည်။ တောင်းဆိုသူများကမူ ထို့ပေါက် တပြည်နယ်လုံး၌ ရပ်သိမ်းပေးရန် တောင်းဆိုလျှက်ရှိ သည်။ မင်္ဂလာပြည်နယ်သည် ခွဲထွက်ရေး လက်နက်ကိုင်သူမှုပုံများ အများအပြားရှိနေသဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် ထို့ပေါက် ရပ်သိမ်းပေးရန် ခေါင်းခဲ့ရာ ဖြစ်နေပေသည်။

သေဒက်ချမှတ်ခံထားရသူများအား စစ်အစိုးရမှ ပြစ်ဒဏ်လျှော့

နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်ဖျောက်ပုံကန်မှုဖြင့် စွမ်းသေဒက်ချမှတ်ခံထားရသော First Eleven အားကစားရာနယ် အယ်ဒီတာချုပ် ကိုဖော်သက်ထွေး အပါအဝင် လူ (၅) ဦးကို စစ်အစိုးရ ပုံပိုတာရားရုံးက မေလ (၁၂) ရက်နေ့က ပြစ်ဒဏ်များ လျှော့ချေပေးလိုက် ကြောင်း အော်သတင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ငါးတို့ (၅) ဦးအား ၂၀၀၃ ခုနှစ် နိုင်ဘာလ (၂၈) ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း ခုရှင်တရားရုံးက သေဒက်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းပြစ်သည်။ ကိုရွှေမန်း၊ နိုင်မင်းကြည့်နှင့် ဦးအေးမြှင့် တို့သုံးလို့မှာ ကမ္မားအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (အိုင်အလုပ်) ကို သတင်းပေးမှုနှင့် သေဒက်ချမှတ် ခံရခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ယက္ခ၊ ကိုဇာနည်တွန်း၊ ကိုမျိုးထွေး ဦးရွှေမန်းနှင့် ကိုအောင်လွန်းတို့အား တရား မဝင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ဆက်သွယ်ရှိ၊ ပုန်းဖောက်ခွဲရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ခေါင်း ဆောင်များအား လုပ်ကြရန် ထောက်လုပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သည်ဟုဆိုကာ သေဒက်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းပြစ်သည်။

ပုံပိုတရားရုံးက ကိုဖော်သက်ထွေး နိုင်မင်းကြည့်၊ ဦးမြှင့်အေးနှင့် ကိုဖော်မျိုးသက် တို့လေးဦးအား သေဒက်မှ ထောင်ဒဏ် (၃) နှစ်သို့လည်းကောင်း ကျန် (၅) ဦးပြစ်သော ကိုဇာနည်တွန်း၊ နိုင်ယက္ခ၊ ကိုမျိုးထွေး ဦးရွှေမန်းနှင့် ကိုအောင်လွန်းတို့အား သေဒက်မှ ထောင်ဒဏ် တသက်တကျနဲ့သို့လည်းကောင်း ပြောင်းလဲချမှတ်ခဲ့သည်။

ဆန္ဒပြသူနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ပြောင်းမြှုပောင်တွင်
ရက်စက်စွဲ၊ နှိုင်ကွက်ခံရ

ပြောင်းမြှုပောင်အတွင်း၌ ဆန္ဒပြသူနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို အာဏာပိုင်များက ပြင်းထန်စွာနိုင်ပုံကြပ်ခဲ့ကြောင်း ထိုင်းနိုင်ငံအောခြေစိုက် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့် ရှောက်ရေးအသင်းက ဖွဲ့စည်လ (၁၈) ရက်နေ့တွင် သတင်းထုတ်ပြန်ကြညာခဲ့သည်။

ကြေညာချက်တွင် ထောင်အာဏာပိုင်များ၏ နိုင်စက်မှုကို မခံမရပ်နိုင်၍ ပြောင်းမြှုပောင်အတွင်း၌ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများက ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဧပြုတို့ (၁၈) ရက်နေ့တွင်

ဆန္ဒပြုခဲ့ကြကြောင်း၊ ထိုဆန္ဒပြုမှုကို ထောင်ဝန်ထမ်းများက သေနတ်ဖောက် ဟန့်တားခဲ့ကြောင်း၊ နောက်နေ့တွင် အကျဉ်းစီးဌာန ညွန့်ကြားရေးများချုပ် ဦးဝင်းမြင့်နှင့်အဖွဲ့ လာရောက်စစ်ဆေးကြောင်း ညွန့်ချုပ်က ယဉ်ဖြစ်ပွားရသည့်ကိစ္စသည် ထောင်အာဏာပိုင်များ၏ ဆင်ခြင်မှုကောင်းမဲ့စွာ ပြုမှုဆောင်ရွက်ခြင်းများကြောင်းဖြစ်ကြောင်း ဆန္ဒပြုအကျဉ်းသားများကို အရေးယူခြင်း၊ အပြုံးပေးခြင်းမပြုလုပ်ပါ။ အကျဉ်းသားများကလည်း အကျဉ်းထောင်စည်းကမ်းလိုက်နာ၊ ယခင်အတိုင်း ဤများစွာနေထိုင်တိရန် ပြောကြားခဲ့ကြောင်း ကြညာချက် တွင် ဖော်ပြထားသည်။

နောက်တလအကြာတွင် အကျဉ်းစီးဌာန ညွန့်ကြားရေးများ ဦးဝင်းမြင့် နှင့် ထောင်ပိုင် ထောင်များ၊ ဝန်ထမ်းများ၊ စစ်သားနှင့်သားများက ဆန္ဒပြုမှုတွင် ရှေ့ခုံးမှုပါဝင်သူများကို သံချေကျိုးခတ်လိုက်ကြကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် ထောင်ဝန်ထမ်းများက တာဝန်ချိန်တွင် အရက်အလွန်အကျိုးသောက်ကြကြောင်း၊ ဆန္ဒပြုမှုတွင်ပါဝင်သော အကျဉ်းသားများကို ရိုက်နှုန်းကြကြောင်း၊ တိုက်ခိုးများသို့ပို့ဆောင်ခဲ့ကြကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင်လည်း မကြာခဏ ရိုက် ကြကြောင်း၊ ထိုတို့ ရိုက်နှုန်းရာတွင် ညွန့်များ ဦးဝင်းမြင့် ကိုယ်တိုင်ပါသလို ငါးက အမိန့်ပေး စောင့်သည်များရှိကြောင်းလည်း ကြညာချက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ပါးရင်းတုတ်တွင် ငါးပါ သုတ်၍ ၅၁ အကျဉ်းသား၊ ကိုကြော်ရွှေ့စားအတွင်း ထိုးသွေး မွေနောက်ရန် ဦးဝင်းမြှင့်ကိုယ်တိုင် အမိန့်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ငါးကိုယ်တိုင် ထိုကိစ္စကို ကြည့်ရှုခဲ့ကြောင်း၊ ကိုသိန်းဦးမှာလည်း အာဏာပိုင်များ၏ ရိုက်နှုန်းကြောင့် သေဆုံးသွားခဲ့ရကြောင်း၊ ဦးအောင်ကိုလေး (လပွဲဖွား) မှာလည်း ရိုက်နှုန်းကြောင့် ခြေနှစ်ဖက် မသန်မစွမ်းဖြစ်ခဲ့ရပြီး စိတ်ရောက်ရှိနိုဘားရကြောင်း၊ မတုတ်တုတ်၊ မသန်းသန်း၊ မငွေးငွေးတို့မှာလည်း ရိုက်နှုန်းစံထားရသော ဒက်ရာကြောင့် သေဆုံးသွားရကြောင်း၊ ပြင်းထန်သော နေပါရီနှုန်းအောက်တွင် ရေချိုးခိုင်းသောကြောင့် အကျဉ်းသားများ ရောက်ဖိုးလာကြောင်း၊ အကျဉ်းသား ဦးခေါင်းဘိမှာလည်း ပြင်းထန်သော နေပါရီနှုန်းအောက်တွင် ရေချိုးရရှု ပြု ၄၂၂၀၄ နေ့တွင် ဦးဏောက်သွားရကြာပြတ် သေဆုံးသွားရကြောင်း ကြညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ ဤသို့ မတရားဖို့ပြု၍ နိုင်စက်မှုများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် အနေအထား ကင်းမဲ့လျက်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ လွတ်လပ်သော လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်တရပ် လိုအပ်နေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

သံယာအပါး ၂၀ ထောင်နှစ်ရှည်ခံရ

နာဖ စစ်အစိုးရသည် သံယာတော်အပါး (၂၀) အား အပစ်ရှုရှု ထောင်ဒက် (၇) နှစ်စီ ချမှတ်ခဲ့ကြောင်း အမျိုးသားသွေ့န်းပေါင်းအစိုးရ သတင်းထုတ်ပြန်ရေးဌာနမှ စွဲနှင့် သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

အဖြစ်မှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၄) ရက်နေ့တွင် စစ်ထောက်လုမ်းရေးမှ ကြီးများပြီး မဟာဂနီးရုံကြောင်း (ရန်ကုန်) ၌ အေးဆွမ်းနှင့် ကထိန်သက်နှင့်ကပ်လျှော့ကျင်းပဲ့ကြောင်း၊ တပ်မတော်နှင့်မဆက်ဆံလိုသော သံယာတော်များက ဆွမ်းဘုန်းခြင်းမပြုဘဲနေကြရကြောင်း၊ ထိုသို့

ဆွမ်းမစားဘဲနေရန် ဦးဆောင်သည့် သံယာတော်များ၏ ဘွဲ့ကိုမှတ်ယူ ကာ အနာက်ရက်တွင် အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးနိုင်နိုင်ကြေားခဲ့သည်။

အာဏာပိုင်များက ကျောင်းသို့ရောက်လာကာ သံယာတော်များအား ကျောင်းပိတ် လိုက်သဖြင့် မိမိအသသို့ပြန်ကြရန် ပြောဆိုကြောင်း၊ ကားများလည်း အဆင်သင့်ပြင်ထား ရကြောင်း၊ ဆန်ပြေးဆောင်သည့် သံယာတော်များကို သီးခြားကားပေါ်သို့ တက် စေကြောင်း၊ ထိုကားကို အင်းစိန်ထောင်သို့ မောင်းပို့ခဲ့ကြောင်း၊ ငင်းသံယာတော်များအနက် သတင်းရရှိ သည့် သံယာအပါး (၂၀) ၏ ဘွဲ့အမည်များမှာ အောက်ပါလိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) ရှင်စန္ဒလောတိ မြှင့်မှု (ရဟန်း) (၂) ရှင်ဝရယေး – ရေဘာရှည်၊ (၃) ရှင်စန္ဒရ – ဂျိုင်သာယာ၊ (၄) ရှင်ဝရသာမိ ကဲဘာရွာ၊ အရာတော်ရှို့၊ (၅) ရှင်ခေမာစာရ – ဂန့်ကော်၊ (၆) ရှင်ပေါ်လွှာ – မံ့ရွာ၊ (၇) ရှင်သာသန စလေ၊ (၈) ရှင်နှိုယ် – ရေား၊ (၉) ရှင်ယုဂ္ဂန္ရ – ဝက်လက်၊ (၁၀) ရှင်ကုန္ဏာလ ဝက်လက်၊ (၁၁) ရှင်စတိုက် ကွမ်းခြံဗုဏ်း၊ (၁၂) ရှင်ဝိတ္ထသာရ – မြင်းမှု၊ (၁၃) ရှင်ကုသလ ရွှေကင်ပန်း၊ (၁၄) ရှင်ဝါယာမြန် ဒီပါ ယင်း၊ (၁၅) ရှင်သူရယ် – (၁၆) ရှင်သီလာစာရ – (၁၇) ရှင်ပဲ့ဗာလ (၁၈) ရှင်သုန္တန္တာ (၂၀) ရှင်ဗျာရ ၁

အဆိုပါ သံယာတော်များကို ပုဒ်မ ၂၅၅ (၁)၊ ၅ (ယူ ညာ) တို့ဖြင့် အင်းစိန်ထောင် တရားရုံးတွင် တရားစွဲခို့ပြီး (၁၉၊ ၁ ၀၄) နေ့တွင် ထောင်ဒက် (၇) နှစ်စီ အမိန့်ခုမှတ်ခဲ့ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

လွှတ်ရက်ကျော်အကျဉ်းသား (၂)ဦး
ပုဒ်မ ၁၀ (၁) ဖြင့် ထပ်မံ ထိန်းသိမ်းခံရ

အင်းစိန်ထောင်အတွင်း အကျဉ်းကျနေသာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါက်တာ သန်းငြိုးနှင့် ဒေါက်တာ မေဝင်းမြင့်တို့အား အာဏာပိုင်များက ပုဒ်မ ၁၀ (၁) တပ်ကာ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းလိုက်ကြောင်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီ စောင့်ရှောက ရေးအဖွဲ့က ၂၀၁၄ ခြားစွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဒေါက်တာသန်ဦးမှင့် ဒေါက်တာ မေဝင်းမြင့် တို့နှစ်ဦးသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ် အောက်တို ဘာလတွင် အကျဉ်းကျခံခဲ့ရပြီး ထောင်ဒက် (၇) နှစ်စီ ခုမှတ်ခဲ့ရသည်။ ထောင်လွှတ်ရက် ကျော်လွှာနေပြီးဖြစ်သော ငါးတို့နှစ်ဦးအား အာဏာပိုင်များက ယျွှက့သို့ ပြန်လည်ထိန်း သိမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းရုကြည်အား သွားတွေ့သည့် အိုင်ပင် ဟိုး ကုပ္ပဏီအရာရှိ (ကနေဒါနိုင်ငံသား) နှင့်အတူ လိုက်ပါသွားသော အသက် ၄၆ နှစ်အရှယ် ကိုသက်လွှင်အားလည်း အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးကာ ရာဇ်ဝတ်ပုဒ်မတခြားဖြင့် ထောင် ဒက် (၇) နှစ်ခုမှတ်ခဲ့ကြောင်းလည်း အောအီပါ အဖွဲ့၏ ဤလိုင်လ (၂) ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်ကြ ညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ပါကစွဲတန်နိုင်ငံမှ “ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော သတ်မှတ်မှု”

ပါကစွာတိန်နိုင် စင်းအေသာရှိ ရှိကာပူပူပိုက်တွင် အိမ်ထောင်ဖြားသားတစ်ဦးနှင့် အခြားအမျိုးသမီးပျိုတစ်ဦးတို့ လိုင်ဖောက်ပြားနေသည်ဟူသော့ဘုရားခြားက်ဖွင့် ငင်းတို့နှင့်တုလုံးကို ဖောက်သံသာအမှတ်စုံဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိအမှုအား ပြည်နယ်အာကာပိုင့် ပါကစွာတန်အစိုးရမှ ကုစ်စုံတရာ့ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြသေးပေ။

သတင်းများအော် ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် မစ်(၁)စတာအက်ဒုးရှာကော် (အသက် ၁၁၄ နှစ်) နှစ် မစ်(၁) ရက်(ရှု)မန်း(အသက် ၃၀ နှစ်)တို့အား မစ်(၁)စတာအက်ဒုးရှာကော် ၏ အစိတ်ဖြစ်သူနှင့် အပေါင်းအပါတ်လီးတို့မှ သေနတ်ဖြင့်ပစ်သတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့သတ်ပြတ်ခဲ့သူနှစ်လီးသည် ငါးတိုင် မိသားစုနှင့် နယ်မြေရှိရှိရာတို့နဲ့ ထိန်းသိန်းရှိရာတို့ အတွက် သတ်ပြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအမှုအား အသက်ခံရသူ အိမ်ထောင်သည်၏အတိကိုမှ သက်ထိုင်ရာပဲစာနေ့သို့ အမှုဖွံ့ဖြိုးတိုင်ကြာခဲ့သော်လည်း မည်သူကိုမှု ဖော်ခဲးထိုင်သိမ်းခြင်းမရှိသည့်အပ်ငါးသော်မှာ ထိုအတွက် ထောက်ခံမှုပေးကြသည်ဟုဆိုသည်။

ထိုသို့သောသတ်ပြတ်မှုများသည် ပါကစွာတန်းရှင်းတိုင်းရှင်းတော်ဥပဒေများနှင့် အစ်စလမ်းဘာသာ၏ အယူယူပါဒါနှင့်အရ ဆန့်ကျင်နေသော်လည်း သက်ခိုင်ရာအကာကွယ်များမှ တစ်စုံတရာထိရောက်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနေသောကြောင့် အထူးသဖြင့် စင်းအသတွေ့ပို့ ထိုသို့ “ရှင်သိက္ခာရှိသော သတ်ပြတ်မှု” များ သက်လက်ဖြစ်ပွားနေခဲ့ဖြစ်သည်၏ ရိုးရာထုံးများအရ ပြစ်မှုကျိုးလွန်သည့် အမျိုးသားရှင်ဘက်ရှိ ဆွေမျိုးသားချင်းများကို ပြစ်အက်ချုပ်သည်ဟုသည်မှာ အလွန်ရှားပါးပြီး မိသားစု၏ရှင်သိက္ခာအား တို့မီးသို့မီးသော ထိုသို့ သတ်ဖြတ်ခြင်းသည် ကောင်းသောလုပ်ရပ်ဖိစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆောက်သည်။

မိသားစုဝင်များကို နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ခွင့်မပြုခြင်း

အောင်းမှုပမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားခြင်းခံနေရသော အော်များသားဒီမိုကရရှိဖွံ့ချုပ်၏ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည် ဦးတင်မြှင့်နှင့် ဒေါသန်းသန်းပျော်တို့အား ငါးတို့၏မိသားစုဝင်များမှ တွေ့ဆုံးရန် အတွက် အာဏာပိုင်များမှ ဆုံးဖြတ်ပြုဟု သိရှိရသည်။ ငါးတို့၏မိသားစုဝင်များသည် ရှုံးဝှက်လေ (၁၂) ရက်နေ့တွင် အော်များသားဒီမိုကရရှိအဖွံ့ချုပ်၏ ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွံ့မှ ရှေ့နေနှင့်အတူ အင်းစိန်ထောင်သို့သွားရောက်ကာ ထိုအကျိုးသားများနှင့် တွေ့ဆုံးရှုံးရှုံးရှုံးရှုံးရေးအတွက်တောင်းဆိုစာရေးသားပေးပို့ခဲ့သော်လည်း မအော်မြှင့်ခဲ့ပေါ့။ ရန်ကုန်တိုင်းသက်နှုန်းကျွန်းမှုမှုနယ်၏ အော်များသားဒီမိုကရရှိအဖွံ့ချုပ် အတွင်းရေးမှုမှုးဖြစ်သူ ဦးတင်မြှင့်နှင့် မကျွေးတိုင်းအနှုန်အယ်အဖွံ့ချုပ် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သူ ဒေါသန်းသန်းပျော်တို့အား ငါးတို့၏ နိုင်ငံရေးလုပ်ရုံးမှုသားကြောင့် အစိုးရမှု ရှုလိုင်လ (၇) ရက်နေ့တွင် ဖမ်းဆီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက်ပိုင်းမှတ်၍ မသိသူ့ကိုမှု ငါးတို့အား တွေ့ဆုံးခဲ့ မပေးတော့ပေါ့။

စုစုပေါင်များအား အသိပေးခဲ့သော်လည်း ထို့သူတို့အား မည်သည့်အခိုန့် သွားရောက်တွေ့ဆုံးနိုင်သည် မည်သည့်နေရာ၌ ထိန်းသိမ်းထားသည် မည်သည့်နေရာ၌ တရားစွဲဆုံးမည် စသည် တို့တို့မှ မည်သူများထို့ခွင့်မရပေး။ လက်ရှိတော်ဆုံးပဒေများတွင် ထို့သို့သော မသက်းမှုကြောင့် ဖော်ဆိုခြင်းခံရသူများကို ရွှေခွဲနှင့်အပ်မည်။ ရက်အတွင်း၌ မိသားစုစုပေါင်များနှင့်ရွှေနေရာတို့မှာ အတိအကျဖော်ပြထားသော်လည်း အဖွဲ့များ ထိုအချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းမရှိဟု အဖွဲ့ချုပ်၏ရှေ့နေမှ ပြောကြားသွားခဲ့သည်။ (DVB, July 12)

“မိလို ဆေးပစ်” အမှုကို တရားရုံးမှ တစ်လအွေးခိုင်းလိုက်ခြင်း

ယခင်ယူဂိုဆလားစီးယားနိုင်ငံ၏ သမုတ္တဟောင်း မစွဲတာမိလို ဆေးပစ်၏အမှုကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တစ်လဆိုင်းခံထားရန် နိုင်ငံတကာရာအဝတ်မှုတရားရုံးရှိရှိ တရားသူ ကြိုးများမှ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မိလို ဆေးပစ်အတွက် တရားရုံးမှုနေရာနှင့်အပ်ထားသည့် တရားခံရေးနေရာများ အမှုတွေခံ့ခိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် ပြင်ဆင်ရှိနိုင်စေရန်ရည်ရွယ်ကာ ဤလို့ဆိုင်းခံထားရခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ငါးသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များအတွက် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကော်လကန်အောင်သွင် ကျူးလွှန်ခဲ့သည့် စစ်ရာအဝတ်မှုများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် စွဲချက် ၆၆ ချက်ကို ရှင်ဆိုင်နေရသူဖြစ်သည်။ ငါးစတင်းကို တရားခံရေးခံ့ခိုင်းခံရသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါယာမှတ်၍ အမှုအတွက် တရားခံရေးနေရာတို့တို့ တရားရုံးရှိရှိခြင်းကို ပြင်ဆင်ရှိပြီး ၂၀၀၄ ခုနှစ် သုရှိတ်လကုန်းမှတ်တင်ကာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သက်သေခံခဲ့သည်။ သို့သော်ငါး၏ နှလုံး၊ သွေးတိုး စသည်ရောက်များကြောင့် မကြားခဏဆုံးသလို စစ်ဆေးစိရင်မှုကို အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ ရပ်နားထားခဲ့ပြီး အမှုစစ်ဆေးစိရင်ခြင်းကို နှောင့်နှေးနေစေခဲ့သည်။

မိလို ဆေးပစ်သည် ငါးအားစွဲဆိုထားသည့် စွဲချက်များအား ခုခံချေပန်းရန်အတွက် ကျွန်းမာရေးအလွန်ဆုံးရွှေ့နေသည်ဟု ဆရာဝန်များမှ ဆုံးသည့်ကြားမှပင် မိလို ဆေးပစ်၏ ဆန္ဒနှင့်ဆန်းကျင်ကာ ပြီတိသျှတူမျိုး ရေးနေနှစ်ဦးကို နိုင်ငံတကာရာအဝတ်မှုတရားရုံးမှ ၂၀၀၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ အစောင့်ဦးတွင် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထိုရှေ့နေနှစ်ဦးသည် မိလို ဆေးပစ်၏ ဆန္ဒအာ ခန်အပ်ခြင်းမဟုတ်သည် တရားခံရေးနေအဖွဲ့အား ခန်အပ်ခြင်းသည် တရားမှုတွေ မရှိသော စစ်ဆေးစိရင်မှုကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည်ဟုဆိုကာ ငါးတို့အား ထို့သို့ ခန့်အပ်ထားခြင်းနှင့်ဆန်းကျင်သည့် အယူခံစာတင်သွင်းခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တရားခံရေးနေများမှ ထို့အယူခံတင်သွင်းစာအတွက် ကြားနာစစ်ဆေးမှုပြီးအံ့မှုသာလျှင် မိလို ဆေးပစ်အမှုကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြာခဲ့သော်လည်း ထိုပန်ကြားချက်ကို တရားရုံးမှု ပယ်ချွဲသည်။ ထို့အယူခံစာအတွက် ကြားနာစစ်ဆေးရန် နေ့ရက်ကိုလည်း သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသေးပေ။

မိလို ဆေးပစ်အမှုအတွက် “ရာအဝတ်မှုတရားရုံးမှုသာလျှင် မိလို ဆေးပစ်အမှုကို အနေအထားအကျဉ်း” ကို ရရှိနိုင်စေရန်အတွက် တရားသူကြီးချုပ်ဖူးထိုတရားခံရေးနေများအား အောက်တိုဘာလ (၁၂) ရက်နေ့

အထိ အခို့များလိုက်သည်ဟု အေအက်ဖို့ သတင်းဌာနမှုပေါ်ပြုသည်။ ထိရေးနောက်များမှ မိလိုဆောင်ရွက်သည့် ငါးတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိမ့်မဟုတ်ကြောင်းနှင့် တရားခံမျက်မြတ်သက်သေအများစုံ အစစ်အဆောင်ရန် ပြေားဆိုလျက်ရှိကြောင်းကို ညည်းတွားတိုင်တန်းလျက်ရှိရသည်။ မိလိုဆောင်ရွက်မှ ငါးကိုစွဲဆိုထားသောစွဲဌာနများသည် မဟုတ်မမှန်ကြောင်း ပြေားဆိုလျက်ရှိရသည်။ ထို့အပြင် ငါးသည် အမှုအတွက်သက်သေခံစေရန် အယောက်တစ်ဆောင်ထက်မနည်းသော သက်သေများကို ခေါ်ပူးလိုသော်လည်း ငါး၏သက်သေခံနိုင်ခွင့်ကာလသည် ရက်ပေါင်း ၁၇၀ ရက် သတ်မှတ်ထားသော် ထိုမှုများပြားလှသော သက်သေအားလုံးကိုမူ တရားရုံးရှေ့မှုာက်သို့ ခေါ်ပူးတင်သွင်းရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ (BBC)

ချိလီနိုင်ငံသမ္မတဟောင်း ပါနိုဂျေးကို တရားစွဲဆိုတော့မည်

အသက် ရက နှစ်အချေယိုရှိ ချိုလိုနိုင်ငံသုမ္ပတေဟောင်း ဗိုလ်ချုပ်ပို့နှင့်ရေးသည် ငါးမှာကျူးလွှာနဲ့ သည်ဟု အဆိုရှိသော လူအခွင့်အရေးချို့ဖောက်မှုများအတွက် တရားရုံရှုံးမှာက်တွင် တက်ရောက်အစ်ဆေးခံနိုင် ကျိန်းမာရေး သီသွတ်မှုမိမိရှိ ဆေးစ်ခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ ပိုနိုင်ရေးသည် ငါးအုပ်ချုပ်နဲ့သည်၍ ဘုန်းတာကာလအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် “ကွန်အောင်စွဲ” (Operation Condor) နှစ်ပိုလျှော့၍တရားသူတို့ ဂျုအန်စ် စုစ်စ်ဆေးခြင်းခံနေရသည်၍ ကျော် ခုနှစ်များအတွင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တောင်အမေရိကရှိ အစိုးရများမှ ငါးတို့၏ အတိုက်အခံများကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရှုံးပါဝင်ပတ်သက်နေခြင်းကို ပိုနိုင်ရေးမှ ပြင်းဆိုခဲ့သည်။

ချိတ်နိုင်ငံ တရားဦးချုပ်မှ ပို့နိုင်ရေးအား တရားဦးချုပ်မှာ တော်လိုက်ခြင်း မရှိခဲ့သော “ကင်းလွတ်ခွင့်” ကို ၂၀၀၄ ခုနှစ် ထုတ်လွှာ ပျက်သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း တစ်လအကြားမှသာလျှင် ထို့ပို့သော စုစုပေါင်းစပ်အောင်ဖြစ်ပါလာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်ကမူ ချိတ်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေများအား သမ္မတဘောင်းတစ်ဦးအနေဖြင့် ပို့လုပ်ပို့ကျော်အား ငါးအုပ်ချုပ်စဉ်ကာလအတွင်း၌ ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ပြစ်မှုများအတွက် ရုံးတော်တရားဦးချုပ်မှာ မရှိခဲ့ခဲ့ပေ။ ဤသို့ တရားဦးချုပ်မှ ပို့နိုင်ခဲ့သော “ကင်းလွတ်ခွင့်” ကို ပျက်သိမ်းခြင်းသည် ဒုတိယအကြိမ်ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ပို့နိုရေး၏ရွှေမှုပုံစံ၏အမှုသည်သည် တရားခွင့်သို့တက်ရောက်ရန်၏ကျိုးမာရေး အလွန်ရှိခဲ့ဖောကြောင်းကို အတိမ်တိမ်ပြောဆိုနေခဲ့သည်။ ပို့နိုရေးသည် ထို့ပို့သောကျိုးမာရေး အကြောင်းပြုချက်များဖြင့် တရားရင်ဆိုင်ရန် ပြင်းဆိုနေခဲ့သော်လည်း ချိုလိနိုင်ငံတရားရုံးချုပ်မှ ရင်းကိုတရားစွဲခိုနိုင်ပြုဖောကြာင်း စီရင်ဆုံးဖော်ခဲ့သည်။ (BBC)

စာစောင်မှာယူခြင်း

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင် အမှတ် (၁၃)

သို့၊

ဖြန့်ချိရေးဘာဝန်ခံ

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်

မြန်မာနိုင်ငံရှုနေများကောင်း

အခြေခံဥပဒေရေးရာစာစောင်ကို မှန်မှန်ဖော်လိုပါသဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ လိပ်စာအ^၁
တိုင်း ပေးပိုပါရန် မှာကြေားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

အမည်

ရက်စွဲ

စာစောင်မှာယူသူအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါအချက်အလက်များတင်ပြပေးရန် ပန်ကြေား
အပ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းအမည် (အဖွဲ့အစည်းတရုံး၏ အဖွဲ့ဝင်ဖော်ပါက)

စာစောင်မှာယူသည့် ရည်ရွယ်ချက်

မှာယူလိုသည့် စာအုပ်အရေအတွက် () အုပ်

ယခင်ထုတ်ဝေခဲ့သော စာစောင်များ မှာယူလိုပါက –

အမှတ်စဉ် ()၊ အုပ်ရေ () အုပ်

စာအုပ်ပေးပို့ရမည့်လိပ်စာ

ဤအမှာစာကို –

Burma Lawyers' Council, P.O. Box 29, Huamark Post Office, Bangkok,

10243 Thailand သို့လည်းကောင်း၊ Fax (02) 3822153 သို့လည်းကောင်း ပေးပို့ရန်။

ဤစာမျက်ကို ဆတ်ဖြော် ဖြည့်စွဲကိုရေးသားရန်၊ ထို့နောက် အထက်ပါလိပ်စာအတိုင်း ပေးပို့ရန်။